

2164

основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске 182. 186. ст. 1. 2. Пословника - родне скупштине Републике ("Службени гласник Републике", бр. 31/11 34/17), Народна скупштина Републике Српске, Двадесет петој посебној сједници, одржаној 13. децембра 2017. године, донијела с л ж е д е њ у

ОДЛУКУ**■ УСВАЈАЊУ ПРОГРАМА ЕКОНОМСКИХ РЕФОРМИ СРПСКЕ ЗА ПЕРИОД 2018-2020. ГОДИНЕ****I**

Народна скупштина Српске усваја Програм економских реформи Републике Српске за период 2018-2020.

II

Саставни дио ове одлуке је Програм економских реформи Републике Српске период 2018-2020. године.

III

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 02/1-021-1315/17
13. 2017.
Бањалука

Предсједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, р.

ПРОГРАМ**ЕКОНОМСКИХ РЕФОРМИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА ПЕРИОД 2018-2020. ГОДИНЕ****1. СВЕУКУПНИ ОКВИР И ЦИЉЕВИ ПОЛИТИКЕ**

Споразум стабилизацији придруживању између европских заједница њихових држава чланица, једне стране, БиХ, друге стране (ССП), представља основ за спровођење процеса приступања, ступио је на снагу јуну 2015. године замијенио је Привремени споразум (ПС) је био на снази од 2008. године. У фебруару 2016. Босна Херцеговина је поднијела званичну апликацију чланство Европској унији.

Земље потенцијални кандидати чланство Европској унији су до 2014. припремале Економски фискални програм као врсту припреме израду Претприступног економског програма су израђивале земље статусом кандидата чланство Европској унији. Од јануара 2015. све земље Западног Балкана Турске имају обавезу израђују Програм економских реформи. Ове од свих земаља Западног Балкана Турске очекује се припреме, по четврти пут, Програм економских реформи 2018-2020. годину, који садржи средњорочни макроекономски оквир оквир фискалне политике, те свеобухватан програм структуралних реформи.

складу са наведеним, на основу методологије смјерница које је доставила Европска комисија, Република

Српска је израдила Програм економских реформи Републике Српске за период 2018-2020. године (у даљем тексту: ПЕР РС 2018-2020). Програм економских реформи Републике Српске за период 2018-2020. године је документ којим су представљене мјере економске политике Владе Републике Српске, у складу са методологијом коју примјењују и друге европске земље.

У процесу израде ПЕР РС 2018-2020. Влада Републике Српске је на 134. сједници, одржаној 24. јула 2017. године, разматрала Информацију о активностима које се односе на израду ПЕР РС 2018-2020, те задужила ресорна министарства да именују представнике за израду документа, а који ће чинити Тим Републике Српске за израду ПЕР РС 2018-2020. У складу са Смјерницама Европске комисије и након одржаних консултација, именовани представници министарстава доставили су координатору за израду ПЕР РС 2018-2020, којег је именovalo Министарство финансија, приједлоге кључних реформи из своје области. Координатор за израду ПЕР РС 2018-2020 је, у сарадњи са министарствима и институцијама Републике Српске, израдио ПЕР РС 2018-2020 према роковима и методологији које захтијева Европска комисија ■ доставио на разматрање и усвајање Влади Републике Српске. У процесу израде документа консултовани су ■ представници Организације за економску сарадњу и развој (ОЕЦД), који су пружили техничку помоћ при изради.

Координатор за израду ПЕР РС 2018-2020, у складу са Закључком Владе Републике Српске, број: 04/1-012-2-1837/17, од 20. јула 2017. године, задужен је да спроведе даље активности које се односе на достављање текста ПЕР РС 2018-2020. Дирекцији за економско планирање БиХ (ДЕП) и обједини их у интегрални документ – Програм економских реформи БиХ за период 2018-2020. године (у даљем тексту: ПЕР БиХ 2018-2020), поштујући Закључак Владе Републике Српске, у којем се, између осталог, наводи да Република Српска мора да остане јасно видљива у цијелом процесу и документу у складу са уставним овлашћењима и надлежностима институција Републике Српске. ПЕР БиХ 2018-2020. доставља се на усвајање Савјету министара БиХ, те се након усвајања просљеђује Европској комисији, а најкасније до 31. јануара 2018. године.

Имајући у виду све претходно наведено, а са намјером да у потпуности прати методологију ■ услове које поставља Европска комисија за израду документа који дефинишу економске политике за наредни средњорочни период, Програм економских реформи Републике Српске за период 2018-2020. године ће по други пут бити достављен Народној скупштини Републике Српске на разматрање и усвајање.

2. МАКРОЕКОНОМСКИ ОКВИР

У вријеме израде пројекција макроекономских показатеља за ПЕР РС 2018-2020 нису биле објављене јесење пројекције Европске комисије и ММФ-а. С обзиром на то, приликом утврђивања претпоставки у вези са пројекцијом развоја свјетске економије, очекиваног кретања цијена на међународном тржишту, као и очекиваних стопа привредног раста земаља у окружењу, нарочито значајних спољнотрговинских партнера Републике Српске, узете су у обзир расположиве пројекције међународних институција.

Према извјештају Европске комисије из маја 2017. године, European Economic Forecast, Spring 2017, европска економија улази у пету годину опоравка, а почеле су се оправљати и све државе чланице Европске уније. Очекује се да ће се тај опоравак ове и следеће године наставити углавном усталеним темпом. Тако се предвиђа да ће реални раст БДП-а у еврозони износити 1,7% у 2017. години и 1,8% у 2018. години, док је за Европску унију (свих 28 земаља чланица) предвиђен константан раст БДП-а од 1,9% у обе године. Међутим, неизвјесност која се тиче економских перспектива остаје висока, а главним факторима ризика се сматрају америчка политика у вези са економским и политичким питањима, затим геополитичке тензије, кинески програм економског прилагођавања, стање европског банкарског сектора, као и предстојећи преговори са Великом Британијом о изласку те земље из Европске уније.

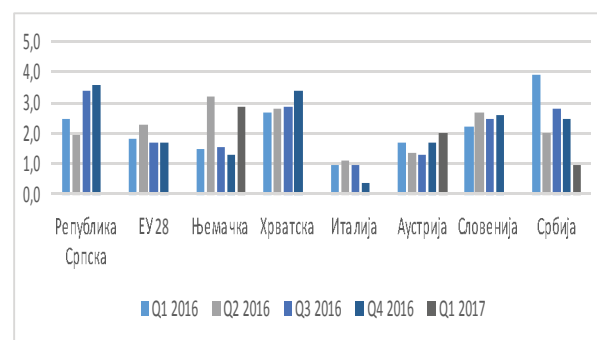
Табела 2.1: Европска економска предвиђања за ЕУ (28), прољеће 2017.

Пројекције за ЕУ	2016	2017	2018
Реални раст БДП (% г/г)	1,9	1,9	1,9
Инфлација (% г/г)	0,3	1,8	1,7
Незапосленост (%)	8,5	8,0	7,7
Биланс буџета (%БДП)	-1,7	-1,6	-1,5
Укупни дуг, општа влада (%БДП)	85,1	84,8	83,6
Биланс текућег рачуна (%БДП)	2,1	1,9	1,9

Извор: ЕС, European Economic Forecast, Spring 2017.
(Европска комисија, мај 2017)

Подаци на слици 2.1¹ показују да су кварталне стопе раста БДП-а за ЕУ (28) у 2016. години износиле од 1,7% до 2,3%, што означава постепени раст привреде. Земље најзначајнији спољнотрговински партнери Републике Српске биљеже позитивна привредна кретања, што би се у одређеној мјери могло позитивно одразити ■ на кретања у Републици Српској.

Слика 2.1: Реалне стопе раста БДП-а квартално (q/q-4) – поређење Републике Српска, ЕУ 28 и земље у које Република Српска највише извози

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, Републички завод за статистику Републике Србије, EUROSTAT (недесезонирани подаци)

Према извјештају ММФ-а из јула 2017. године, World Economic Outlook Update (WEO), предвиђа се да ће у 2017. години економска активност земаља у развоју бити нешто убрзанија на нивоу 4,6%, док су пројекције раста у развијеним економијама од 2% и глобалног раста од 3,5% остале непромијењене у односу на априлску прогнозу. Пројекције раста за 2017. годину су ревидиране у многим земљама еврозоне, укључујући Француску, Њемачку, Италију и Шпанију, гдје је раст за први квартал 2017. године био изнад очекивања, што заједно са позитивним ревизијама раста за задњи квартал 2016. године и показатељима за други квартал 2017. године указују на јаči замах домаће тражње него што је претходно предвиђено. Прогноза раста за 2018. годину износи 1,9% за развијене економије, 4,8% за земље у развоју, док је свјетска прогноза раста остала непромијењена и износи 3,6%.

Табела 2.2: Преглед пројекција ММФ-а, ажурирано у октобру 2017.

	2015.	2016.	2017.	2018.
Реални раст БДП-а, %				
Свијет	3,4	3,2	3,5	3,6
Развијене економије	2,1	1,7	2,0	1,9
САД	2,6	1,6	2,1	2,1
Еврозона	2,0	1,8	1,9	1,7
Земље у развоју	4,3	4,3	4,6	4,8
Европска унија	2,4	2,0	2,0	1,8
Европске земље у развоју	4,7	3,0	3,5	3,2
БиХ	3,1	2,5	3,0	3,5

¹ Извор: EUROSTAT, недесезонирани подаци (ESA 2010), подаци преузети 25. маја 2017. године.

Раст свјетске трговине (роба и услуге), %	2,6	2,3	4,0	3,9
Раст цијене нафте, у доларима, год. промјена, у %	-47,2	-15,7	21,2	0,1
Потрошачке цијене				
Развијене земље	0,3	0,8	1,9	1,8
Земље у развоју	4,7	4,3	4,5	4,6
Бих	-1,0	-1,1	1,4	1,7

Извор: MMF, World Economic Outlook Update, July 2017.

Према Извјештају о инвестицијама у свијету, глобални токови страних директних инвестиција (СДИ) након раста у 2015. години у 2016. су успорили, тако да се прилив СДИ смањило за 2% због слабог привредног раста и значајних политичких ризика. Токови СДИ у земљама у развоју пали су за 14%, док су према најмање развијеним земљама и структурно слаби економијама остали промјенљиви и ниски. Токови СДИ у развијеним привредама повећали су се за 5%. На глобалном нивоу пад СДИ у Европи био је надокнађен скромним растом у Сјеверној Америци и знатним повећањем у другим развијеним привредама. Удио развијених земаља у укупним приливима страних директних инвестиција порастао је на 59%. Токови СДИ у транзицијске земље готово су удвостручени, на 68 милијарди долара, након двије године пада, као резултат велике приватизацијске понуде и повећаних улагања у истраживање рударске дјелатности. Иако UNCTAD предвиђа скроман опоравак (опрезно оптимистичан) глобалних токова СДИ у 2017. ■ 2018. години, очекује се да ће њихов ниво остати и даље испод највишег нивоа који је забиљежен 2007. године. Очекивани већи економски раст у развијеним земљама, наставак раста у трговини ■ опоравак корпоративних профита може допринијети мањем порасту СДИ. Таква очекивања су забрањивајућа, имајући у виду велике инвестицијске потребе повезане с циљевима одрживог развоја. Напредак одрживог развоја захтијева више улагања у основну инфраструктуру, енергију, воду и канализацију, ублажавање климатских промјена, здравство ■ образовање, као и улагања у производне капацитете за отварање радних мјеста и раст прихода. Политичка неизвјесност ■ геополитички ризици могу отежати опоравак, такође промјене пореске политике би могле значајно утицати на прекограничне инвестиције.

2.1. НАЈНОВИЈА ЕКОНОМСКА КРЕТАЊА

Према подацима Републичког завода за статистику Републике Српске реална стопа раста **брuto домаћег производа** (БДП) за 2016. годину у Републици Српској је износила 3,5%². Привредни раст у највећој мјери резултат је раста у подручјима: Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (19,5%), Пољопривреда, шумарство и риболов (5,8%), Прерађивачка индустрија (3,8%), Грађевинарство (7,1%) и Стручне, научне и техничке дјелатности (11,8%). Посматрајући према компонентама потрошње, претпоставка је да је расту БДП-а у 2016. години највише допринио раст коначне потрошње ■ позитивна кретања спољнотрговинског биланса робе ■ услуга, односно већа стопа раста извоза у односу на увоз.

Према подацима Републичког завода за статистику Републике Српске³, БДП у првом полугодшту 2017. године у односу на исти период 2016. године има позитивну стопу раста од 1,8% (Q1 = 1,9% и Q2 = 1,7%). Највећи допринос овом расту имао је реални раст у Прерађивачкој индустрији (5,4%), што указује на раст привредне активности. Расположиви подаци за 2017. годину указују на наставак раста потрошње, као и већег раста извоза у односу на увоз, тако да се очекује наставак позитивних кретања ових компонента и њихов позитиван допринос расту БДП-а.

Индустријска производња⁴ са учешћем у БДП-у од 17,9% у 2016. години остварила је раст од 8,2% као резултат

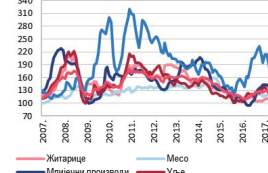
раста у областима: Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (25,3%), Прерађивачка индустрија (3,6%) и Вађење руда и камена (0,4%). У периоду јануар – август 2017. године стопа раста индустријске производње износила је 2,2%, чему је допринијело повећање производње у областима Прерађивачка индустрија (5,8%) и Вађење руда и камена (0,5%), док је у области Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација забиљежен пад (-4,2%). У оквиру индустријске производње, регистрован је раст броја запослених од 4,3% и раст промета индустрије од 9,1%, с тим да је највећи раст остварен у промету капиталних и интермедијарних производа. Већи раст промета на иностраном тржишту и раст индустријске производње указује на позитивна кретања у међународном економском окружењу.

Мјерено индексом потрошачких цијена, у Републици Српској је у 2016. години забиљежена **просјечна годишња стопа дефлације** од 1,2%, а цијене су највише пале у одјељцима превоз, храна⁵ ■ безалкохолна пића, те одјећа и обућа. Смањењу цијена највише је допринио пад цијена сирове нафте, које су на међународном тржишту у 2016. години у односу на цијене у 2015. години просјечно ниже за 15,7%⁶. Након вишегодишњег периода дефлације, у периоду јануар – август 2017. године, у Републици Српској је забиљежен раст просјечних годишњих цијена од 0,6%, који је у највећој мјери последица раста цијена у одјељцима превоз (5,2%) ■ алкохолна пића и дуван (4,5%) као директан резултат повећања акциза на дуван и дуванске производе и њиховог даљег усклађивања са регулативом Европске уније. Процијенује се да ће раст потрошачких цијена у 2017. години износити 0,7%, док се у Европској унији, која је наш значајан спољнотрговински партнер, очекује раст цијена од 1,8%⁷.

Графикон 2.1.1: MMF-ов индекс цијена примарних производа (2005 = 100)

Графикон 2.1.2: Индекс свјетских цијена хране (реално, 2002–2004 = 100)

* Бакар, алуминијум, руда гвожђа, лим, никл, цинк, олово и уранијум

** Сирова нафта, природни гас и угаљ

Извор: FAO, УН

Извор: MMF

Просјечна нето плата у Републици Српској у 2016. години износила је 836 KM, што је, у односу на 2015. годину, номинално повећање од 0,6%, а реално 1,8%, имајући у виду дефлацију. У периоду јануар – август 2017. године просјечна нето плата износила је 830 KM, а процијенује се да ће се и на годишњем нивоу просјечна нето плата задржати на истом нивоу (830 KM).

У 2016. години, у односу на исти период претходне године, анкетна стопа незапослености се смањила (за 0,4 п. п.) на ниво од 24,8%. Овај тренд се наставља и у 2017. години, када је остварен пад анкетне стопе незапослености (за 3,8 п. п.) на ниво од 21%. У складу са овим, **број незапослених** у 2016. години (131.659 лица) смањило се за 5,6%. У периоду јануар – август 2017. године просјечан број незапослених је износио 122.219 лица, што је мање за 8,8% у односу на исти период претходне године. Истовремено, **број запослених** се повећава, тако да у марту 2017. износи

² Републички завод за статистику Републике Српске, Саопштење број: 193/17, од 17. јула 2017. године.

³ Републички завод за статистику Републике Српске, Саопштење број: 274/17, од 29. септембра 2017. године.

⁴ Области Б, Ц, Д и Е (Вађење руда и камена; Прерађивачка индустрија; Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација и Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације [ремедијације] животне средине).

⁵ Просјечне цијене хране на међународном тржишту, према MMF-овим процјенама из јула 2017. године, у истом овом периоду расле су за 2,1%. Међутим, просјечне свјетске цијене житарица, које учествују за 5,6% у укупној структури цијена у Републици Српској, у 2016. години су пале за 11,8%, а просјечне свјетске цијене меса, чије је учешће 6,3%, биле су мање за 7,9%, што је дало допринос смањењу цијена хране у Републици Српској.

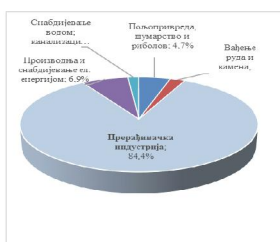
⁶ Извор: IMF Price forecasts 13. 7. 2017.

⁷ Извор: EC, European Economic Forecast, Spring 2017.

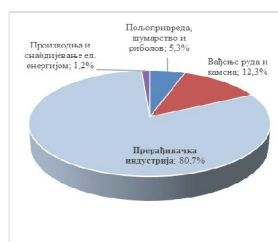
257.740 лица, што је за 3,3% више у односу на исти период претходне године, а за 1,8% у односу на просјечан број запослених у 2016. години.

Остварени обим спољнотрговинске размјене робе у 2016. години износио је 7,3 милијарде КМ и у поређењу са претходном годином већи је за 4,5%. Раст извоза износио је 9,8%, при томе највећи допринос расту забиљежен је у областима: Прерађивачка индустрија, Пољопривреда, шумарство и риболов и Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација. С друге стране, раст увоза износио је 1,3%, док је највећи допринос расту забиљежен у областима: Прерађивачка индустрија, Вађење руда, камена и Пољопривреда, шумарство и риболов. Већи раст извоза у односу на увоз за ко резултат имао је смањење спољнотрговинског дефицита, тако да је покривеност увоза извозом износила 64,8%, што је за 5 п. п. више него у 2015. години. У 2016. години забиљежен је пад цијена на свјетском тржишту, што је значајно утицало на укупан резултат спољнотрговинског сектора на крају 2016. године. У периоду јануар – август 2017. године спољнотрговинску размјену карактерише даље смањење спољнотрговинског дефицита за 8,8%, као резултат повећања извоза од 21,3% и увоза од 10,8%, док покривеност увоза извозом износи 71,2%. У односу на исти период прошле године, обим спољнотрговинске размјене већи је за 14,9%. Највећи допринос расту извоза, као и у претходној години, забиљежен је у областима: Прерађивачка индустрија, Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, Пољопривреда, шумарство и риболов.

Графикон 2.1.3: Структура извоза у периоду I–VIII 2017. г.

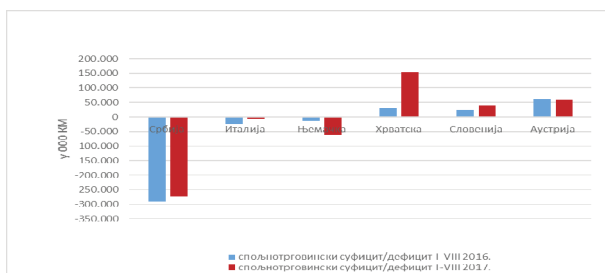
Графикон 2.1.4: Структура увоза у периоду I–VIII 2017. г.

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Највеће учешће у структури извоза и увоза има област Прерађивачка индустрија 84,4% и 80,7%, респективно, што значи да има најзначајнији допринос расту извоза и увоза.

Графикон 2.1.5: Упоредни приказ спољнотрговинског биланса Републике Српске са земљама – најзначајнијим спољнотрговинским партнерима, за период I–VIII 2016. г. и I–VIII 2017. г.

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Ако се упоређи период јануар – август 2017. године са истим периодом 2016. године, Република Српска је остварила смањење укупног спољнотрговинског дефицита за 86 милиона КМ. На Графикону 2.1.5. може се видјети да је у спољнотрговинској размјени са Србијом и Италијом дошло до смањења спољнотрговинског дефицита, док је са Хрватском и Словенијом повећан спољнотрговински суфицит. Такође, Република Српска је остварила суфицит у спољнотрговинској размјени са Аустријом. Имајући у виду досадашња кретања, процјена је да ће на годишњем нивоу повећање извоза номинално износити 15,9%, а увоза 9,9%.

Према подацима Републичког завода за статистику Републике Српске, вриједност остварених инвестиција у стална средства у 2016. години износила је 1.661,6 милиона КМ, што је у односу на претходну годину повећање од 0,7%. Посматрано према техничкој структури, остварено је повећање инвестиција у машине, опрему и транспортна средства (3,7%), док је нешто ниже остварење инвестиција у грађевинске објекте и просторе (-0,7%) и остале инвестиције (-8,6%). Према дјелатностима инвеститора, а узимајући у обзир учешће поједине дјелатности у укупним инвестицијама, највеће повећање инвестиција забиљежено је у области Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање (24,2%), Трговина на велико и трговина на мало; Поправка моторних возила и мотоцикала (10,1%); и Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (1,9%).

Према подацима Централне банке, у 2016. години, у Републици Српској су евидентирани нето страна улагања у износу од 40,5 милиона КМ. Подаци Централне банке обухватају и прилив и одлив страних улагања. Одливи се односе на више разлога, као што је нпр. износ отплате иностраних кредита. Тако је од укупног износа страних улагања у Републику Српску који у 2016. години износе 132 милиона КМ одузет износ оваквих одлива, те су нето страна улагања смањена као што је то претходно наведено. Током 2016. године, у Републици Српској је основано 189 привредних друштава са страним улогом, што представља благо повећање у односу на 2015. годину.

Најзначајнија одступања остварених економских трендова у односу на пројекције у прошлогодишњем Програму економских реформи (ПЕР РС 2017–2019) највише су изражене у оствареном БДП-у Републике Српске за 2016. годину. Наиме, БДП за 2016. годину остварен је у номиналном износу 9.632 милиона КМ, док је пројектовани износио 9.153 милиона КМ, тако да и стопа реалног раста износи 3,5% и виша је у односу на пројектовану стопу од 2,9%. Пројекције БДП-а рађене су на бази тада познатих података и показатеља. Наиме, према процјенама Републичког завода за статистику Републике Српске, раст БДП-а за прва два квартала 2016. године износио је у просјеку 2%. Накнадно се приликом обрачуна коначних података дошло до нових сазнања, тако да је према коначним подацима Републичког завода за статистику Републике Српске БДП у 2016. години у одређеној мјери одступао од прелиминарних података за прва два квартала, што се касније одrazilо и на одступање од пројектованих величина раста БДП-а на годишњем нивоу. Већем привредном расту највише је допринио раст у областима: Производња и снабдијевање електричном енергијом, Пољопривреда, шумарство и риболов, Прерађивачка индустрија и Грађевинарство. Ова кретања су се одразила и на повећање обима спољнотрговинске размјене, тако да је остварени раст извоза и увоза такође већи у односу на очекивани, дат у прошлогодишњем Програму. Процијенена стопа дефлације, мјерена индексом потрошачких цијена, за 2016. годину, према прошлогодишњем програму, износила је 1,2%, колика је и остварена дефлација у 2016. години, што значи да одступања није било.

2.2. СРЕДЊОРОЧНИ МАКРОЕКОНОМСКИ СЦЕНАРИО

У вријеме израде макроекономских пројекција за ПЕР РС 2018–2020. нису биле доступне пројекције Европске комисије – јесен 2017. године. У ПЕР РС 2018–2020. пројекције привредног раста су на нешто вишем нивоу у односу на прошлогодишњи програм. Основни разлог за то је остварени раст БДП-а у 2016. години, који је већи за 0,6 п. п. у односу на пројектовани, што је створило нови основ за израду пројекција за период 2018–2020. године. Поред тога, Републички завод за статистику Републике Српске је у току 2017. године извршио усклађивање података о БДП-у, за период 2005–2015. година, са међународном методологијом ESA 2010, што је такође изазвало одређено повећање нивоа БДП-а у посматраном периоду.⁸

⁸ Републички завод за статистику Републике Српске је Саопштењем број: 125/17, од 3.5.2017. године, објавио ревизију раније објављене серије података о бруто домаћем производу (БДП) за период 2005–2015. година. Ревизија се односи на усклађивање са међународном методологијом Европски систем рачуна 2010 (European System of Accounts-ESA 2010). Обрачун БДП-а извршен је према производном приступу, у текућим и сталним цијенама. У односу на вриједности прије ревизије, све наведене промјене утицале су на благо повећање нивоа БДП-а у цијелој временској серији (2005–2015).

Процијењена стопа инфлације, мјерена индексом потрошачких цијена, за 2017. годину, према претходном програму, износила је 0,1%, док је према најновијим процјенама стопа инфлације за текућу годину коригована на 0,7%, уважавајући кретања у периоду јануар – август 2017. године. Цијена сирове нафте на свјетском тржишту је у првом полугодишту 2017. године повећана за 32%, што је допринијело повећању стопе инфлације у Републици Српској и један је од основних разлога за ово одступање, с обзиром на то да се у прошлогодишњим пројекцијама инфлације пошло са претпоставком о доста нижем расту свјетских цијена нафте за 2017. годину, ослањајући се на тада доступне пројекције ММФ-а. Овогодишњим ПЕР РС 2018–2020. процјена стопе инфлације за 2018. годину је повећана са 1,1% на 1,7% на основу очекиваног ефекта измјена Закона о акцизама којима ће бити повећане акцизе, што ће имати утицаја на повећање цијена у идућој години, као и очекиваног кретања цијена на свјетском тржишту.

Као што је већ поменуто, већи привредни раст у 2016. години утицао је на повећање спољнотрговинске размјене у 2016. години, а овај тренд се наставио и у 2017. години. Тако да је на основу кретања у периоду јануар – август 2017. године пројекција извоза ■ увоза за ову годину значајно коригована на више, што је опет утицало на корекцију очекивања и у наредном периоду.

Реални сектор

На основу кретања макроекономских показатеља Републике Српске у претходном периоду ■ у периоду јануар – август 2017. године, привредних активности у Републици Српској и земљама окружења, почетних активности и планираних политика Владе Републике Српске, израђене су процјене и пројекције кретања макроекономских показатеља Републике Српске за период 2017–2020. година.

Табела 2.3: Преглед макроекономских показатеља за период 2013–2016. година, процјена за 2017. ■ пројекције за период 2018–2020. године

■ П И С	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
БДП								
БДП номинални у мил. КМ	8.793	8.887	9.205	9.632	10.084	10.570	11.093	11.660
Број становника – у мил.	1,17	1,17	1,16	1,16	1,15	1,15	1,15	1,15
БДП по становнику у КМ	7.508	7.615	7.921	8.321	8.735	9.179	9.659	10.179
% раста БДП-а, номинално	2,1%	1,1%	3,6%	4,6%	4,7%	4,8%	5,0%	5,1%
% раста БДП-а, реално	1,7%	0,3%	2,8%	3,5%	3,6%	3,7%	3,8%	4,0%
Инфлација (CPI) – просјечна годишња стопа	0,0%	-1,2%	-1,4%	-1,2%	0,7%	1,7%	1,3%	1,2%
(реалне стопе раста %)								
БДП	1,7	0,3	2,8	3,5	3,6	3,7	3,8	4,0
Приватна потрошња	1,8	2,1	1,9	2,0	2,3	2,2	2,1	2,1
Потрошња државе	0,8	2,0	-1,8	1,1	0,8	0,9	0,8	0,7
Бруто инвестиције у стална средства	-5,0	5,4	-0,2	2,7	3,0	3,7	3,1	4,0
(номиналне стопе раста %)								
Претпоставке:								
Просјечне нето плате у КМ	808	825	831	836	830	837	844	853
Увоз робе у мил. КМ	4.558	4.946	4.369	4.427	4.865	5.172	5.456	5.740
Увоз робе, годишњи раст у %	1,6%	8,5%	-11,7%	1,3%	9,9%	6,3%	5,5%	5,2%
Извоз робе у мил. КМ	2.604	2.692	2.614	2.869	3.325	3.631	3.936	4.243
Извоз робе, годишњи раст у %	9,7%	3,4%	-2,9%	9,8%	15,9%	9,2%	8,4%	7,8%
Покривеност увоза извозом у %	57,1%	54,4%	59,8%	64,8%	68,3%	70,2%	72,1%	73,9%
Стопа незапослености %	27,0%	25,7%	25,2%	24,8%	23,0%	22,6%	22,2%	21,8%

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске (2013–2016), процјена (2017) и пројекција (2018–2020) Министарства финансија Републике Српске; НАПОМЕНА: приватна потрошња обухвата потрошњу домаћинстава и потрошњу НПСД (непрофитне институције које служе домаћинствима).

Очекује се да ће привредна активност у 2017. години расти по реалној стопи од 3,6%, уз претпоставку да ће кретања у спољнотрговинској размјени дати позитиван допринос као и раст домаће потрошње и да ће се углавном заснивати на повећању потрошње домаћинстава ■ благом повећању потрошње државе. У периоду 2018–2020. године очекује се наставак стабилног кретања привредног раста по стопама 3,7%, 3,8% и 4% респективно као резултат раста индустријске производње, подржане растом привредних активности у окружењу (посебно у земљама најзначајнијим спољнотрговинским партнерима), односно одрживог нивоа извозне тражње, даљег раста домаће тражње и позитивних ефеката инвестиција. Кроз наставак позитивних кретања у прерађивачкој индустрији очекује се повећање броја запослених ■ инвестиционих улагања, што би се опет позитивно одразило на развој одређених грана индустрије. Иако је у 2017. години, због лоше хидролошке ситуације, област Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром ■ климатизација забиљежила пад, очекује се да ће ова област у наредном периоду имати позитиван тренд раста, имајући у виду реализацију планираних инвестиција, те повећање производње из обновљивих извора енергије. Даље, одређени ниво извозне тражње омогућиће даљи раст извоза по стопама већим од раста увоза и даљи тренд позитивних кретања у спољнотрговинској размјени. Очекује се да ће се позитивна привредна кретања у посматраном периоду одразити на повећање запослености, првенствено у областима производње, трговине и услуга, што ће уз благи раст личних примања омогућити раст домаће потрошње.

У посматраном периоду очекује се благи раст нето плата, и то: 837 КМ у 2018, 844 КМ у 2019. и 853 КМ у 2020. години, те наставак тренда пада незапослености, тако да пројектоване стопе незапослености износе 22,6%, 22,2% и 21,8% кроз године.

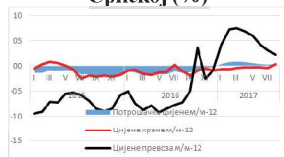
Инфлација

На кретање цијена робе и услуга у Републици Српској, због значајног увоза сировина и репроматеријала, значајно утиче кретање цијена ових производа на међународном тржишту. На наредним графиконима може се видјети утицај промјена цијена хране и превоза на укупан ниво цијена у Републици Српској, те кретање свјетских цијена сирове нафте и хране.

⁹ Извор: IMF, Price forecast 13.7.2017.

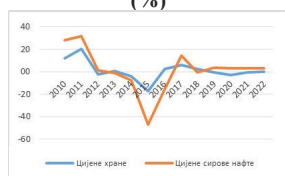
Узимајући у обзир доступне пројекције и процјене међународних финансијских организација¹⁰ о релативно стабилном кретању свјетских цијена сирове нафте и хране у наредном периоду, те почетак примјене Закона о акцизама на нафту и нафтне деривате од 1. јануара 2018. године, те ефекте суше на цијене хране, као и наставак усклађивања акциза на дуван и дуванске производе са регулативом Европске уније, за 2018. годину је пројектована просјечна годишња стопа инфлације од 1,7%.

Графикон 2.2.1: Утицај промјена цијена хране и превоза на укупан ниво цијена у Републици Српској (%)

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, Министарство финансија Републике Српске

Графикон 2.2.2: Кретање цијена хране и сирове нафте на свјетском тржишту 2010–2016. и пројекције за 2017–2020. (%)

Извор: IMF Price forecast, July 2017

Под претпоставком да ће “ударни” ефекат примјене Закона о акцизима на нафту и нафтне деривате слабити, те уз већ наведене процјене о релативно стабилном кретању свјетских цијена нафте ■ хране, у 2019. и 2020. години, пројектоване су просјечне годишње стопе инфлације од 1,3% и 1,2%, респективно.

Спољни сектор

Приликом израде процјена и пројекција спољнотрговинске размјене Републике Српске полази се од анализе привредних кретања у земљама са којима Република Српска остварује најзначајнију спољнотрговинску размјену, као ■ очекиваних кретања привредне активности у тим земљама, с једне стране, те праћења ■ пројекција кретања домаће тражње, с друге стране. Према показатељима за првих осам мјесеци 2017. године, наши најзначајнији спољнотрговински партнери су земље ЕУ28 и земље СЕФТА који у укупном извозу Републике Српске учествују са 72,5% ■ 18,7% респективно. Ако се земљама наведених економских групација дода и Турска, може се рећи да се већина спољнотрговинског промета Републике Српске (око 94%) размјењује са државама са којима БиХ, односно Република Српска има потписане спољнотрговинске (мултилатералне и билатералне) споразуме. Појединачно по земљама, најзначајнији спољнотрговински партнери Републике Српске су: Србија, Италија, Њемачка, Словенија, Хрватска и Аустрија. Према пројекцијама за период 2018–2020. године, у наведеним земљама се очекују позитивне реалне стопе раста БДП-а, а на основу тога и позитиван допринос повећања њихове привредне активности на извоз Републике Српске кроз инострану тражњу. На основу напријед наведених претпоставки, у периоду од 2018. до 2020. године су пројектоване номиналне стопе раста извоза од 15,9% до 7,8%. У наведеном периоду пројектована је растућа стопа покривености увоза извозом која би у 2020. години износила 73,9%.

Токови стварања задужења и ризици

Према процјенама, у периоду 2018–2020. године, сви показатељи задужења биљежиће опадајући тренд. Тако, нето задужење¹¹ износиће 0,2% БДП-а у 2018. години, -1,4% БДП-а у 2019. години, те -1,6% БДП-а у 2020. години. Номинални раст укупног, тј. јавног дуга, у 2018. години износиће 0,8%, тј. 0,0%, у 2019. години -2,6%, тј. -3,8%, док ће у 2020. години износити -3,4%, тј. -4,2%. Стање укупног, тј. јавног дуга, у односу на БДП у 2018. години износиће

52,7%, тј. 41,6%, у 2019. години износиће 48,9%, тј. 38,1%, а у 2020. години 45,0%, тј. 34,7%. Трошкови сервисирања (сервис по основу камате) укупног, тј. јавног дуга у односу на БДП, у 2018. години износиће 1,4%, тј. 1,3%, у 2019. години 1,3%, тј. 1,2%, док ће у 2020. години износити 1,2%, тј. 1,1%.

Основни ризици остваривања поменутих показатеља задужења огледају се у:

- остварењу претпоставки о расту, дефициту/суфициту, те потреба за финансирањем, што директно утиче на смањење/повећање нивоа дуга,

- остварењу претпоставки о вриједностима промјенљивих каматних стопа, девизних курсева, повлачењу кредитних средстава (за финансирање инвестиционих пројеката у реализацији и буџетске потрошње) и доступности планираних инструмената дуга за финансирање буџетске потрошње у пројектованом периоду,

- повлачењу средстава по основу потенцијалних кредита за инвестиционе пројекте који су у различитим фазама припреме (средства нису укључена у процјену),

- могућности промјена у законским одредбама које би регулисале обавезу измирења унутрашњег дуга на начин другачији од постојећих законских рјешења.

2.3. АЛТЕРНАТИВНИ СЦЕНАРИЈИ И РИЗИЦИ

Главни ризици за остварење пројекција према основном сценарију, које се односе на реални сектор, у вези су са спровођењем реформских процеса, економских индикатора из окружења, односно остваривања претпоставки које се тичу економског раста у окружењу, кретања цијена на међународном тржишту, временских прилика, изостанка планираних инвестиционих улагања и слично. Слабење економског раста у земљама у окружењу, као и кашњење у спровођењу планираних реформских процеса и мјера, имало би негативне последице на будућа кретања индустријске производње у Републици Српској.

Неизвјесност у вези са остваривањем пројекција кретања цијена односи се на кретање главних фактора који највише утичу на цијене у Републици Српској, прије свега на кретање свјетских цијена примарних производа ■ даља дешавања на међународном финансијском тржишту. Наиме, уколико би се цијене нафте и хране значајније мијењале, то би утицало на цијене у Републици Српској, што би се даље могло одразити на кретања у индустријској производњи која је по својој структури осјетљива на кретање свјетских цијена берзанских производа. Такође, неусвајање планираних измјена Закона о акцизима у БиХ могло би довести до кретања цијена на нижем нивоу од очекиваног.

Основни ризици на тржишту рада у вези су са пословним амбијентом (раст броја запослених и плата), економски раст и обим инвестиција, раст спољне трговине у БиХ, ЕУ и земљама окружења.

Имајући у виду структуру извоза, те увозну зависност, основни ризици који могу довести до неостварења пројекција спољнотрговинске размјене, односно извоза и увоза су: смањење индустријске производње, пољопривредне производње, инвестиција, домаће потрошње, низак ниво извозне тражње, негативне промјене у трговинским односима са земљама спољнотрговинским партнерима, као и неповољне хидрометеоролошке прилике.

Смањење привредне активности и поремећаји на тржишту негативно би се одразили ■ на банкарски сектор уз могуће последице: пад тражње за новим кредитима, повећане стопе ненаплативости постојећих кредита, те повећање каматних стопа на кредите. Даље, неизвјесност на тржишту могла би изазвати смањену заинтересованост страних улагача.

Остварење наведених ризика за резултат би могло имати слабење индустријске производње, извоза, инвестиција и крајње потрошње, што би последично утицало на смањење стопа привредног раста, које би се према процјенама у периоду 2017–2020. година кретале од 2,8% до 3,4%.

¹⁰ ММФ пројекције из јула 2017. године; пројекције Свјетске банке из јуна 2017. године; European Economic Forecast, Spring 2017.

¹¹ Показатељи нето задужења обухватају задужење Владе Републике Српске у име Републике Српске, те задужење Републике Српске у име и за рачун дужника (јединица локалне самоуправе, фондова социјалне сигурности, јавних предузећа, Инвестиционо-развојне банке и институција јавног сектора).

3. ФИСКАЛНИ ОКВИР

3.1. Стратегија политике и средњорочни циљеви

У овом дијелу документа дат је консолидовани оквир буџета за сектор општа влада¹² Републике Српске, за период 2018–2020. године. Сектор опште владе обухвата консолидоване буџете подсектора: централна влада, јединица локалне самоуправе и ванбуџетских фондова.

Подсектор централна влада обухвата институције које се финансирају из буџета Републике Српске: општи фонд (01) представља буџет Републике Српске у ужем смислу ријечи и користи се за исказивање свих средстава свих активности буџетских корисника; фонд прихода по посебним прописима (02) представља средства која се на основу прописа користе само у посебне сврхе и свих активности које се финансирају из тих средстава (нпр. власти приходи институција); фонд грантова (03) представља грант средстава буџетских корисника и свих активности које се финансирају из тих средстава, а који нису укључени у општи фонд; фонд средстава приватизације и сукцесије (04) представља средства приватизације и сукцесије и свих активности које се финансирају из тих средстава уколико средства нису укључена у општи фонд (нпр. Развојни програм Републике Српске) и фонд за посебне пројекте (05) представља средства намијењена посебним пројектима и све активности на реализацији односних пројеката који нису укључени у општи фонд (нпр. коришћење приступних фондова Европске уније). Фондови 02-05 користе се за исказивање активности финансиране из припадајућих средстава, уколико та средства нису укључена у општи фонд (01).

Влада Републике Српске је на 150. сједници, одржаној 1. новембра 2017. године, усвојила Ревидирани документ оквирног буџета Републике Српске за период 2018–2020. године, којим су дефинисани планирани оквири буџета, финансирање и дуг за све нивое власти у Републици Српској. Овај документ је полазни основ за израду ПЕР РС 2018–2020. Подаци за 2016. годину представљају извршење буџета на свим посматраним нивоима власти. Подаци за 2017. годину су у складу са усвојеним буџетима. Подаци за период 2018–2020. године представљају пројекције буџета на свим нивоима власти у Републици Српској.

Када су у питању циљеви фискалне политике Републике Српске, консолидовани дефицит опште владе може бити до 3% БДП-а. Консолидовани дефицит општа влада Републике Српске у односу на БДП Републике Српске у 2016. години износио је 0,9% БДП-а. Према пројекцијама, у посматраном периоду, предвиђа се кретање дефицита/суфицита у распону од 0,6% дефицита до 2% суфицита.

Република Српска и даље остаје одређена да одржава фискалну стабилност тако да кроз године не дође до повећања укупне потрошње у структури БДП-а. У оквиру пројектованог БДП-а Републике Српске очекује се континуирано смањење учешћа потрошње посматраних нивоа власти од 40,7% у 2016. години до 34,4% у 2020. години. Када је ријеч о политици дуга, основни циљ Републике Српске је свакако у вези са процесом придружења Европској унији, што значи да је дугорочна одређеност Републике Српске задржавање дуга на нивоу испод 60% БДП-а Републике Српске.

¹² Термини "сектор општа влада" и "подсектори централна влада" у овом документу наведени односе се на институције Републике Српске и њихове буџетске оквири. Према Смјерницама за израду Програма економских реформи које је израдила Европска комисија у мају 2016. године, концепти који се користе у документу требало би да буду у складу са стандардима утврђенима нивоу ЕУ, посебно контексту Европског система рачуна (ЕСА), у мјери колико је тренутно могуће. Према Европском систему националних и регионалних рачуна у Европској унији (ЕСА) сектор опште државе (S.13) састоји се од институционалних јединица које су нетржишни произвођачи, чија је производња намијењена индивидуалној и заједничкој потрошњи, а које се финансирају обавезним плаћањима јединица које припадају другим секторима, те институционалних јединица које првенствено спроводе прерасподјелу националног дохотка и богатства. Сектор опште државе дијели се на подсекторе: централна држава (управне институције и агенције чија се надлежност простире на цијело економско подручје, осим фондова социјалне сигурности), савезна [регионална] држава, локална држава [јединице локалне самоуправе] и фондови социјалне сигурности.

Табела 3.1: Фискални оквир за период 2016–2020. године по основном сценарију

Фискални показатељи	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
(% БДП-а)	Извршење	План	План	План	План
Укупан приход	39,7	39,0	38,2	37,2	36,4
Укупна потрошња	40,7	39,6	37,6	35,1	34,4
Нето задуживање/кредитирање	-0,9	-0,6	0,5	2,1	2,0
Издаци по каматама	1,2	1,2	1,1	1,0	0,9
Примарни биланс	0,3	0,6	1,7	3,1	3,0

Извор: Министарство финансија Републике Српске

Консолидовано посматрајући сектор опште владе, у периоду 2017–2020. година, већи дио укупних прихода чине порески приходи, односно индиректни порези (од 39,8% до 41,5%) и директни порези (од 11,4% до 11,8%). Значајан дио прихода чине доприноси за социјално осигурање (од 35,5% до 36,1%), док се остали дио односи на непореске приходе (од 10,4% до 11,8%) и грантове (од 0,4% до 0,8%). Приходи од доприноса за социјално осигурање према намјени се троше као дознаке на име социјалне заштите, иако социјална давања премашују приходе по овом основу.

Расподјела укупних прихода од индиректних пореза прописана је тако да се након издвајања средстава на рачун резерви, ради поврата индиректних прихода, прво врши издвајање унапријед утврђених средстава за финансирање институција БиХ, а затим се од преосталог дијела издваја износ од 3,55% или минимално 124 милиона КМ годишње за финансирање Брчко Дистрикта БиХ. Остатак средстава се дијели између ентитета према учешћу у крајњој потрошњи сваког ентитета, која је приказана на ПДВ пријави. У складу са Законом о буџетском систему Републике Српске, од средстава од индиректних пореза која припадају Републици Српској, након издвајања средстава за сервисирање спољног дуга Републике Српске, 72% припада буџету Републике Српске, 24% буџетима јединица локалне самоуправе, а 4% ЈП "Путеви Републике Српске".

Руковођени одређеном стварања повољне пореске политике и даљег очувања социјалне фискалне стабилности, као и спровођења реформи са циљем растерећења рада повећања привредне активности од 2018. до 2020. године, у области опорезивања планирано је следеће.

Када је у питању опорезивање добити правних лица (привредних друштава), донесен је Закон о порезу на добит ("Службени гласник Републике Српске", број 94/15), који је ступио на снагу 1. јануара 2016. године, и Закон о измјенама и допунама Закона о порезу на добит ("Службени гласник Републике Српске", број 1/17), који је ступио на снагу 1. јануара 2017. године. Измјенама Закона о порезу на добит извршено је прецизирање пореског обвезника, резидентности, извора добити у Републици Српској, што практично јасно одређује опорезивање добити у оквиру БиХ, односно правила плаћања пореза на добит су у највећој мјери хармонизована између Републике Српске и ФБиХ, чиме је потпуно онемогућено двоструко опорезивање. Тим законом је и утврђен нови начин утврђивања и признавања трошка амортизације у пореске сврхе, према систему групне амортизације, што представља у односу на претходни систем повећање пореске олакшице због самог начина амортизације, али и кроз повећање амортизационих стопа. Порески подстицај у виду умањења пореске основице за улагање у непокретности, постројења и опрему за обављање производне дјелатности је измијењен и у одређеној мјери сузјен па се према одредбама важећег закона ова олакшица може остварити уколико се претходно наведено улагање изврши у износу који је већи од 50% пореске основице за ту пореску годину, тако што се у том случају умањује обавеза пореза за 30%. Утврђено је и правило спречавања злоупотребе тзв. "утањене капитализације", на начин да се код пореских обвезника којима расход камата прелази износ од 30% основице расход камата признаје до тог износа. На крају, тим законом су и прецизирана правила међународног опорезивања, односно опорезивања не-

резидената који остварују приходе или добит у Републици Српској путем сталног мјеста пословања или директно без оснивања организационог дијела. У 2018. години планирана је измјена у дијелу који се односи на ослобађање опорезивања реинвестиране добити.

У 2015. години донесен је Закон о порезу на доходак ("Службени гласник Републике Српске", број 60/15), са циљем смањења пореског оптерећења првенствено укидањем опорезивања прихода од удјела у капиталу правних лица, затим прецизнијим дефинисањем и одређивањем пореских олакшица, подстицањем улагања у премије животног осигурања у виду нове пореске олакшице, раздвајањем опорезивања личних примања (примања из радног односа) од других видова примања који се сматрају осталим доходом (доходак из различитих уговорних односа, приходи од чланства у управним, надзорним одборима, одборима за ревизију, приходи од посланичких и одборничких функција и сл.).

У периоду 2018-2020. године планирано је доношење Закона о измјенама и допунама Закона о порезу на доходак са циљем редефинисања опорезивања капиталних добитака. Такође, овим измјенама Закона о порезу на доходак поједноставиће се и редефинисати опорезивање и утврђивање пореске основице за доходак од самосталне дјелатности у складу са економском снагом пореских обвезника.

Законом о измјенама и допунама Закона о доприносима, који је донесен у децембру 2015. године и ступио на снагу 1. јануара 2016. године, умањена је основица обавезних доприноса за носиоце некомерцијалних породичних пољопривредних газдинстава за допринос за здравствено осигурање (20% просјечне бруто плате, а била је 30% просјечне бруто плате), уведена је основица за предузетнике (60% просјечне бруто плате у Републици Српској) и лица која самостално обављају професионалну дјелатност (бруто плата у Републици Српској). Такође, овим законом укинута је обавеза плаћања доприноса на исплату пензијског доприноса до 1.200 КМ годишње уколико тај пензијски допринос плати за обвезника доприноса уплатилац доприноса. Циљ предметне олакшице је подстицање послодаваца у Републици Српској, са једне стране, да за своје запослене плате одређени износ средстава који би био ослобођен плаћања доприноса, а са друге стране, неопходан подстицај формирању и заживљавању ове врсте штедње у Републици Српској. Корист за сваког запосленог је у суштини пензија која се остварује након истека периода улагања у доброволни пензијски фонд, која се остварује и поред пензије која се исплаћује из обавезног пензијског осигурања у Републици Српској.

Када су у питању пореске политике у области обавезних доприноса, у наредном периоду планирана је измјена Закона о доприносима са циљем смањења збирне стопе доприноса ради смањења укупног пореског оптерећења рада у Републици Српској на ниво из 2008. године.

Такође, измјенама Закона о доприносима редефинисаће се обвезник и обавеза плаћања доприноса за носиоце комерцијалних пољопривредних газдинстава са циљем равномјернијег оптерећења ове дјелатности. У посматраном периоду у оквиру Закона о доприносима планирана је и промјена стопе доприноса за дјечју заштиту, односно њено повећање са садашњих 1,5% на 1,7%, уз истовремено смањење стопе доприноса за незапосленост са 1% на 0,8%. Овом измјеном доћи ће до прерасподјеле дијела прихода од доприноса, што ће допринијети финансирању повећаног права из области дјечје заштите, односно од 1. јануара 2018. године повећаће се матерински додатак који ће износити 405 КМ за сваку мајку која је незапослена. Уједно, измјенама наведеног законског рјешења биће извршено постепено растерећење привредних субјеката од обавезе плаћања породилског боловања у бруто износу.

У 2015. години донесен је Закон о порезу на непокретности ("Службени гласник Републике Српске", број 91/15), који је ступио на снагу 1. јануара 2016. године, и то са циљем даљег унапређивања опорезивања непокретности према тржишној вриједности. Овим законом смањен је распон пореске стопе пореза на непокретности (0% до 0,20%)

у односу на распон из претходног закона (0,05% до 0,5%) и уведена посебна стопа за непокретности које се користе у производне сврхе (0% до 0,10%). Локалне заједнице, поред стопе, обавезне су да утврђују почетну вриједност непокретности. Од опорезивања порезом на непокретности ослобођене су оне непокретности које се у пословним књигама воде као залихе, а омогућен је Пореској управи и јединицама локалне самоуправе приступ подацима Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове о непокретностима, за потребе употпуњавања фискалног катастра непокретности. Овај закон првенствено има за циљ стабилизацију буџета локалних заједница. У периоду 2018-2020. године није планирана измјена Закона о порезу на непокретности, већ интензивирање активности на пријављивању непријављених непокретности у Републици Српској.

У периоду од 2018. до 2020. потребно је донијети Закон о измјенама и допунама Закона о јавно-приватном партнерству Републике Српске, те у складу с тим донијети нове или измијени позитивне подзаконске акте који регулишу област јавно-приватног партнерства. Закон треба да обухвати и начине дефинисања и коришћења јавних добара како би коришћење дало одговарајуће финансијске економске ефекте и остварило директне и индиректне користи за Републику Српску, те омогућило остварење циљева њеног одрживог развоја.

У 2016. години донесен је Закон о измјенама и допунама Закона о пореском поступку Републике Српске, а у оквиру спровођења реформе привредног система Републике Српске, односно са циљем смањења обима сиве економије у Републици Српској. Предметни закон садржи измјене којима се омогућава контрола нерегистрованог пословања и контрола пријављивања радника у Јединствени систем регистрације, контроле и наплате доприноса од свих инспекцијских органа у Републици Српској било на републичком, било на локалном нивоу, као и измјене којима се онемогућава регистрација у Пореској управи Републике Српске оних пореских обвезника чији оснивачи имају неизмирене пореске обавезе, као и оних пореских обвезника чији су оснивачи истовремено и оснивачи пореских обвезника који имају неизмирене пореске обавезе.

Такође, у наредном периоду планирано је јачање инспекцијских контрола у Пореској управи Републике Српске са циљем смањења избјегавања плаћања пореза и смањења обима "сиве економије" у Републици Српској. Законом о измјенама и допунама Закона о пореском поступку омогућено је подношење пореских пријава електронским путем, чиме ће се значајно унаприједити рад Пореске управе Републике Српске и смањити трошкови администрације. Планирано је интензивирање активности на успостављању већег степена е-услуга и е-комуникације пореских обвезника са Пореском управом, као и интензивирање пореских контрола физичких лица, власника предузетничких дјелатности или правних лица примјеном индиректних метода утврђивања пореске основице. Уколико се на основу анализа успостављања већег степена е-комуникације пореских обвезника са Пореском управом утврди потреба мијењања појединих одредаба Закона, у наредном периоду приступиће се и измјенама Закона о пореском поступку Републике Српске.

Од 2018. до 2020. године нису планиране измјене регулативе у области фискалних каса, већ јачање пореских контрола примјене Закона о фискалним касама, које ће допринијети већем степеноу поштовања Закона.

У јуну 2017. године донесен је Закон о пореском систему Републике Српске, којим је успостављен правни основ за усвајање Регистра пореских и непореских давања у Републици Српској, те општи пропис у односу на увођење, мијењање или укидање пореских и непореских давања у Републици Српској. Одредбе тог закона представљају законску разраду уставних начела у односу на опорезивање, преваходно начела законитости и начела сразмјерности. Наиме, одредбама тог закона прописана је обавеза свих обрађивача и предлагача свих општих прописа (закона, уредби, правилника или одлука) којима се уводе, мијењају или укидају поједина пореска или непореска давања, да

израде анализу оправданости увођења или мијењања тих давања, на основу које Министарство финансија даје мишљење, а орган надлежан за доношење таквог акта коначно одлучује да ли је увођење или мијењање пореског или непореског давања оправдано или не.

Такође, одредбама тог закона утврђен је Регистар пореских и непореских давања, те је након протекла прелазних рокова, прописано да давања која нису садржана у Регистру не стварају обавезу плаћања, а обрађивач или предлагач тог акта у којем се такво давање налази има обавезу да покреће процедуру уклањања тог давања из правног система. Пореска и непореска давања која не могу бити садржана у Регистру су она која су донесена противно начелима из Закона о пореском систему Републике Српске. У првој половини 2018. године планирана је израда анализе оправданости пореских и непореских давања из Регистра од Владе Републике Српске на основу које ће у другој половини 2018. године бити предложено укидање или смањење појединог непореског давања у Републици Српској.

У области индиректног опорезивања планирана је измјена и допуна Закона о акцизама у БиХ која се односи на укидање путарине од 0,15 КМ/л, али се у висини укинута путарине од 0,15 КМ/л повећава акциза на деривате нафте (дизел-гориво и остала гасна уља, моторни бензин – укључујући ■ безоловни, лож-уље екстра лако и лако специјално ЕЕ и LS). Повећањем акцизе на лож-уље смањило би се цјеновни јаз између различитих категорија нафтних деривата. Споменутим измјенама Закона увела би се и акциза на био-горива и био-течности у износу од 0,45 КМ/л. Такође, планирано је повећање путарине са 0,10 КМ/л на 0,25 КМ/л нафтних деривата уз увођење поменутих путарине ■ на био-горива ■ течни нафтни гас. Додатни приход од путарине би се намјенски користио за изградњу ауто-путева и за путеве.

У пројекцијама пореских и непореских прихода за сектор општа влада узети су у обзир ефекти усвојених измјена прописа који су наведени у овом дијелу, као ■ ефекти измјена прописа за које се очекује да ће бити усвојене у Народној скупштини Републике Српске заједно са Буџетом Републике Српске за 2018. годину. Планиране измјене прописа које је потребно усвојити у Парламентарној скупштини БиХ ради опрезности биће узете у обзир приликом израде пројекција прихода након што прођу парламентарну процедуру.

Буџетска потрошња одражава приоритетне политике које су у складу са укупним нивоом доступних средстава и усмјерена је на осигурање реалног оквира унутар којег ресурсна министарства и буџетски корисници могу функционисати, водећи рачуна о испуњавању законом створених обавеза, а све то руководећи се начелима рационалности ■ штедње.

3.2. ПРИМЈЕНА БУЏЕТА У 2017. ГОДИНИ

Највећи дио фискалног оквира опште владе Републике Српске чини буџет Републике Српске. Буџет Републике Српске за 2017. годину усвојила је Народна скупштина Републике Српске 24. децембра 2016. године, у износу од 3.200,0 милиона КМ. Буџетом Републике Српске за 2017. годину планиран је суфицит у износу од 67,1 милион КМ, док је на нивоу централне владе планирани дефицит од 81,3 милиона КМ, а на нивоу опште владе дефицит од 64,2 милиона КМ. У периоду 2018-2020. године, на нивоу опште владе планира се суфицит у износу 55,5 милиона КМ, 228,6 милиона КМ и 237,9 милиона КМ респективно.

Укупни приходи буџета Републике Српске у 2017. години износе 2.591,1 милион КМ, а њихову структуру чине:

- порески приходи у износу од 1.582,6 милиона КМ, којима су обухваћени приходи од индиректних пореза, приходи од пореза на доходак и пореза на добит и приходи од пореза на имовину;
- доприноси за социјално осигурање у износу од 787,1 милион КМ;
- приходи од финансијске и нефинансијске имовине у износу од 71,8 милиона КМ;
- остали приходи у износу од 149,6 милиона КМ.

Укупни расходи и издаци буџета Републике Српске у 2017. години износе 2.523,9 милиона КМ, а њихову структуру чине:

- бруто плате ■ накнаде запослених планиране у износу од 718,6 милиона КМ, у складу са Законом о платама запослених у органима управе Републике Српске, Законом о платама запослених у институцијама правосуђа Републике Српске, Законом о платама запослених у Министарству унутрашњих послова Републике Српске, Законом о платама запослених у области просвјете и културе Републике Српске, Законом о платама и накнадама судија ■ тужилаца у Републици Српској и Законом о платама запослених у јавним службама Републике Српске, те Одлуком о утврђивању цијене рада и другим законским и подзаконским актима који регулишу ову област;

- издаци за робу и услуге планирани су у износу од 98,8 милиона КМ;

- дознаке на име социјалне заштите планиране су у износу од 1.252,6 милиона КМ, од чега је највећи износ издвајања планиран у складу са законима који регулишу буџетска издвајања према пензионерима, борачкој популацији, избјеглицама ■ расељеним лицима;

- издаци за камате у износу од 102,6 милиона КМ у складу са планом отплате инозадужења и унутрашњег задужења, ажурираног плана повлачења по инвестиционим кредитима, планираног финансирања буџета, те календара емисија трезорских записа и дугорочних обвезница;

- субвенције су планиране у износу од 101,3 милиона КМ, а намијењене су за произвођаче робе и услуга и имају циљ да утичу на обим производње, цијену по којој се учинци продају или надокнаду произвођачу по неком другом основу;

- трансфери у износу од 136,9 милиона КМ, од чега се највећи дио издвајања односи на здравствено осигурање незапослених лица, социјалну заштиту (у складу са Законом о социјалној заштити), трансфере јединицама локалне самоуправе и акционе планове и пројекте запошљавања;

- нето издаци за нефинансијску имовину у износу од 74,4 милиона КМ као резултат обезбјеђења средстава за набавку вишенамјенског хеликоптера, реконструкцију Касарне "Залужани" и средстава планираних у оквиру јавних инвестиција;

- други расходи планирани су у износу од 38,7 милиона КМ, а чине их текућа буџетска резерва, расходи по судским рјешењима ■ грантови.

Према извјештајима о извршењу буџета Републике Српске за шест мјесеци 2017. године, у односу на половину плана за 2017. годину, укупни приходи остварени су у висини 96%, од чега су порески приходи остварени у висини од 98%, доприноси за социјално осигурање 97%, приходи од финансијске и нефинансијске имовине 31% и остали приходи 100%.

На расходној страни остварење укупних расхода износи 88%, текућих расхода 93%, а издатака за нефинансијску имовину 10%. У оквиру текућих расхода, расходи за лична примања извршени су 97%, расходи по основу коришћења робе и услуга 67%, расходи финансирања и други финансијски трошкови 95%, дознаке на име социјалне заштите 94% и трансфери између буџетских ■ 54%. Из овог се може уочити да су приликом реализације буџета отплате дугова приоритет, док се текућа потрошња усклађује са остварењем прихода буџета. На тај начин врши се контрола јавне потрошње кроз ограничење текућих расхода (расхода за коришћење робе и услуга, грантова, субвенција и трансфера).

Ступањем на снагу Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике ("Службени гласник Републике Српске", број 98/16), 1. јануара 2017. године, расходи за лична примања запослених обухватају позиције: 411100 – расходи за бруто плате запослених, 411200 – расходи за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада, 411300 – расходи за накнаду плата запосле-

них за вријеме боловања, родитељског одсуства и осталих накнада плата (боловања до 30 дана), 411400 – расходи за отпремнине и једнократне помоћи (брuto) уз додавање позиције 638100 – остали издаци из трансакција са другим јединицама власти (боловања преко 30 дана и породилско одсуство).

3.3. СРЕДЊОРОЧНИ ИЗГЛЕДИ БУЏЕТА

У табелама 2.а и 2.б – Изгледи буџета шире владе дати су консолидовани подаци о планираним буџетским средствима опште владе за Републику Српску.

Средњорочне **пројекције прихода за сектор опште владе** износе 4.034,5 милиона КМ у 2018. години, 4.122 милиона КМ у 2019. години, односно 4.246,1 милион КМ у 2020. години. Структуру прихода за сектор опште владе чине:

- приходи од индиректних пореза, који су планирани у износу од 1.768 милиона КМ у 2018. години, 1.811,5 милиона КМ у 2019. години и 1.877 милиона КМ у 2020. години;
- приходи од директних пореза (порез на добит, порез на доходак и порез на имовину) у износу од 462,9 милиона КМ у 2018. години, 476,4 милиона КМ у 2019. години и 492 милиона КМ у 2020. години;
- доприноси за социјално осигурање планирани су у износу од 1.453,7 милиона КМ у 2018. години, 1.484,2 милиона КМ у 2019. години и 1.518,7 у 2020. години;
- приходи од имовине (приходи од финансијске и нефинансијске имовине и позитивних курсних разлика) износе 55,7 милиона КМ у 2018. години, 52,9 милиона КМ у 2019. години и 54,1 милион КМ у 2020. години;
- остали приходи, који обухватају приходе од такса, накнада, прихода од пружања јавних услуга и остале непореске приходе, планирани су у износу од 294,2 милиона КМ у 2018. години, 297,1 милион КМ у 2019. години и 304,3 милиона КМ у 2020. години.

Према урађеној пројекцији, **приходи подсектора централна влада** износе 2.798,8 милиона КМ у 2018. години, 2.839,1 милион КМ у 2019. години, односно 2.909 милиона КМ у 2020. години.

Будући да највећи дио фискалног оквира подсектора централна влада чини буџет Републике Српске, у овом дијелу документа приказани су приходи буџета Републике Српске који се очекују у наредном средњорочном периоду. Укупни очекивани буџетски приходи износе 2.682,5 милиона КМ у 2018. години, односно 2.723,5 милиона КМ у 2019. години и 2.792,2 милиона КМ у 2020. години. Средњорочну структуру прихода буџета Републике Српске чине:

- Пројекција пореских прихода износи 1.682,9 милиона КМ у 2018. години и већи су за 6,3% у односу на средства планирана буџетом за 2017. годину, од чега се највећи дио тог повећања односи на раст прихода од индиректних пореза. Порески приходи износе 1.706,8 милиона КМ у 2019. години и 1.750,4 милиона КМ у 2020. години.
- Очекивани приходи од директних пореза износе 388,2 милиона КМ у 2018. години, а 400,2 милиона КМ у 2019. години и 413,9 милиона КМ у 2020. години. Пројекција прихода од пореза на добит узима у обзир трендове кретања прихода од пореза на добит у претходном периоду, као и очекивани привредни раст у наредном периоду. Пројекција прихода од пореза на доходак је усклађена са кретањем прихода од пореза на доходак у претходном периоду, као и са очекиваним растом плата и запослености у посматраном периоду. У оквиру пројекције прихода од директних пореза обухваћена је и пројекција прихода од пореза на имовину, која је усклађена са очекиваним привредним растом у средњорочном периоду.
- У складу са процјеном нето прихода од индиректних пореза који припадају Републици Српској ■ Законом о буџетском систему Републике Српске, од пројектованих нето прихода од индиректних пореза очекује се да ће буџету Републике Српске у 2018. години бити дозначен износ од 1.269,7 (са спољним дугом од 340,1 милион КМ), што представља раст од 6,1% у односу на средства која су планирана буџетом за 2017. годину. Такође, од пројектованих нето

прихода од индиректних пореза који припадају Републици Српској процјењује се да ће у 2019. и 2020. години буџету Републике Српске бити дозначен износ од 1.294,6 милиона КМ (са спољним дугом од 291,6 милиона КМ), односно 1.335,9 милиона КМ (са спољним дугом од 243,4 милиона КМ), респективно.

- Пројекција прихода по основу осталих пореза (заостале обавезе) износи 25 милиона КМ у 2018. години, 12 милиона КМ у 2019. години и 0,6 милиона КМ у 2020. години. Пројекција је усклађена са очекиваним уплатама по раније одобреним репрограмима.

- Законом о доприносима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 116/12 и 103/15) прописана је обавеза обрачуна и уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. На основу Закона о буџетском систему Републике Српске, приход по основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање припада буџету Републике Српске од 1. јануара 2016. године. Пројекција прихода по овом основу износи 811,4 милиона КМ у 2018. години, 828,2 милиона КМ у 2019. години, а 848,2 милиона КМ у 2020. години. Наведена пројекција је урађена на основу кретања прихода од овог доприноса у претходном периоду, постојеће законске регулативе у овој области и очекиваног кретања бруто плата и броја осигураника у наредном периоду.

- Приходи од имовине, односно приходи од финансијске и нефинансијске имовине и позитивних курсних разлика процијењени су у износу од 44,5 милиона КМ у 2018. години, 40,3 милиона КМ у 2019. години и 40,3 милиона КМ у 2020. години.

- Очекивани остали приходи износе 143,6 милиона КМ у 2018. години, 148,1 милион КМ у 2019. години и 153,2 милиона КМ у 2020. години. Пројекција осталих прихода урађена је на основу пројекције реалног раста БДП у посматраном периоду и досадашњих трендова у наплати осталих прихода.

Средњорочне пројекције укупне потрошње у периоду 2018-2020. године, за сектор опште владе, износе 3.979,1 милион КМ, 3.893,6 милиона КМ и 4.008,2 милиона КМ, респективно. У оквиру расхода бруто плате и накнаде запосленима крећу се од 942,8 милиона КМ у 2018. години до 952,2 милиона КМ у 2020. години. Издаци материјала и услуга у посматраном периоду благо падају са 267,9 милиона КМ на 275,7 милиона КМ. Дознаке на име социјалне заштите планиране су на нивоу: 2.024,3 милиона КМ, 2.051,4 милиона КМ и 2.061,4 милиона КМ, респективно. Издаци за камате крећу се од 119,8 милиона КМ у 2018. години до 110,1 милион КМ у 2020. години. Субвенције са 129,8 милиона КМ благо расту на 148,9 милиона КМ. Нето издаци за нефинансијску имовину планирани су на нивоу од 244,5 милиона КМ, 156,1 милион КМ и 212,7 милиона КМ кроз године.

Средњорочне пројекције укупних расхода у периоду 2018-2020. године за подсектор централне владе износе 3.715,8 милиона КМ, 3.714,8 милиона КМ и 3.765,5 милиона КМ кроз године.

Утврђивање висине текућих расхода и укупног фонда за плате је највећим дијелом резултат спровођења реформе јавне управе, а средњорочну структуру расхода буџета Републике Српске чине:

- Бруто плате и накнаде запослених уз додавање позиције 638100 – остали издаци из трансакција са другим јединицама власти (боловања преко 30 дана и породилско одсуство) планиране су у износу од 723,5 милиона КМ у 2018. години, 726,4 милиона КМ у 2019. години и 729,2 милиона КМ у 2020. години. Планирање издвајања за бруто плате и накнаде запослених у средњорочном периоду је у складу са законима о платама и другим законским и подзаконским актима који регулишу ову област.

- Издаци за робу и услуге планирани су у износу од 99,6 милиона КМ у 2018. години, 98,8 милиона КМ у 2019. години и 99,2 милиона КМ у 2020. години.

- Дознаке на име социјалне заштите су планиране у износу од 1.280,1 милион КМ у 2018. години, 1.293,9 милиона КМ у 2019. години и 1.298,9 милиона КМ у 2020. го-

дини, од чега је највећи износ издвајања планиран у складу са законима који регулишу буџетска издвајања према пензионерима, борацкој популацији, избјеглицама и расељеним лицима.

- Издаци за камате планирани су у износу од 103,0 милиона КМ у 2018. години, 101,7 милиона КМ у 2019. години и 99,3 милиона КМ у 2020. години у складу са планом отплате инозадужења и унутрашњег задужења, ажурираног плана повлачења по инвестиционим кредитима, планираног финансирања буџета, те календара емисија трезорских записа и дугорочних обвезница.

- Субвенције су планиране у износу од 97,9 милиона КМ у 2018. години, 96,9 милиона КМ у 2019. години и 96,9 милиона КМ у 2020. години, а намијењене су за производње робе и услуга и имају за циљ да утичу на обим производње, цијену по којој се учинци продају или надокнаду произвођачу по неком другом основу.

- Трансфери у износу од 149,4 милиона КМ у 2018. години, 161,9 милиона КМ у 2019. години и 166,3 милиона КМ у 2020. години, од чега се највећи дио издвајања односи на здравствено осигурање незапослених лица, социјалну заштиту (у складу са Законом о социјалној заштити), трансфере јединицама локалне самоуправе и акционе планове пројекте запошљавања.

- Нето издаци за нефинансијску имовину планирани су у износу од 68,6 милиона КМ у 2018. години, 37,9 милиона КМ у 2019. години и 86,1 милион КМ у 2020. години, а највећи износ средстава је планиран у оквиру јавних инвестиција.

Финансирање буџета и консолидованог буџета током трајања програма, план, извори, инструменти, намјена

У периоду 2018-2020. године планирано је укупно финансирање¹³ (ново задужење) у износу од 1,6 милијарди КМ, од чега 0,8 милијарди КМ у 2018. години, 0,5 милијарди КМ у 2019. години, те 0,3 милијарде КМ у 2020. години.

Током датог периода омјер спољних и домаћих извора финансирања је на истом нивоу и износи по 50% укупног планираног финансирања, са изузетком у 2019. години када се удио финансирања из спољних извора повећава до нивоа од 59%. Финансирање ће се реализовати највећим дијелом путем дугорочних (домаћих и спољних) инструмената (преко 80% планираног финансирања у свакој години), уз одржавање омјера финансирања путем ХОВ (домаћих краткорочних и дугорочних) и кредита (спољних дугорочних), током датог периода, на истом нивоу (по 50% планираног годишњег финансирања), са изузетком у 2019. години када се удио кредита као инструмената финансирања повећава до нивоа од 59%, а удио ХОВ пада до нивоа од 41%.

Спољни извори већим дијелом се користе за финансирање инвестиционих пројеката као резултат максималног искоришћавања приступа концесионим изворима финансирања (Свјетска банка, ЕИВ, ЕБРД, IFAD, КfW, Развојна банка Савјета Европе итд.). Домаћи извори финансирања углавном се користе за финансирање буџетске подршке, што је последица кредитног рејтинга земље и ограничења приступа међународном тржишту капитала, као и условљености добијања концесионих средстава испуњавањем циљева постављених на нивоу земље.

3.4. СТРУКТУРНИ БИЛАНС

За израчунавање циклично прилагођеног (примарног) биланса консолидоване опште владе у периоду 2018-2020. године циклично прилагођен буџетски салдо је израчунат на основу полуагрегатне методе Европске комисије. Израчунавање цикличног дијела салда, који спроводи Европска комисија, заснива се на уобичајеном поступку у два корака: (1) на оцјени јаза агрегатне производње као показатеља привредног циклуса, те (2) процјени еластичности укупних прихода и расхода у односу на тај јаз.

¹³ Финансирање за период 2018-2020. године обухвата план повлачења инокредитних средстава по инвестиционим пројектима у реализацији, одобреним од Народне скупштине Републике Српске, план примитака по основу нових кредитних задужења и емисија хартија од вриједности у сврху финансирања буџетске потрошње, а о чему ће Народна скупштина Републике Српске одлучивати у оквиру годишњих одлука о дугорочном задужењу.

У првом кораку оцјењује се циклично стање економије, поређењем стварног БДП-а са потенцијалним. С обзиром на недоступност података, за оцјену јаза агрегатне производње није се могла користити метода производне функције. Тако се процјена потенцијалног БДП-а заснива на прилагођеном Ходрик-Прескотовом филтеру, због његове транспарентности и једноставности, уз коефицијент изглађивања (λ) за годишње податке 6,25¹⁴. Према Брушеју, П. А. (2003), прилагођени Ходрик-Прескотов филтер рјешава проблем пристрасности на почетку/крају узорка, што је главни недостатак оригиналног ХП филтера. Користећи тако прилагођен филтер није било потребно вјештачки продужити серију података изван пројекцијског периода.

У другом кораку процјењује се учинак цикличних кретања на буџет примјеном буџетских еластичности. Укупна еластичност прихода/расхода изводи се као пондерисани збир еластичности појединих категорија прихода/расхода¹⁵ које су осјетљиве на кретање пословног циклуса, при чему су пондери појединих категорија њихови удјели у укупним приходима/расходима. Притом се еластичност поједине компоненте прихода/расхода прво израчунава с обзиром на њихову релевантну макроекономску основицу, а потом се оцјењује еластичност макроекономске основице на јаз агрегатне производње. Множењем ових двију еластичности добије се еластичност поједине компоненте прихода/расхода на јаз агрегатне производње. Добијени резултати у највећој мјери зависе од дужине коришћене серије, те поузданости квалитета података.

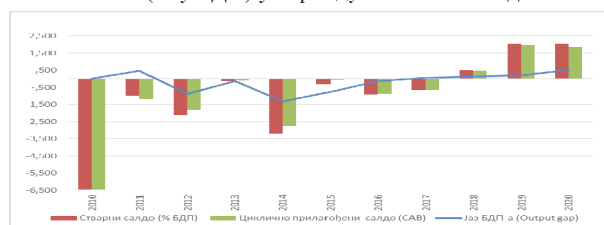
Табела: Циклично осјетљиве буџетске категорије и припадајуће еластичности у односу на релевантне макроекономске основице

Буџетске категорије	Макроекономска основица	Еластичност/осјетљивост
Порез на доходак	Маса плата	0,063
Порез на добит	Оперативни вишак	0,041
Социјални доприноси	Маса плата	0,381
Индиректни порези	Лична потрошња	1,008
Расходи за незапослене	Број незапослених	0,018
Укупна осјетљивост буџета	БДП	0,358

Извор: Министарство финансија, израчунате величине.

Након израчунавања укупне осјетљивости буџетског салда, циклична компонента буџетског салда се затим добија множењем аутопут геп-а и укупне цикличне осјетљивости. Да би се показао стварни карактер дискреционе фискалне политике, израчунава се фискална позиција. Она се мјери као годишња промјена циклично прилагођеног буџетског салда умањеног за једнократне мјере (структурни примарни буџетски салдо).

Графикон: Стварни и циклично прилагођени фискални биланс (% у БДП) у периоду 2010–2020. године

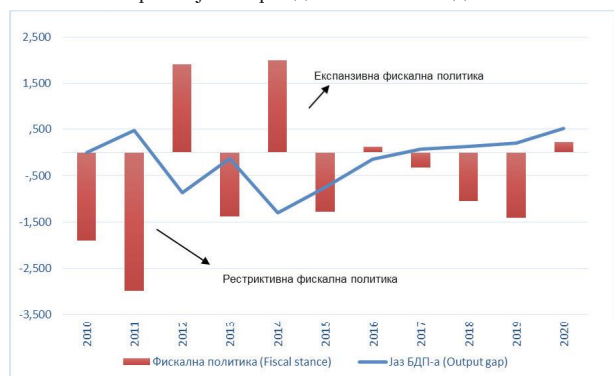
Обрачун циклично прилагођеног биланса служи за утврђивање потребног нивоа фискалног прилагођавања током периода. Из претходног графика који приказује стварни фискални биланс, циклично прилагођени фискални биланс и производни јаз може се видјети да је позитиван ефекат циклуса остварен у 2010. и 2011. години. У 2010. години стварни фискални биланс је готово исти циклич-

¹⁴ Morten O. Ravn and Harald Uhlig: "Discussion Paper No. 2858 and adjusting the HP-Filter for the frequency of observation, CEPR, June 2001.

¹⁵ На приходној страни, као циклично осјетљиве компоненте одређени су приходи од индиректних пореза, пореза на доходак, пореза на добит, те приходи од социјалних доприноса, док се на расходној страни узимају само расходи за накнаде незапосленима.

но прилагођеном, производни јаз близу нуле, док је реални раст БДП-а незнатно виши од потенцијалног. У 2011. години стварни фискални дефицит је мањи од циклично прилагођеног, реални раст БДП-а је већи од потенцијалног, тако да је позитиван производни јаз израженији. У осталим годинама претходног периода стварни фискални дефицит већи је од циклично прилагођеног дефицита. То је најизраженије у 2012. и 2014. години, када имамо највећи негативни утицај циклуса са високим негативним вриједностима производног јаза. У овим годинама Република Српска је била погођена елементарним непогодама и њиховим негативним посљедицама.

Графикон: Карактер фискалне политике у Републици Српској за период 2010–2020. године

Из претходног графикона може се видјети да је Република Српска у периоду 2010–2016. година водила углавном рестриктивну фискалну политику са циљем контролisanог кретања јавне потрошње. Експанзивна политика са највећим вриједностима производног јаза се јавља у 2012. и 2014. години, када су јавни расходи били знатно већи од остварених прихода, а један од основних разлога је у повећаној јавној потрошњи узрокованој другим таласом кризе, а потом и поплавама које су задесиле регион 2014. године.

3.5. НИВО ЗАДУЖЕНОСТИ И РАЗВОЈ ДОГАЂАЈА

Законом о задужевању, дугу ■ гаранцијама Републике Српске детаљно је уређена област задужевања и издавања гаранција Републике Српске и јединица локалне самоуправе, те начини и процедуре задужевања, што заједно са постојећим законима из области буџетског система чини cjеловит правни оквир за унапређивање и контролу буџетске дисциплине. Овим законом утврђено је ограничење износа дуга тако да укупан дуг Републике Српске¹⁶ на крају фискалне године не може бити већи од 60%, док јавни дуг Републике Српске не може бити већи од 55% оствареног БДП-а у тој години. Дуг Републике Српске настао по основу задужења за финансирање санације штете из Јединственог регистра штета, прописаног у Закону о Фонду солидарности за обнову Републике Српске, изумима се из ограничења која су прописана за укупан и јавни дуг Републике Српске. Краткорочни дуг Републике Српске не може бити већи од 8% износа редовних прихода остварених у претходној фискалној години, укупна изложеност Републике Српске по издатим гаранцијама не може бити већа од 15% оствареног БДП-а у тој години. Јединице локалне самоуправе могу се дугорочно задужити само ако у периоду стварања дуга укупан износ који доспијева за отплату, по предложеном дугу и cjелокупном доспјелом, неизмиренем постојећем дугу, у било којој наредној години није већи од 18% износа њених редовних прихода остварених у претходној фискалној години. Краткорочни дуг општина не може бити већи од 5% њихових редовних прихода остварених у претходној фискалној години, а изложеност јединице локалне самоуправе по издатим гаранцијама не може да буде већа од 30% износа њихових редовних прихода остварених

у претходној фискалној години (сва правила која важе за јединице локалне самоуправе важе и за фондове социјалне сигурности, осим у дијелу који се тиче гаранција – фондови социјалне сигурности не могу их издавати).

У августу 2017. године Влада Републике Српске је усвојила документ Стратегија управљања дугом Републике Српске за период 2017–2020. година, а који је припремило Министарство финансија Републике Српске. Стратегијом управљања дугом Републике Српске за период 2017–2020. година¹⁷ дефинисани су главни циљ управљања дугом Републике Српске, циљеви задужевања у сврху испуњења главног циља управљања дугом, стратегија остварења наведених циљева, задаци Министарства финансија Републике Српске, те су идентификовани индикатори, тј. смјернице с циљем остваривања структуре дуга са прихватљивим нивоом трошкова и ризика, ■ то:

- с циљем управљања валутним ризиком, дуг изражен у странијој валути (искључујући дуг у EUR) треба бити мањи од 35% укупног посматраног дуга, док с циљем развоја домаћег тржишта унутрашњи дуг треба бити већи од 25% укупног посматраног дуга;

- с циљем управљања ризиком рефинансирања, просјечно вријеме до доспијећа треба да је дужи од четири године, а краткорочни дуг да је мањи од 8% прихода остварених у претходној години;

- с циљем управљања ризиком каматних стопа, дуг по фиксним условима треба износити више од 60% укупног посматраног дуга, док просјечна пондерисана каматна стопа треба бити нижа од 3,5%.

Примјена Стратегије у 2016. години са евалуацијом идентификованих индикатора структуре дуга на крају 2015.

■ 2016. године, анализа постојећег портфолија, опис одабране Стратегије и алтернативних стратегија управљања дугом Републике Српске, опис анализе осјетљивости (тј. опис примијењеног шока девизног курса, каматне стопе, комбинованог шока у сврху анализе осјетљивости) одабране стратегије и алтернативних стратегија, Стратегије управљања дугом Републике Српске и њихово разматрање у вези са трошковима и ризиком детаљно је представљено у наведеном документу. Институционалним аранжманом послоа управљања дугом и индиректним дугом Републике Српске повјерен је Ресору за управљање дугом као организационој јединици Министарства финансија.

Стање **јавног дуга Републике Српске** на дан 30. јун 2017. године износи **4.294,3 милиона КМ**, што је 42,6% БДП-а¹⁸, док стање **укупног дуга Републике Српске** износи **5.345,3 милиона КМ**, тј. 53,0% БДП-а, а чини га:

- дуг Републике Српске (буџета) у износу од 3.749,2 милиона КМ,

- дуг локалне самоуправе у износу од 361,8 милиона КМ,

- дуг социјалне сигурности у износу од 183,3 милиона КМ,

- дуг јавних предузећа и Инвестиционо-развојне банке Републике Српске (ИРБ) у износу од 1.051,1 милион КМ.

Стање **укупног дуга Републике Српске** на дан 30. јун 2017. године у износу од **5.345,3 милиона КМ**, према поријеклу дуга, односи се на:

- спољни дуг у износу од 3.020,3 милиона КМ, од чега:
 - дуг Републике Српске (буџета) износи 1.884,7 милиона КМ,

- дуг јединица локалне самоуправе износи 84,5 милиона КМ,

- дуг јавних предузећа и ИРБ-а износи 1.051,1 милион КМ;

- унутрашњи дуг у износу од 2.325,1 милион КМ, од чега:

¹⁶ У складу са Законом о задужевању, дугу и гаранцијама Републике Српске, укупан дуг Републике Српске чине јавни дуг Републике Српске, дуг јавних предузећа, ИРБРС и институција јавног сектора. Јавни дуг је дуг Републике Српске (буџета), дуг јединица локалне самоуправе, те дуг фондова социјалне сигурности.

¹⁷ Документ Стратегија управљања дугом Републике Српске за период 2017–2020. година доступан је на порталу Владе Републике Српске www.vladars.net.

¹⁸ Процијенјена вриједност БДП-а за 2017. годину износи 10.084 милиона КМ.

- дуг Републике Српске (буџета) износи 1.864,5 милиона КМ,
- дуг јединица локалне самоуправе износи 277,3 милиона КМ,
- дуг фондова социјалне сигурности износи 183,3 милиона КМ.

Укупан дуг Републике Српске који подлијеже законском ограничењу, на дан 30. јун 2017. године, износи 5.301,8 милиона КМ (52,6% БДП-а), док јавни дуг који подлијеже законском ограничењу износи 4.250,7 милиона КМ (42,2% БДП-а).

Стање дуга по основу кредитних задужења за које је Влада Републике Српске издала гаранције, са 30. јуном 2017. године, износи 329,8 милиона КМ. У оквиру буџета Републике Српске планирају се средства за отплату обавеза по основу активираних и неактивираних гаранција које су процијењене као ризичне.

Када је ријеч о валутној структури дуга, у укупном дугу Републике Српске доминирају четири валуте: КМ, EUR, SDR и USD. Највеће учешће у валутној структури дуга има КМ (43,5%) јер је унутрашњи дуг у цијелости деноминира у домаћој валути. Имајући у виду да Централна банка БиХ одржава монетарну стабилност у складу са *currency board* аранжманом¹⁹, може се оцијенити повољним то што је учешће евра у валутној структури дуга значајно (31,5%). Високо учешће евра и конвертибилне марке обезбјеђује висок степен предвидивости будућих обавеза (75%), те је у том смислу Република Српска изложена мањем валутном ризику. Међутим, због значајног учешћа SDR и USD валуте у валутној структури дуга (18,2% и 2,4%, респективно), а имајући у виду и доминацију USD-а у структури SDR-а²⁰, јачање вриједности USD-а би могло утицати на повећање стања спољног дуга, што би захтијевало више домаће валуте за сервис спољног дуга.

Што се тиче структуре дуга у погледу рочности, веома је битно као позитивну чињеницу истаћи да је посматрани дуг Републике Српске готово у цијелости дугорочан. Наиме, од укупног дуга Републике Српске на краткорочни дуг односи се само 2,2%, док је читав преостали дуг дугорочан и његово учешће износи 97,8%.

Већи дио укупног дуга, тј. 62%, отплаћује се по фиксним каматним стопама. Од укупног спољног дуга по фиксним условима отплаћује се 55,4%, док се од укупног унутрашњег дуга по фиксним условима отплаћује 70,6%.

Од укупног дуга Републике Српске, у фази отплате је 61%, док је преосталих 39% дуга у грејс-периоду. Од укупног спољног дуга отплата је почела за 67% дуга (при чему је од "старог" дуга у отплати 98,3%, а од "новог" дуга у отплати је 60,8%), док је од укупног унутрашњег дуга у фази отплате 52,8%.

Кад је ријеч о структури укупног дуга Републике Српске са становишта инструмената, утрживи дио дуга (обвезнице и трезорски записи) износи 31,2%, док преостали дуг представља неутрживи дио дуга (кредити и дуг који се измирује кроз акциони план или у готовини).

Наредном табелом, пројектовано стање спољног дуга у оригиналној валути у периоду 2017–2020. година заснива се на износу повучених кредитних средстава са 30. јуном 2017. године увећаном за процијењена повлачења по инвестиционим пројектима у реализацији и повлачења у сврху финансирања буџетске потрошње, а умањеном за процијењени износ сервиса спољног дуга. За прерачунавање тако процијењеног стања спољног дуга из оригиналних валута у КМ коришћене су средње вриједности девизних курсева остварене у претходном једногодишњем периоду (јул 2016 – јун 2017. године).

Табела 3.2: Сервис и стање укупног дуга Републике Српске у периоду 2016–2020. година (у милионима КМ)

Ред. бр.	ОПИС		2016.	30.6.2017.	2017.	2018.	2019.	2020.
			извршење		план	пројекције		
1	Сервис спољног дуга		257,2	155,6	334,5	346,4	297,8	248,1
	1.1.	Републике Српске (буџета)	173,0	109,2	239,9	252,2	200,9	141,1
	1.2.	Јединица локалне самоуправе	5,1	2,8	6,6	7,0	7,2	7,3
	1.3.	Јавних предузећа и ИРБ-а	79,1	43,6	88,0	87,1	89,7	99,7
2	Сервис унутрашњег дуга		471,5	355,1	547,1	566,1	451,2	323,7
	2.1.	Републике Српске (буџета)	365,5	230,5	374,0	466,9	361,2	250,1
	2.2.	Јединица локалне самоуправе	59,7	103,1	128,6	53,1	46,8	38,7
	2.3.	Фондова социјалне сигурности	46,3	21,5	44,4	46,2	43,1	35,0
3	Сервис укупног дуга Републике Српске (1 + 2)		728,7	510,7	881,6	912,5	749,0	571,8
3.1.	Сервис дуга из буџета Републике Српске		660,7	403,8	743,7	846,9	689,1	520,1
4	Стање спољног дуга		3.168,0	3.020,3	3.212,0	3.342,7	3.387,6	3.329,7
	4.1.	Републике Српске (буџета)	1.998,2	1.884,7	1.979,1	2.053,4	2.068,9	2.016,8
	4.1.1.	које подлијеже законском ограничењу	1.946,9	1.841,1	1.929,9	1.986,7	1.994,2	1.944,5
	4.1.2.	које не подлијеже законском ограничењу	41,4	43,6	49,2	66,7	74,8	72,3
	4.2.	Јединица локалне самоуправе	86,6	84,5	97,9	109,0	114,1	117,6
	4.3.	Јавних предузећа и ИРБ-а	1.093,1	1.051,1	1.135,0	1.180,4	1.204,5	1.195,4
5	Стање унутрашњег дуга		2.272,0	2.325,1	2.316,6	2.231,3	2.042,5	1.915,4
	5.1.	Републике Српске (буџета)	1.804,4	1.864,5	1.899,0	1.890,4	1.774,8	1.708,7
	5.2.	Јединица локалне самоуправе	285,7	277,3	251,6	212,2	175,1	144,2
	5.3.	Фондова социјалне сигурности	182,0	183,3	165,9	129,1	93,0	62,9
6	ЈАВНИ ДУГ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ (4.1 + 4.2 + 5)		4.346,9	4.294,3	4.393,5	4.394,0	4.226,0	4.050,1
7	УКУПАН ДУГ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ (4 + 5)		5.444,0	5.345,3	5.528,5	5.574,4	5.430,6	5.245,5
8	Јавни дуг Републике Српске који подлијеже законском ограничењу (4.1.1.+4.2.+5)		4.305,5	4.250,7	4.344,3	4.327,4	4.151,3	3.977,9
9	Укупан дуг Републике Српске који подлијеже законском ограничењу (4.1.1 + 4.2 + 4.3 + 5)		5.398,6	5.301,8	5.479,4	5.507,7	5.355,8	5.173,3
10	Стање краткорочног дуга Републике Српске		88,0	91,9	82,0	87,2	76,1	52,2
11	Изложеност Републике Српске по издатим гаранцијама		346,3	329,8	313,3	280,3	247,9	215,4

Извор: Министарство финансија Републике Српске, извјештаји јединица локалне самоуправе, и социјалне сигурности.

¹⁹ *Currency board* аранжманом, тј. валутним одбором је утврђено издавање домаће валуте уз пуно покриће у слободним конвертибилним средствима по фиксном курсу 1 КМ : 0,51129 EUR.

²⁰ У складу са Одлуком Извршног одбора ММФ-а, од 30. новембра 2015. године, а која је постала ефективна 1. октобра 2016. године, у корпи валута које чине SDR укључен је RMB (Chinese renminbi, односно кинески јуан), а омјер валута у корпи је следећи: USD 41,73%, JPY 8,33%, EUR 30,93%, GBP 8,09% и RMB 10,92%.

Пројектовано стање унутрашњег дуга Републике Српске и индиректног дуга Републике Српске у периоду 2017–2020. година заснива се на стању дуга са 30. јуном 2017. године, увећаном за емисије ХОБ у наредном периоду, а умањеном за процијењени износ сервиса унутрашњег дуга Републике Српске и индиректног дуга Републике Српске. За израду процене изложености Републике Српске по издатим гаранцијама у обзир су узета кредитна задужења за која је, закључно са израдом овог документа, Народна скупштина Републике Српске дала сагласност за издавање гаранције Републике Српске, те план отплате по задужењима. Пројекције стања и сервиса унутрашњег дуга јединица локалне самоуправе и директног дуга фондова социјалне сигурности су преузете од истих.

Имајући у виду нестабилност привредних кретања у претходном периоду, као и процијењене макроекономске показатеље до 2020. године, а у циљу одржавања прихватљивог капацитета отплате дуга, те смањења дуга у односу на БДП, потребно је утврдити приоритет пројеката који би били финансирани кредитним аранжманима у наредном периоду са циљем подржавања само оних пројеката који би допринијели убрзавању привредног раста Републике Српске или додатном запошљавању, одустати од пројеката који нису довољно профитабилни, а носе високе трошкове или ризике, те наставити са јачањем фискалне стабилности у смислу смањења текуће и укупне потрошње, а одлуке о задужевању доносити уважавајући смернице утврђене Стратегијом управљања дугом Републике Српске.

3.6. АНАЛИЗА ОСЈЕТЛИВОСТИ И УПОРЕЂИВАЊЕ С ПРЕТХОДНИМ ПРОГРАМОМ

Пројекције прихода од директних пореза и непореских прихода урађене су на основу пројектованих макроекономских показатеља за Републику Српску и постојеће пореске политике у области директног опорезивања, као и прописа који дефинишу непореске приходе. За сваку поједину врсту прихода анализирани су трендови кретања наплате у претходном периоду, укључени су потенцијални једнократни утицаји који ће се десити у наредном периоду, те утврђен степен корелације појединих врста прихода са кретањем макроекономских агрегата. Пројекција прихода ради се појединачно за сваку врсту прихода и то је изузетно важно будући да се тако узимају у обзир правне основе, сезонски утицаји и специфичности сваког појединачног извора прихода.

Пројекције прихода од индиректних пореза (без путарине од 0,10 КМ/л) који припадају Републици Српској, за период од 2018. до 2020. године, поред уочених текућих трендова у наплати прихода и измјена политика у области акциза на дуван и царина (наставак хармонизације акциза на цигарете са стандардима ЕУ и усклађивање акциза на резани дуван са растом акциза на цигарете, као и примјени Споразума о слободној трговини између БиХ и ЕФТА од 1. јануара 2015. године), базирани су на прогнозама макроекономских показатеља за БиХ и Републику Српску и усвојеном Глобалном оквиру фискалног биланса и политика у БиХ 2018–2020. Политика акциза на дуван од 2018. до 2020. године подразумијева континуирано годишње повећање специфичне акцизе на цигарете у висини од 0,15 КМ / паклици и усклађивање специфичне акцизе на дуван за пушење са растом минималне акцизе на цигарете. Такође, Глобалним оквиrom фискалног биланса и политика у БиХ за период 2018–2020. године утврђено је да ће средства за финансирање институција БиХ, која ће се издвајати с рачуна Управе за индиректно опорезивање, износити 750 милиона КМ у 2018, 2019. и 2020. години.

С обзиром на специфичност система расподеле прихода од индиректних пореза, процјена кретања макроекономских показатеља за Републику Српску има значај из аспекта сагледавања кретања крајње потрошње у наведеном периоду, као основа за утврђивање коефицијента расподеле прихода од индиректних пореза између Републике Српске и ФБиХ. Међутим, за систем расподеле прихода од индиректних пореза унутар Републике Српске, тј. између подсектора централне владе, јединица локалне самоуправе и ЈП “Путеви Републике Српске” од посебне важности је пројекција сервиса спољног дуга.

Пројекција прихода захтијеваће измјену пројекције прихода које су наведене у овом документу.

Основни ризици за остварење наведених пројекција прихода могу бити:

- одступање макроекономских показатеља од пројектованих вриједности, с обзиром на уску повезаност ових пројекција са пројекцијама прихода, односно на степен корелације појединих врста прихода са кретањем макроекономских агрегата;

- промјене политике опорезивања у области директних пореза, доприноса и непореских прихода;

- евентуална промјена политика опорезивања у области акцизних производа и путарине, при томе, очекивани ефекти измијењених политика опорезивања у области акцизних производа, уколико нису праћене адекватним административним и оперативним мјерама и радњама, могу бити умањени кроз нелегални увоз и продају, пореску евазију;

- значајнија одступања у кретању коефицијента расподеле прихода од индиректних пореза између Републике Српске и ФБиХ у односу на процијењени ниво;

- неочекиване флукуације на међународном девизном тржишту кроз промјене у сервисирању спољног дуга могу довести до одступања остварених у односу на пројектоване приходе од индиректних пореза;

- рад пореске администрације има значајан утицај на кретање прихода, порески приходи зависе од унапређивања пореске дисциплине;

- развој других догађаја (елементарне непогоде и др.).

Основни политички ризици за остварење наведене пројекције прихода од индиректних пореза су сљедећи.

- Усвојеним Глобалним оквиrom фискалног биланса и политика у БиХ за период 2018–2020. године утврђено је да ће средства за финансирање институција БиХ која ће се издвајати с рачуна Управе за индиректно опорезивање износити 750 милиона КМ за 2018, 2019. и 2020. годину. Међутим, постојање обавезе да се сваке године усваја глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за наредне три године ствара ризик у случају промјене утврђеног износа од 750 милиона КМ.

- Увођење новог аутоматског система расподеле прихода с рачуна Управе за индиректно опорезивање, чије увођење је планирано Писмом намјере са ММФ-ом.

Пројекције расхода раде се на основу захтјева корисника буџета и обавеза проистеклих из законских и подзаконских аката. Реализација буџета врши се у складу са остварењем прихода и прилива у буџет. Ризик остварења јесте у (не)остварењу макроекономских и других претпоставки на којима се заснива пројекција. Такође, ризици у реалном сектору одразили би се на очекивани привредни раст и број запослених.

Ако се упореде документи ПЕР РС за период 2018–2020. године и ПЕР РС за период 2017–2019. године, евидентно је да су у 2016. години остварени укупни приходи и укупни расходи мањи од планираних, а као резултат тога остварени суфицит већи је за 5,1 милион КМ од планираног у прошлогодишњем програму. Ажуриране пројекције за 2017. годину у овом програму, у односу на пројекције у прошлогодишњем програму на страни прихода су веће, а на страни расхода мање. Ове промјене имале су за резултат смањење дефицита опште владе за 50,5 милиона КМ у односу на прошлогодишњи програм. Ажурираним пројекцијама за 2018. и 2019. годину дошло је до смањења у планираном суфициту за 117,3 милиона КМ и 23 милиона КМ, по годинама. У 2018. години дошло је до повећања планираних прихода, али и значајнијег повећања планираних расхода, док су у 2019. години благо умањени приходи и увећани расходи. Овдје треба имати у виду да се пројекције за наредни период базирају на опрезним пројекцијама прихода и истовремено расходима заснованим на израженим потребама корисника буџета. Приликом извршавања буџета расходи се свode у оквире остваривих прихода и прилива. Из тог разлога, у фазама усвајања буџета и извршења може доћи до већих промјена на страни расхода. Разлике у структури прихода и расхода у овогодишњем у односу на прошлогодишњи програм у значајној мјери су резултат примјене новог контног оквира, што се одразило на класификацију према врстама прихода и расхода приказаних у табели, као и промјена у планирању буџетских оквира.

3.7. ФИСКАЛНО УПРАВЉАЊЕ И БУЏЕТСКИ ОКВИР

Даље унапређивање управљања јавним финансијама у Републици Српској представља највиши приоритет Владе Републике Српске. Успостављање свеобухватних и добро организованих јавних финансија представља предуслов за успјешне процесе реформи ■ даљи развој свих сектора друштва. На основу анализе ситуације и слабости идентификованих у управљању јавним финансијама, приоритетни циљеви могу се груписати у следеће области:

- одрживи фискални оквир,
- унапређивање процеса планирања јавне потрошње,
- извршење буџета,
- развој система унутрашњих финансијских контрола,
- систем интерне ревизије,
- финансијско извјештавање и рачуноводство.

Циљ унапређивања процеса планирања и припреме буџета обухвата унапређивање до коначног увођења програмског буџетирања, јачање организационих оквира и кадровских капацитета за стратешко планирање у појединачним институцијама, развој детаљне програмске структуре буџетских корисника, као и дефинисање циљева појединачних програма и креирања индикатора учинка или других метода мјерења резултата испуњавања програмских циљева и обезбјеђивања буџетирања заснованог на резултатима и политици Владе. Оквир ■ основ за вођење фискалне политике су закони, стратегије и аранжмани наведени у наставку.

Закон о буџетском систему Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16), који дефинише буџетски систем Републике Српске и израду Документа оквирног буџета Републике Српске као основа за припрему и израду буџета. Сваке године доноси се документ оквирног буџета Републике Српске за следећу годину и наредне двије године, а намјена му је да постави стратешки оквир и горње границе ресурса, унутар којих би требало да се припрема годишњи буџет. У том контексту, припрема и израда буџета заснива се на документу оквирног буџета. Кључни циљ овог документа је да осигура бољу повезаност између приоритетних политика Владе и начина на које она алоцира јавне ресурсе.

Закон о Фискалном савјету БиХ, којим је дефинисано постојање Фискалног савјета БиХ, који координира фискалну политику БиХ и усваја глобални оквир фискалног биланса и политика БиХ, који се доноси сваке године за следећу годину и наредне двије године. У овом документу предложени су фискални циљеви буџета и горње границе задужења институција БиХ, ФБиХ, Републике Српске ■ Брчко Дистрикта БиХ.

Закон о фискалној одговорности Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 94/15), који уређује фискална правила, мјере и процедуре на основу којих се успоставља фискални оквир, ограничава јавна потрошња, јача одговорност за ефикасно и ефективно коришћење буџетских средстава, описива Фискални савјет Републике Српске и јача систем контрола и надзора. Овим законом дефинисана су општа и посебна фискална правила. Општа фискална правила односе се на укупан буџетски систем Републике Српске и одређују:

- Правило о дугу: јавни дуг Републике Српске на крају фискалне године не може да буде већи од 55% оствареног БДП-а у тој години.

- Правило консолидованог буџетског дефицита: консолидовани буџетски дефицит на крају фискалне године не може бити већи од 3% оствареног БДП-а у тој години.

Посебна фискална правила представљају обавезујуће, аутоматске мјере уколико индикатори исказани општим фискалним правилима достигну вриједносне прагове дефинисане овим законом и одређују:

- Праг за дуг подразумева да, уколико јавни дуг Републике Српске на крају фискалне године достигне 50% оствареног БДП-а у тој години, буџет за наредну годину мора да буде са буџетским суфицитом.

- Праг за консолидовани буџетски дефицит подразумева да, уколико консолидовани буџетски дефицит на крају фискалне године достигне 2,5% оствареног БДП-а у тој години, буџет за наредну годину мора да буде са буџетским суфицитом.

Спровођењем Закона о фискалној одговорности у Републици Српској, кроз Фискални савјет Републике Српске, који је успостављен у јулу 2017. године, значајно ће се унаприједити фискална одговорност ■ дисциплина за трошење јавних средстава у цијелом буџетском систему Републике Српске, како на републичком нивоу тако и на нивоу јединица локалне самоуправе и ванбуџетских ■.

Стратегијом управљања дугом Републике Српске за период 2017–2020. година²¹ дефинисани су главни циљ управљања дугом Републике Српске, циљеви задуживања у сврху испуњења главног циља управљања дугом, стратегија остварења наведених циљева, задаци Министарства финансија Републике Српске, те су идентификовани индикатори, тј. смјернице с циљем остваривања структуре дуга са прихватљивим нивоом трошкова и ризика, и то:

- с циљем управљања валутним ризиком, дуг изражен у страниј валути (искључујући дуг у EUR) треба бити мањи од 35% укупног посматраног дуга, док с циљем развоја домаћег тржишта унутрашњи дуг треба бити већи од 25% укупног посматраног дуга;

- с циљем управљања ризиком рефинансирања, просјечно вријеме до доспијећа треба да је дуже од четири године, а краткорочни дуг да је мањи од 8% прихода остварених у претходној години;

- с циљем управљања ризиком каматних стопа, дуг по фиксним условима треба износити више од 60% укупног посматраног дуга, док просјечна пондерисана каматна стопа треба бити нижа од 3,5%.

Усвајањем **Стратегије управљања јавним финансијама Републике Српске** јасно ће бити дефинисани правци реформи у области јавних финансија и заокружен систем унапређивања фискалне одговорности и дугорочне фискалне стабилности Републике Српске.

Влада Републике Српске је кроз **Реформску агенду и пратећи Акциони план** и Програм економских реформи Републике Српске, а сада и кроз Писмо намјере са ММФ-ом, јасно дефинисала три кључне реформске области, и то:

- стабилан привредни раст, који се заснива на опоравку привреде и унапређивању пословне климе и конкурентности;

- фискална одрживост, која се заснива на фискалној консолидацији, те реформи јавног сектора и

- социјална сигурност,

које су потпомогнуте реформама у областима Владавина права и Европске интеграције.

У области финансијског извјештавања даље ће се **унапређивати систем извјештавања владиног сектора** кроз активности усмјерене на развој статистичких основа финансијског извјештавања усаглашених са међународно признаним стандардима макроекономских статистичких система, повећање ефикасности, обухватности ■ транспарентности консолидованих финансијских извјештаја корисника буџета, те контролисаних јединица јавног сектора. Паралелно са овим процесом вршиће се и усаглашавање процеса планирања, односно буџетирања за кориснике буџета унутар јавног сектора.

С циљем **стратешког уређења области рачуноводства и ревизије** донесен је Програм и акциони план унапређивања и развоја рачуноводствене и ревизорске професије у Републици Српској у периоду 2015–2020. године. Ово је наставак почетих реформских активности у овој области у Републици Српској у периоду 2015–2020. године, с циљем изградње ефективног и ефикасног институционалног и функционалног оквира рачуноводства ■ ревизије, усаглашеног са европским законодавством и широко прихваћеним међународним рачуноводственим ■ ревизорским стандардима.

²¹ Документ Стратегија управљања дугом Републике Српске за период 2017–2020. година доступан је на порталу Владе Републике Српске, www.vladars.net.

3.8. ОДРЖИВОСТ ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА

Република Српска спроводи **реформе које треба да обезбиједи дугорочну одрживост система јавних финансија**. Једна од важнијих реформи која је почета још у септембру 2015. године, уз техничку подршку Свјетске банке, јесте **реформа здравственог сектора**. У сарадњи са Министарством здравља и социјалне заштите, експерти Свјетске банке су у фебруару 2017. године припремили нацрт извјештаја којим су се идентификовале укупне обавезе јавних здравствених установа и Фонда здравственог осигурања у Републици Српској, сходно којем се очекује и приједлог мјера и активности за измирење ових обавеза. У складу са мјером увођења трезорског начина пословања у јавне здравствене установе (осим апотека) и Фонда здравственог осигурања у Републици Српској, Влада Републике Српске је на 145. сједници усвојила закључке којима је наставила реализацију активности на начин да, уколико се испуне предуслови, пилот здравствене установе Дом здравља Челинац и Дом здравља Прњавор, те Завод за стоматологију Републике Српске и Болница Градишка почну са функционисањем на трезорском начину пословања у 2018. години, након чега би се активности пратиле у смислу реализације ове мјере. Након тога Влада Републике Српске би размотрала даљу динамику увођења јавних здравствених установа и Фонда здравственог осигурања Републике Српске на трезорски начин пословања у складу са претходним закључцима, према којима би се:

- домови здравља укључивали у трезорски систем пословања преко оснивача, односно трезора јединица локалне самоуправе,

- републичке здравствене установе укључивале у трезорски систем пословања преко оснивача, односно Министарства здравља ■ социјалне заштите,

- Фонд здравственог осигурања укључио у трезорски систем формирањем трезора у Фонду здравственог осигурања, са засебном главном књигом.

Наведене мјере су усмјерене ка стабилизацији финансијског пословања јавних здравствених установа и Фонда здравственог осигурања, као и на успостављање система пуне одговорности и фискалне дисциплине у свим јавним здравственим установама у Републици Српској. Даљом реализацијом наведених активности, створиће се претпоставке за структурне реформе здравственог система, које ће се огледати у изналажењу нових модела финансирања здравственог система, те у нормирању мреже здравствених установа, на чему ће акценат бити и у 2019. години.

ИРБРС је у складу са Реформском агендом сачинила листу предузећа на која се примјењује Закон о јавним предузећима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 75/04 и 78/11), коју је доставила надлежном ресорним министарствима да, у складу са Акционим планом Републике Српске за спровођење Реформске агенде, сачине **листу одрживих и неодрживих јавних предузећа** из своје ресорне надлежности, те листу доставе ИРБ Републике Српске ради сачињавања заједничке листе, која би била упућена Влади Републике Српске на усвајање.

Увођење строжих бонитетних захтјева банкарског пословања и уређење поступка реструктурирања банака реализовано је доношењем Закона о банкама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 4/17) и Закона о измјенама и допунама Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 4/17), који су значајно усклађени са директивама ЕУ, а којима су уведени строжи бонитетни захтјеви банкарског пословања и уређен поступак реструктурирања банака, те проширене надлежности Агенције за банкарство Републике Српске на послове реструктурирања банака и унапријеђени интерни процеси управљања и одлучивања. Ова законска рјешења треба да допринесу, између осталог, значајнијем **смањењу некавалитетних кредита**, који представљају један од кључних ризика банкарског сектора.

Осим тога, планирано је и утврђивање **обавезног преобликовања затворених инвестиционих фондова који су настали трансформацијом приватизационих инвестиционих фондова у отворене инвестиционе фондове**. Сва друштва за управљање инвестиционим фондовима консо-

лидовала су се, те су ускладила своје пословање са Законом о измјенама и допунама Закона о инвестиционим фондовима ("Службени гласник Републике Српске", број 85/15) и подзаконским актима Комисије за хартије од вриједности Републике Српске. Као што је ■ очекивано, смањен је број друштава за управљање и тренутно на тржишту хартија од вриједности послује пет друштава за управљање, а која управљају са 14 затворених и једним отвореним инвестиционим фондом.

У 2016. години донесен је Закон о измјенама и допунама Закона о пореском поступку Републике Српске, а у оквиру спровођења реформе привредног система Републике Српске, односно са циљем **смањења обима сиве економије у Републици Српској**. Предметни закон садржи и измјене којима се омогућава контрола нерегистрованог пословања ■ контрола пријављивања радника у Јединствени систем регистрације, контроле и наплате доприноса од свих инспекцијских органа у Републици Српској било на републичком, било на локалном нивоу, као и измјене којима се онемогућава регистрација у Пореској управи Републике Српске оних пореских обвезника чији оснивачи имају неизмирене пореске обавезе, као и оних пореских обвезника чији су оснивачи истовремено и оснивачи пореских обвезника који имају неизмирене пореске обавезе. У наредном периоду планирано је јачање инспекцијских контрола у Пореској управи Републике Српске, са циљем смањења укупне пореске евазије и смањења обима сиве економије у Републици Српској.

Реформа републичке управе у Републици Српској наставиће се у предвиђеном периоду спровођењем низа пројеката, те доношењем нових прописа са циљем побољшања ефикасности и транспарентности управе, као и побољшања професионалности запослених. Потребно је донијети измјене и допуне закона из области које регулишу републичку управу са циљем унапређивања правног оквира за организацију и рад државне управе и запослених у државној управи, као и извршити анализу аналитичких информација ■ препорука у сврху унапређивања стања у области управног одлучивања. Биће донесен **Закон о државним службеницима**, којим ће на нови начин бити дефинисана радна мјеста државних службеника, извршена анализа и аналитичка процјена свих радних мјеста, сачињени нови описи послова, успостављен оквир компетенција, унапријеђено кадровско планирање и створене претпоставке за већу мобилност запослених при попуњавању упражњених радних мјеста и др. Влада и републички органи управе својом организацијом биће у директној вези са реформским процесима. У наредном периоду биће донесене измјене и допуне **Закона о општем управном поступку**, којим ће се створити претпоставке за спровођење управног поступка на економичнији, ефикаснији, бржи и грађанима приступачнији начин, а све с циљем пружања бољих услуга грађанима од органа управе Републике Српске. Потребно је предузети мјере које треба усмјерити на стварање ефикасније републичке управе и боље позиционирање ресора који ће ефикасније и брже реаговати и дјеловати у појединим областима. Тиме ће се извршити боља алокација ресурса у јавном сектору. Планирано је у 2017. години **доношење закона о Регистру запослених**. Регистар ће садржавати податке о свим запосленима у органима и организацијама које су корисници буџетских средстава и на тај начин ће се боље контролисати кретање броја запослених, као и износ средстава потребних за плате запослених.

Народна скупштина Републике Српске, на 20. сједници, одржаној 20. јула 2017. године, донијела је Одлуку о усвајању **Стратегије развоја локалне самоуправе у Републици Српској за период 2017–2021. година** ("Службени гласник Републике Српске", број 73/17), којом су дефинисани стратешки правци развоја локалне самоуправе и која представља основ за наставак реформе система локалне самоуправе. Визија развоја локалне самоуправе дефинисана је на начин да локална самоуправа са стабилним системом финансирања, кроз ефикасно извршавање надлежности, пружање јавних услуга, квалитетно управљање ресурсима и локалним развојем и активно учешће грађана у доношењу одлука, унапређује квалитет живота у јединицама локалне самоуправе и доприноси уравнотеженом развоју Републике Срп-

ске. Визија развоја трансформисана је кроз шест стратешких циљева, 28 оперативних циљева и 78 активности. Реформа система локалне самоуправе подразумијева, између осталог, увођење вишестепеног концепта локалне самоуправе, унапређивање територијалне организације, унапређивање фискалне одговорности ■ дугорочне фискалне стабилности јединица локалне самоуправе, повећање ефикасности у прикупљању властитих прихода, стварање повољног пословног окружења и система планирања и реализације развојних документа и увођење стандарда управљања квалитетом.

Такође, у 2017. години **донесено је више подзаконских аката којима ће се обезбједити примјена новог Закона о локалној самоуправи и Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединица локалне самоуправе**, а прије свега: Уредба о начелима за унутрашњу организацију ■ систематизацију радних мјеста у градској, односно општинској управи, Уредба о категоријама, звањима и условима за обављање послова службеника у јединицама локалне самоуправе, Правилник о јединственим процедурама за попуњавање упражњених радних мјеста у градској, односно општинској управи, Кодекс понашања службеника у градској, односно општинској управи, Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених у градској, односно општинској управи. Потписан је и Посебни колективни уговор за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске, који је уредио коефицијенте за обрачун плата запослених у градској, односно општинској управи, начин утврђивања и висину цијене рада, као и увећање основне плате запослених, одморе и одсуства, као и друга питања која се односе на права и обавезе запослених у јединицама локалне самоуправе. У току су активности у једном броју јединица локалне самоуправе на закључивању колективног уговора код послодавца. Такође, у завршној фази је успостављање и ажурирање Регистра запослених у органима јединица локалне самоуправе и јединствене базе података коју ће водити Министарство управе ■ локалне самоуправе, у роковима утврђеним Законом о локалној самоуправи и Законом о службеницима и намјештеницима у органима јединица локалне самоуправе.

Планирано је доношење новог **Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске**.

4. ПРИОРИТЕТИ СТРУКТУРАЛНИХ РЕФОРМИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У ПЕРИОДУ 2018–2020. ГОДИНЕ

На основу детаљне анализе стања по свим областима ■ на основу политика Владе Републике Српске, дефинисаних Реформском агендом и Акционим планом Републике Српске, који су усаглашени са Европском унијом и међународним финансијским институцијама, реформске области за 2018. годину, у складу са Смјерницама Европске комисије за програме економских реформи су сљедеће:

- 1) управљање јавним финансијама,
- 2) реформа тржишта енергије и транспорта,
- 3) секторски развој,
- 4) пословно окружење и смањење неформалне економије,
- 5) истраживање, развој и иновације и дигитална економија,
- 6) реформе у вези са трговином,
- 7) образовање и вјештине,
- 8) запошљавање и тржиште рада и
- 9) социјална укљученост, смањење сиромаштва ■ једнаке могућности.

С тим у вези, у наставку је дат преглед анализе садашњег стања и идентификованих препрека за раст и конкурентност, а на основу тога и дефинисаних приоритетних реформских мјера Владе Републике Српске по областима, у периоду од 2018. до 2020. године.

4.1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА КЉУЧНИХ ПРЕПРЕКА ЗА КОНКУРЕНТНОСТ И ИНКЛУЗИВНИ РАСТ

Након детаљне анализе стања по свакој од области, у складу са Смјерницама Европске комисије, идентификоване су кључне препреке за раст и конкурентност, а огледају се у сљедећем:

- фискална оптерећења на рад;
- велики број непореских давања;
- здравствени сектор који акумулира неизмирене обавезе;
- недовољна ефикасност јавне управе и локалне самоуправе;
- недовољно развијена транспортна инфраструктура;
- фискална неодрживост Јавног предузећа “Железнице Републике Српске” а. д. Добој;
- недовољан технолошки ниво и продуктивност пољопривредне производње ■ немогућност коришћења бесповратних новчаних средстава из претприступних фондова ЕУ;
- застарјела технологија прерађивачке индустрије;
- низак ниво продуктивности ■ недостатак ■ одлив радне снаге, са којим се суочава све више производних привредних друштава, али и привредних друштава у сектору услуга;
- бонитетни захтјеви банкарског пословања и неуређен поступак реструктурирања банака, те недовољна ефикасност инвестиционих фондова;
- недовољно конкурентна привреда, која се суочава са проблемима ликвидности;
- незадовољавајући ниво и квалитет научне продуктивности;
- недовољна подршка развоју домаће производње, фирмалних производа и развоју брэнда производа;
- неусклађеност уписних политика са захтјевима тржишта рада;
- слаба повезаност система образовања са тржиштем рада.

На основу идентификованих кључних препрека за раст и конкурентност, дефинисане су приоритетне реформске мјере, у складу са методологијом Европске комисије.

4.2. СКРАЋЕНИ ПРЕГЛЕД РЕФОРМСКИХ ПРИОРИТЕТА

Преглед реформских приоритета, у складу са идентификованим кључним препрекама за раст ■ конкурентност, за 2018. годину је:

1) Управљање јавним финансијама:

1. Унапређивање пореског оквира,
2. Реформа здравственог сектора, са реформама финансирања дјечје заштите ■ рефундације боловања,
3. Смањење фискалних потреба јавног сектора,

2) Реформа тржишта енергије и транспорта:

4. Реструктурирање “Железница Републике Српске”,

3) Секторски развој:

5. Унапређивање пољопривреде, шумарства и водопривреде,
6. Реструктурирање привредних друштава у државном власништву,
7. Увођење строжих бонитетних захтјева банкарског пословања и уређење поступка реструктурирања банака,
8. Утврђивање обавезног преобликовања затворених инвестиционих фондова који су настали трансформацијом приватизационих инвестиционих фондова у отворене инвестиционе фондове,

4) Пословно окружење и смањење неформалне економије:

9. Подршка конкурентности привреде,
10. Развој правног и планског оквира у сектору слободног кретања робе,
11. Унапређивање сектора слободног пружања услуга,

5) Истраживање, развој и иновације и дигитална економија:

12. Успостављање ефикаснијег система управљања научноистраживачким и иновационим потенцијалом у Републици Српској,

6) Реформе у вези са трговином:

13. Подршка брендирању домаће производње,

7) Образовање и вјештине:

14. Унапређивање повезаности образовања и тржишта рада,

8) Запошљавање и тржиште рада:

15. Повећање ефикасности тржишта рада и реформа Завода за запошљавање,

9) Социјална укљученост, смањење сиромаштва и једнаке могућности – Република Српска нема мјеру у овој области.

У складу са претходно наведеним, може се закључити да кључне реформске области и у 2018. години представљају надоградњу већ почетих реформских процеса из претходне три године, односно да је акценат Владе Републике Српске и у 2018. години на:

- опоравку привреде,
- наставку реформи у области јавних финансија,
- додатном унапређивању пословног окружења,
- ефикасности тржишта рада и образовања,
- реформама финансијског сектора,
- реформи јавног сектора.

С тим у вези, кључни циљ и приоритет Владе Републике Српске у 2018. години биће опоравак привреде и све предложене мјере имају само један циљ, а то је да буду замајак новом привредном циклусу.

4.3. АНАЛИЗА ПО ОБЛАСТИМА И ПРИОРИТЕТИМА СТРУКТУРНИХ РЕФОРМИ**4.3.1. Управљање јавним финансијама**

Један од кључних циљева Владе Републике Српске од почетка мандата је смањење оптерећења рада, на коме ради заједно са Међународним монетарним фондом и свим нивоима власти у БиХ. Будући да све пројекције указују на то да је за потребе спровођења структурних реформи неопходно обезбједити корекције других пореских давања, да би се остварио неутралан ефекат на јавне приходе, те да за то није могуће постићи консензус у БиХ, који је неопходан, јер су индиректни порези на нивоу БиХ, Влада Републике Српске ће, заједно са пословном заједницом, дефинисати модалитет који ће омогућити смањење оптерећења рада у наредном периоду, кроз реформу пореског законодавства.

Јавне здравствене установе суочене су са гомилањем неизмирених обавеза протеклих година. Свјетска банка ■ Министарство здравља и социјалне заштите завршили су анализу неизмирених обавеза здравственог сектора и у фази припреме је пилот пројекат увођења трезорског система у примарни сектор здравствене заштите. Министарство здравља ■ социјалне заштите Републике Српске формирало је три комисије, које су добиле задужења да раде на припреми пројекта унапређивања здравственог сектора, заједно са Свјетском банком, и то у три области: (i) за област управљања у здравственом сектору (ii) за област финансирања здравствене заштите и (iii) за дефинисање мреже здравствених установа, основног пакета здравствене заштите и припрему система за увођење плаћања на основу квалитета здравствене заштите. Поменути комисије имају задатак и да израде акциони план за реформу здравственог сектора, а који би требало да представи јасне смјернице за активности у периоду од наредних неколико година. Финансирање дјечје заштите и рефундације по основу боловања представљало је значајно финансијско оптерећење привредним субјектима у претходном периоду. С тим у вези, Влада ће у сарадњи са пословном заједницом дефинисати рјешење које ће у наредне три године ослободити значајна средства привреди, која ће бити могуће уложити у инвестиције ■ нова радна мјеста.

У области републике управе донесени су закони који уређују организацију и надлежност републичких органа управе, те статус и накнаде запослених у републичким органима управе. Потребно је унаприједити правни оквир за организацију и рад државне управе и запослених у државној управи, као и извршити анализу информација и

препорука у сврху унапређивања стања у области управног одлучивања. Посебан сегмент реформе је израда регистра запослених у укупном јавном сектору, који је основ за анализу укупних издатака за плате, те уштеда које ће бити потребно урадити у наредном периоду.

У области локалне самоуправе донесени су системски закони који доприносе побољшању ефикасности рада органа јединице локалне самоуправе. Такође, доношењем Стратегије развоја локалне самоуправе у Републици Српској за период 2017–2021. године утврђени су стратешки правци развоја локалне самоуправе кроз дефинисану визију развоја и стратешке циљеве. Од дефинисаних шест стратешких циљева посебан значај имају стратешки циљеви који се односе на обезбјеђење остваривања надлежности јединица локалне самоуправе, стабилност финансирања и ефикасност и одговорност јединица локалне самоуправе у управљању локалним развојем.

У области јавних инвестиција остварен је напредак усвајањем Уредбе о правилима за одабир, оцјену и утврђивање приоритетних пројеката јавних инвестиција Републике Српске. У 2017. години новина у Нацрту програма јавних инвестиција 2018–2020. јесте да Република Српска први пут има Прелиминарну листу приоритетних пројеката, усклађену са захтјевима ЕУ и међународних финансијских институција. Са Прелиминарне листе приоритетних пројеката Влада ће у наредној фази сачинити јединствену листу приоритетних пројеката, која представља услов за добијање грантова Европске уније. Први пут министарства су рангирала пројекте на бази општих и посебних критеријума.

Примједбе пословне заједнице на рад инспекција у Републици Српској захтијевају да се посебна пажња у наредне три године посвети и овом питању. Постојеће рјешење има за последицу да инспектори са локалног и републичког нивоа обично раде некоординисано, због чега долази до преклапања надлежности, дуплих контрола, а неријетко и до различитог тумачења прописа.

Због свега наведеног, кључне препреке за раст и конкурентност у области управљања јавним финансијама су:

- фискална оптерећења на рад;
- велики број непореских давања;
- здравствени сектор који акумулира неизмирене обавезе;
- недовољна ефикасност јавне управе и локалне самоуправе.

С тим у вези, кључне мјере Владе Републике Српске у области управљања јавним финансијама у 2018. години су:

1. унапређивање пореског оквира,
2. реформа здравственог сектора,
3. смањење фискалних потреба јавног сектора.

Унапређивање пореског оквира има неколико циљева:

- реформа директних пореза ради смањења оптерећења рада,
- анализа и смањење непореских давања,
- реформа пореза на додату вриједност.

Циљ реформе директних пореза је да се у наредном трогодишњем периоду оптерећење порезима и доприноса на плату смањи на ниво из 2008. године. Прије тога, потребно је промијенити начин обрачуна пореза и доприноса, тако да се са уговорене нето плате пређе на уговорене плате са порезом на доходак, односно да се фиксира опорезиви доходак, у складу са најбољим европским праксама, а ефекат наведених промјена биће неутралан. Након тога, повећање прихода од пореза на доходак сваке године преусмјериће се на смањење оптерећења рада, јер у овом моменту није реално очекивати да се смањење оптерећења рада надомјести повећањем пореза на потрошњу. Потенцијално, један од додатних извора за смањење пореза и доприноса може бити и увођење пореза на дивиденду. С тим у вези, посебна пажња биће посвећена контроли фискалних рачуна, пријављивању радника на стварно радно вријеме, сузбијању исплате плате “на црно”, те пријављивања

вању најниже плате. Усвајањем Закона о пореском систему успостављен је Регистар пореских и непореских давања и сада Министарство финансија, у сарадњи са USAID врши израду подзаконских аката, а у 2018. години ће се приступити анализи сваког појединачног давања, те предлагању смањења или укидања појединих давања. Циљ реформе пореза на додату вриједност јесте да се кроз унапређивање софтверског система у Управи за индиректно опорезивање БиХ упореде подаци о издатим фактурама сваког обвезника са износима и бројем ПДВ обвезника, како би се смањила сива економија, те вријеме контроле које инспектори спроводе у привредном субјекту.

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: Израда и усвајање подзаконских аката за Закон о пореском систему (Министарство финансија Републике Српске); Измијенити Закон о порезу на доходак и Закон о доприносима са циљем уговарања плате са порезом на доходак (носилац активности: Министарство финансија Републике Српске); Анализирати могућности и, ако се постигне договор, са пословном заједницом увести порез на дивиденду (Министарство финансија Републике Српске, Привредна комора Републике Српске и Унија удружења послодаваца Републике Српске); Дјелимично смањење оптерећења рада (Министарство финансија Републике Српске); Контрола пријављивања радника на стварно радно вријеме, сузбијање исплате плате "на црно", те сузбијање пријављивања најниже плате (Пореска управа Републике Српске); Анализа давања из Регистра пореских и непореских давања (Министарство финансија Републике Српске); Смањења или укидања појединих давања из Регистра (Министарство финансија Републике Српске); Измјена Закона о ПДВ-у и унапређивање софтверског система у Управи за индиректно опорезивање (Иницијатива Владе Републике Српске, Управни одбор Управе за индиректно опорезивање БиХ, власти на нивоу БиХ, Управа за индиректно опорезивање БиХ).

- 2019: Дјелимично смањење оптерећења рада (Министарство финансија Републике Српске); Примјена унапријеђеног софтверског система у УИО са циљем смањења сиве економије (Управа за индиректно опорезивање БиХ).

- 2020: Дјелимично смањење оптерећења рада (Министарство финансија Републике Српске).

Трошкови реализације и утицај на буџет: Циљ је да утицај на буџет буде неутралан, односно, постепено смањење оптерећења рада и укидање непореских давања биће извршено у износима који одговарају повећању прихода од пореза на доходак, те компензирано могућим увођењем пореза на дивиденду и додатним приходима по основу појачане борбе са сивом економијом.

Утицај на раст ■ конкурентност: Растерећење привредних субјеката по основу опорезивања рада ослободиће значајна средства за нове инвестиције и нова запошљавања, а уједно и за смањење трошкова пословања, чиме ће привредни субјекти бити конкурентнији.

Социјални исходи: Конструктивном привреде очекујемо да дође и до повећања плата радницима, чиме би и њихов социјални и економски положај требало да буде побољшан.

Ризик реализације мјере: Уколико се не постигне консензус са социјалним партнерима у вези са свеобухватном реформом директних пореза, постоји ризик да смањење оптерећења рада неће бити реализовано у предвиђеним роковима и у износима који ће обезбиједити значајније смањење оптерећења привреде. Уколико Пореска управа Републике Српске не унаприједи контролне механизме, простор за смањење оптерећења рада биће значајно мањи. Ако надлежне институције БиХ не усвоје потребне измјене законских прописа, неће доћи до боље наплате индиректних пореза и неће се створити претпоставке за смањење пореског оптерећења рада.

Реформа здравственог сектора, са реформама финансирања дјечје заштите и рефундације боловања има неколико циљева, и то: анализа дуговања здравственог сектора; предузимање мјера на превенцији стварања нових обавеза у јавном здравственом сектору; изналажење могућ-

ности за измирење заосталих неизмирених обавеза јавних здравствених установа; увођење свих јавних здравствених установа (осим апотека) ■ Фонда здравственог осигурања Републике Српске на трезорски начин пословања; изналажење могућности за нове моделе и изворе финансирања; нормирање мреже здравствених установа; те реформа финансирања дјечје заштите и рефундације боловања.

Реформа здравства обухвата наставак почетних активности на којима се, заједно са Свјетском банком, ради од септембра 2015. године. Чињеница је да реализација појединих мјера није реализована жељеном динамиком, али с обзиром на то да је ријеч о веома осјетљивом сектору, било је потребно више времена од првобитно предвиђеног да би се урадиле квалитетне анализе и испитале могућности реформе. С тим у вези, у периоду 2018–2020. године очекујемо реализацију већег броја предвиђених мјера и активности, које су детаљније презентоване у дијелу који говори о динамици реализације.

Анализа дуговања здравственог сектора је активност која се континуирано спроводи од краја 2015. године и врши је Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, као подршка Радној групи за здравствени систем, коју је именovala Влада Републике Српске. Анализа се врши искључиво на основу података које у Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске достављају јавне здравствене установе (у даљем тексту: ЈЗУ). На извјестан начин, ова активност представља и подршку за увођење ЈЗУ на трезорски систем пословања.

Код реформе финансирања дјечје заштите циљ је да се у наредном трогодишњем периоду изврши измјена финансирања дјечје заштите на начин да се у 2018. години умањи основица за обрачун пореза и доприноса код породичног боловања за 20%, од 1. јануара 2019. године основица би износила 50%, а од 1. јануара 2020. године било би извршено потпуно растерећење послодаваца, те би се рефундације породичног боловања вршиле у бруто износу. Код измирења дуга по основу рефундације боловања извршиће се анализа и направити пресјек стања са 31. децембром 2017. године, након чега ће бити омогућена редовна исплата, а утврђени дуг прије датума пресјека биће измирен кроз емисију трогодишњих обвезница, са полугодишњим ануитетима, које ће послодавци моћи да продају на секундарном тржишту.

Реализација гореспоменутих циљева оствариће се реализацијом низа мјера, по годинама на следећи начин:

- 2017: Измијенити Закон о доприносима са циљем да се умањи основица за обрачун пореза и доприноса код породичног боловања за 20% од 1. јануара 2018. године (Министарство финансија Републике Српске); Извршиће се анализа и направити пресјек стања са 31. децембром 2017. године код измирења дуга по основу рефундације боловања.

- 2018: Континуирано пратити и анализирати обавезе јавних здравствених установа (носиоци активности су јавне здравствене установе и Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Мјере за заустављање раста неизмирених обавеза у здравственим установама на републичком и локалном нивоу које је усвојила Влада (јавне здравствене установе, Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Уведени у трезорски систем пословања републичке здравствене установе и домови здравља у општинама које су дио пилот пројекта (Радна група за здравствени систем и Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); У склопу пилот пројекта спровести анализу функционисања здравствених установа на трезорском начину пословања (Радна група за здравствени систем и Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Усвојити приједлог закона о дјечјој заштити (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Усвојити приједлог закона о здравственој заштити (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Измијенити Закон о доприносима са циљем да се умањи основица за обрачун пореза и доприноса код породичног боловања на 50% од 1. јануара 2019. године (Министарство финансија Републике Српске);

Израдити акциони план за реформу здравственог сектора (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Припрема и усвајање новог закона о здравственом осигурању (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске).

- 2019: Измијенити Закон о доприносима са циљем да се изврши потпуно растерећење послодаваца од 1. јануара 2020. године (Министарство финансија Републике Српске); У складу са анализом пилот пројекта функционисања здравствених установа на трезорском начину пословања, наставити увођење здравствених установа примарног, секундарног и терцијарног нивоа, те Фонда здравственог осигурања у трезорски начин пословања (Радна група за здравствени систем и Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Изнаћи нове modele финансирања здравственог система (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске и Министарство финансија Републике Српске); Дефинисати мрежу здравствених установа (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Измирења дијела дуга по основу рефундације боловања (Министарство финансија Републике Српске).

- 2020: Припремити и усвојити законска рјешења и друге потребне акте којима ће бити дефинисани нови модели финансирања здравственог сектора, те нова мрежа здравствених установа (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Измирења дијела дуга по основу рефундације боловања (Министарство финансија Републике Српске); Реализација нових рјешења око финансирања здравственог сектора, те мреже здравствених установа (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске).

Трошкови реализације и утицај на буџет: Увођењем трезорског система пословања у здравствени сектор очекује се значајно смањење трошкова и смањење стварања обавеза, те заустављање раста броја запослених у јавним здравственим установама, чиме би се постигао значајан фискални ефекат.

Утицај на раст и конкурентност: Бољом контролом већом фискалном одговорношћу оствариће се уштеде у здравственом систему, а остварени финансијски ефекат усмјериће се у повећање квалитета здравствених услуга, што је најзначајнија конкурентска предност ове реформске мјере.

Социјални исходи: Реализација мјере је почела у септембру 2015. године, с обзиром на то да је ријеч о веома комплексној области, која је уједно и социјално осјетљива, а у овом тренутку и са веома израженим финансијским обимом неизмирених обавеза, што захтијева веома стручну, детаљну и пажљиву анализу стања и веома синхронизоване реформске кораке, у чему имамо пуну подршку и техничке помоћи Свјетске банке, како се не би угрозио социјални положај корисника здравствене заштите.

Ризик реализације мјере: Основни услов за реформу здравственог сектора јесте доношење мјера којима ће се онемогућити даље кумулирање неизмирених обавеза, а након тога изналажење извора и модалитета за измирење претходно кумулираних неизмирених обавеза. Отпор здравствених установа увођењу трезорског система пословања представља препреку за унапређивање фискалне дисциплине. Кашњење у реализацији ових мјера само ће повећавати кумулиране неизмирене обавезе здравственог сектора.

Смањење фискалних потреба јавног сектора реализоваће се кроз више мјера у више области:

- израда Регистра запослених у јавном сектору,
- осигурање ефикасности рада локалне самоуправе,
- повећање ефикасности јавних инвестиција,
- реформа инспекција.

Израда Регистра запослених мјера је која се реализује са Свјетском банком, а њен циљ је да се успостави база података о свим запосленим који се финансирају из буџета Републике, буџета јединица локалне самоуправе, ванбуџетских фондова и здравственог сектора. На тај начин створиће се основ за анализу сваког појединачног радног мјеста, те израду Оперативног плана за смањење укупне потрошње на плате. У другој фази, Регистар ће бити проширен и на

јавна предузећа чији је оснивач Република, као и на јавна предузећа чији су оснивачи јединице локалне самоуправе. На тај начин, укупна потрошња на плате у јавном сектору биће много ефикасније контролисана.

У области локалне самоуправе циљ у наредном периоду јесте успоставити концепт вишестепене локалне самоуправе, унаприједити фискалну одговорност и дугорочну фискалну стабилност јединица локалне самоуправе, повећати ефикасност прикупљања властитих прихода јединица локалне самоуправе, унаприједити механизме за стварање повољног пословног окружења, те унаприједити систем планирања и реализације развојних докумената заснован на приоритетима развоја.

За унапређивање транспарентности у одабиру инвестиција и утрошку инвестиционих средстава измијениће се постојећи законски оквир, увођењем обавезе израде капиталног буџета Републике Српске. Постојећи буџет Републике Српске унаприједиће се приказивањем свих средстава укључујући донације и пројектне рачуне на фондовима ван Фонда 01. За реализацију ове мјере биће измијењен Закон о буџетском систему Републике Српске, као и припадајући подзаконски акти.

Заједно са Савезом општина и градова Републике Српске извршиће се реформа у области инспекцијског надзора, са циљем да се изврши обједињавање инспекција свих нивоа власти у Републици Српској у Инспекторат Републике Српске.

Реализацијом свих мјера које су претходно дефинисане, као и оних које су дефинисане кроз Реформску агенду и аранжмане са међународним финансијским институцијама, биће потребно још једанпут извршити детаљну анализу стања и сагледати проблеме који ће и тада постојати. То ће бити подлога за израду стратегије управљања јавним финансијама, која ће на неки начин имати задатак да доврши, односно заокружи укупну реформу у области управљања јавним финансијама.

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: Израдити Регистар запослених који се финансирају из буџета Републике, буџета јединица локалне самоуправе, ванбуџетских фондова и здравственог сектора (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске, Министарство финансија Републике Српске, Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске); Агенција за државну управу Републике Српске; Анализа сваког појединачног радног мјеста из Регистра (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске); Министарство финансија Републике Српске); Усвојити на Влади Оперативни план за смањење укупне потрошње на плате (Министарство финансија Републике Српске); Усклађивање броја запослених у органима јединице локалне самоуправе са критеријумима утврђеним Законом о локалној самоуправи и јачање капацитета јединица локалне самоуправе за управљање локалним развојем (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске); Реализација Акционог плана Стратегије развоја локалне самоуправе у Републици Српској за период 2017–2021. године (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске); Измјена Закона о буџетском систему Републике Српске (Министарство финансија Републике Српске); Анализа стања у области инспекција на свим нивоима власти (Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске и Инспекторат Републике Српске); Израдити и усвојити акциони план за реформу инспекција у Републици Српској у првој половини 2018. године (Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске и Инспекторат Републике Српске); Реформисати Инспекторат Републике Српске и објединити инспекције са свих нивоа власти у Републици Српској у другој половини 2018. године (Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске и Инспекторат Републике Српске).

- 2019: Проширити обухват Регистра и на јавна предузећа чији је оснивач Република, као и на јавна предузећа чији су оснивачи јединице локалне самоуправе (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске); Анализа сваког појединачног радног мјеста из Регистра у

јавним предузећима (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске и Министарство финансија Републике Српске); Усвојити оперативни план за смањење укупне потрошње на плате у јавним предузећима (Министарство финансија Републике Српске); Реализација Акционог плана Стратегије развоја локалне самоуправе у Републици Српској за период 2017–2021. године (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске); Доношење закона о државним службеницима (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске); Доношење закона о платама запослених у републичким органима управе (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске и Министарство финансија Републике Српске); Усвојени подзаконски акти и покренута процедура израде капиталног буџета Републике Српске за 2020. годину (Министарство финансија Републике Српске); Израдити и усвојити стратегију управљања јавним финансијама Републике Српске за период 2020–2025. године (Министарство финансија Републике Српске).

- 2020: Реализација Акционог плана Стратегије развоја локалне самоуправе у Републици Српској за период 2017–2021. године (Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске); Усвојен Капитални буџет Републике Српске за 2020. годину (Министарство финансија Републике Српске).

Трошкови реализације ■ утицај на буџет: Техничку ■ финансијску подршку за израду Регистра пружа нам Свјетска банка, тако да Република Српска нема трошкова реализације. Усвајањем Оперативног плана и смањењем укупне потрошње на плате оствариће се уштеде у буџетима Републике, јединица локалне самоуправе, ванбуџетским фондовима ■ здравственим установама. Повећањем ефикасности јавних инвестиција финансијски ефекти у буџету Републике Српске биће видљиви након спроведених мјера унапређивања транспарентности у планирању и утрошку средстава за јавне инвестиције. Реформа инспекција требало би, консолидовано посматрано, имати неутралан ефекат на буџет.

Утицај на раст и конкурентност: Уштеде по основу смањења укупне потрошње на плате биће усмјерене у капиталну потрошњу, чиме ће бити повећана конкурентност привреде Републике Српске. Ефикасна и економична јавна управа доприноси повећању конкурентности и основ је за побољшање квалитета јавних услуга грађанима и пословној заједници. Смањење броја контрола и обједињавање у једну контролу, скратиће вријеме проведено у теренским контролама, смањити трошкове инспекција, а уједно и пословној заједници смањити обавезе приликом опслуживања инспектора.

Социјални исходи: Смањење потрошње на плате у односу на бруто домаћи производ биће преусмјерено у капиталне инвестиције, што ће дугорочно имати позитиван утицај на запосленост и социјални статус свих категорија друштва.

Ризик реализације мјере: Постоји ризик у отпору јединица локалне самоуправе за узимање надлежности инспекција, а постојаће ■ отпор руководиоца јавних предузећа за уједначавање примања у јавним предузећима са примањима у јавној управи и локалној самоуправи.

4.3.2. Реформа тржишта енергије и транспорта

У области енергије, у 2017. години, у оквиру сарадње Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске и Њемачког друштва за међународну сарадњу (GIZ) кроз пројекат “Подстицање енергетске ефикасности у БиХ” почеле су активности на изради “Оперативног плана имплементације правног оквира за енергетску ефикасност у зградарству у Републици Српској за период 2017–2019. године”, којим ће се дефинисати план активности на изради Стратегије за подстицање улагања у енергетску санацију постојећих стамбених и пословних зграда. Крајем 2017. године почеће активности на измјени законског оквира којим ће се створити основ за доношење предметне стратегије. У оквиру Регионалног програма енергетске ефикасности за западни Балкан са Европском банком за обнову и развој почеле су активности на техничкој сарадњи у виду подршке Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију у транспозицији Директиве о енергетским карактеристикама зграда.

Унапређивање енергетске ефикасности у јавним објектима настављено је кроз реализацију пројекта Свјетске банке “Енергетска ефикасност у БиХ”, који се финансира из средстава кредита Свјетске банке у износу од 12,8 милиона USD (40% од 32 милиона USD укупно одобреног износа кредита за БиХ). До краја 2017. године очекују се инвестиције у износу од око осам милиона USD и финансирање реконструкције 24 јавна објекта поменутих пројеката, а потрошиће се око 85% укупних средстава кредита. Из пројекта “Зелени економски развој”, који спроводи UNDP, до краја године требало би да се инвестира око 750.000 KM у реконструкцију јавних објеката у сврху побољшања енергетске ефикасности. Отворени су преговори са Свјетском банком ■ другим партнерима о новим средствима која би се инвестирала у ове сврхе у наредном периоду.

У Републици Српској најактуелнија је изградња хидроелектрана, а доминантан је велики број концесија (око 230) за изградњу малих и микрохидроелектрана (МХЕ). Улога и значај МХЕ требало би јасно да се валоризују ■ у концептима водоснабдијевања, наводњавања, развоја пољопривреде, рекреације ■ туризма, што није случај у до сада изграђеним МХЕ. Да би се приступило планирању појединих МХЕ, потребно је дефинисати основни приступ кроз хидролошке особине водних тијела, односно хидролошке основе одређеног водног слива.

Обновљиви извори енергије у Републици Српској, у дугорочнијој стратегији, требало би да се базирају на употреби енергије хидропотенцијала (МХЕ), геотермалне енергије ■ управљању процесом циркулације био-масе.

Код утицаја МХЕ, у оквиру пројектованог одрживог развоја одређеног географског простора, битни су концепти рјешавања питања смањивања иселавања становништва, посебно на неразвијеним подручјима из, углавном, неразвијених подручја, као и заштита висококвалитетних вода, коришћење тих вода и заштита од штетног дејства вода.

Стратегијом транспорта Републике Српске 2016–2030. (“Службени гласник Републике Српске”, број 20/17) утврђени су општи и посебни циљеви, као и акциони планови за краткорочне, средњорочне ■ дугорочне активности за развој свих видова саобраћаја у Републици Српској.

У области саобраћаја, Република Српска реализује веома значајне инвестиционе пројекте, од којих се посебно издваја изградња ауто-пута Бањалука – Добој, изградња моста преко ријеке Саве код Градишке, завршетак пројекта обнова жељезница БиХ II, који је финансиран од ЕБРД и ЕИБ, те повећање капацитета и квалитета услуга Аеродрома Републике Српске. На ауто-путу “9. јануар” завршени су дионица од Прњавора до Добоја и дио од Маховљанске петље до Друговића, док се у 2018. години планира завршетак комплетне дионице од Прњавора до Бање Луке. У 2018. години планира се и почетак изградње моста преко ријеке Саве код Градишке.

С циљем постизања оперативне ефикасности и финансијске одрживости, те приближавања пословања “Жељезнице Републике Српске” захтјевима директива Европске уније, у јануару 2017. године Влада Републике Српске подржала је пројекат реструктурирања овог стратешког привредног друштва, а подршку за његову реализацију пружа Свјетска банка. Жељезнице Републике Српске већ дужи низ година послују са губитком. Губитак, као и кашњење у измирењу пословних обавеза може довести до покретања стечајног поступка над овим привредним друштвом. Губитак и лоша финансијска ситуација проузроковани су високим пословним расходима, у којима доминантно учешће узимају расходи за бруто зараде ■ накнаде зарада запосленим. Кроз анализу стања у “Жељезницама Републике Српске”, коју је урадила Свјетска банка током 2016. године, утврђено је да “Жељезнице Републике Српске” имају 1.000 запослених вишка и да би се оптимална продуктивност постигла смањењем броја запослених. Поред наведеног, услед високих расхода и недовољних прихода, “Жељезнице Републике Српске” касниле су са измирењем обавеза за накнаде зарада (топли оброк, превоз ■ регрес), те обавеза за порезе и доприносе на лична примања. Ово кашњење је проузроковало генерисање камата, што по тужбама рад-

ника, што по репрограмима пореских обавеза. Поред наведеног, "Железнице" имају око 21% мањинских акционара, Република Српска се није могла одлучити за улагање у обнове и модернизацију железничке инфраструктуре, због чега су се кредитно задужиле "Железнице" иако нису способне да саме редовно сервисирају наведене дугове. Овакво стање их је довело у позицију да дугују Републици Српској, која је у њихово име сервисирала кредитне обавезе према иностраним финансијским институцијама. Да би се ријешили наведени проблеми и "Железнице" довеле у стање финансијске одрживости и оперативне ефикасности, потребно је урадити следеће: из кредита Свјетске банке потребно је измирити нагомилане обавезе по основу неисплаћених накнада топлог оброка, превоза и регреса према свим запосленима; из истих кредитних средстава потребно је измирити обавезе према Пореској управи за порезе и доприносе; потребно је извршити конверзију потраживања која Република Српска има од "Железница Републике Српске" по основу сервисирања инодуга у њихово име у капитал, чиме би се извршило санирање тих обавеза; потребно је смањити број запослених за 1.000 (500 до краја 2017. и још 500 до окончања пројекта 2021.) како би се постигао оптималан степен продуктивности радне снаге, а расходи бруто зарада знатно смањили, што би имало позитиван утицај на финансијски резултат; потребно је извршити рачуноводствено раздвајање инфраструктуре и операција на двије одвојене организационе јединице ради усклађивања са ЕУ директивама; потребно је да Република Српска, након извршене конверзије потраживања у капитал постане 100% власник "Железница Републике Српске" како би се могла задуживати за потребе обнове и модернизације железничке инфраструктуре.

Према томе, кључне препреке за раст и конкурентност у области реформе тржишта енергије и транспорта су:

- недовољно развијена транспортна инфраструктура и
- фискална неодрживост Јавног предузећа "Железнице Републике Српске" а.д. Добој.

С тим у вези, кључне мјере Владе Републике Српске у области реформе тржишта енергије и транспорта у 2018. години су:

4. Реструктурирање "Железница Републике Српске"

Реструктурирање "Железница Републике Српске" дефинисано је као мјера економске реформе у документу Програм економских реформи 2016 – 2018. Током 2015. и 2016. године Свјетска банка је направила анализу железничког сектора и сачинила документ "Биљешка о политици железница", који је публиковала септембра 2016. године. Документ садржи анализу стања како железница Федерације Босне и Херцеговине тако и анализу стања железница Републике Српске. Свјетска банка је у овом документу презентovala неколико сценарија будућих кретања и активности у вези са пословањем "Железница Републике Српске". Током 2016. године радило се на Нацрту закона о "Железницама", који је у редовној скупштинској процедури усвојен и ступио на снагу марта 2017. године ("Службени гласник Републике Српске", бр.19/17 и 100/17). Овај закон представља основ за спровођење процеса реструктурирања. На бази анализа спроведених од Свјетске банке, Управа "Железница Републике Српске" а.д. сачинила је и упутила на Владу Републике Српске Информацију Анализа стања у "Железницама Републике Српске" са приједлогом реструктурирања, која је Закључком Владе Републике Српске усвојена. Након тога се приступило интензивним преговорима са Свјетском банком, која је изразила спремност да пружи финансијску подршку у виду кредитних средстава овом пројекту. Сачињена су и усаглашена правна документа за овај пројекат, те Документ о процјени пројекта, који су упућени Борду банке на усвајање и одобравање кредитних средстава. Након одобрења кредита, приступиће се законској процедури задуживања, како на нивоу Републике Српске тако и на нивоу Босне и Херцеговине.

Реструктурирање ће бити реализовано кроз три компоненте: власничко, финансијско и организационо реструк-

турирање. Власничко реструктурирање се може постићи кроз конверзију дуга, који "Железнице Републике Српске" а.д. имају према Влади Републике Српске по основу иностраних кредита које Влада Републике Српске отплаћује у њихово име, у капитал. На овај начин би Република Српска постала власник више од 99% акција "Железница Републике Српске" а.д., након чега би се могло приступити откупу акција мањинских акционара. Финансијско реструктурирање подразумева измирење обавеза према Пореској управи Републике Српске за порезе и доприносе, измирење обавеза према радницима за накнаде за превоз, топли оброк и регрес 2011–2016. године, конверзију дуга према Влади Републике Српске у капитал, што ће дати основ за власничко реструктурирање, те финансирање информатизације Друштва. Организационо реструктурирање спровело би се кроз смањење броја запослених, раздвајање послова инфраструктуре и послова операција на рачуноводствено одвојене организационе целине, те кроз формирање профитних центара од појединих организационих дијелова предузећа. Планирано је да се број запослених смањи за 1.000 радника, и то 500 запослених до краја 2017. године и преосталих 500 до окончања процеса реструктурирања, до краја 2021. године.

Свјетска банка изразила спремност је да финансира овај пројекат, те је одржан низ састанака с циљем што прецизније дефинисања пројекта реструктурирања, као и оквирног износа зајма. Утврђен је оквирни износ зајма, потребан за финансирање пројекта и реализацију све три компоненте реструктурирања у висини од 51,3 милиона евра. Овај износ подијељен је на три компоненте зајма, и то: за потребе финансијског реструктурирања (компонента 1) предвиђен је износ од 42,7 милиона евра; за потребе финансирања отпремнина запосленима (компонента 2) предвиђен је износ од 3,5 милиона евра; те за потребе финансирања организационог реструктурирања – раздвајање инфраструктуре и операција, консултантске услуге и информатизација (компонента 3) предвиђен је износ од пет милиона евра. Такође, договорено је да утврђени износ за компоненту 1 враћа Влада Републике Српске, док ће утврђени износ за компоненте 2 и 3 враћати "Железнице Републике Српске".

Иако детаљан план динамике повлачења средстава још није усаглашен, предвиђено је да се у току 2018. године за реализацију овог пројекта повуче 80 – 90% укупног износа кредита, а преостали износ до краја 2021. године. Треба имати у виду да ће се средства повлачити током све четири године реализације пројекта, те укупан збир средстава повучених током периода 2018–2020. (период за који се ради овај документ) неће одговарати укупном износу кредита (биће мањи за износ отпремнина у последњој години пројекта - 2021. и за износ неалоцираних трошкова, који за овај пројекат износе два милиона КМ). Првом траншом треба да буду измирена најзначајнија дуговања према радницима и Пореској управи Републике Српске, те да број запослених буде смањен за 500. Реализација по годинама је следећа:

- 2017: Смањење броја радника за 500.
- 2018: Власничко реструктурирање предузећа кроз конверзију дуга у акције, те откуп акција мањинских акционара; Финансијско реструктурирање предузећа; Смањење броја радника за 100.
- 2019: Информатизација предузећа; Смањење броја радника за 100.
- 2020: Раздвајање послова инфраструктуре и послова операција на рачуноводствено одвојене организационе целине, те формирање профитних центара од појединих организационих дијелова предузећа; Смањење броја радника за 150 (и још 150 у 2021. години).

За реализацију наведеног пројекта задужене су "Железнице Републике Српске", Министарство саобраћаја и веза и Министарство финансија Републике Српске.

Трошкови реализације и утицај на буџет: Трошкови реализације су једнаки укупном зајму од Свјетске банке, који износи 51,3 милиона евра, за реализацију све три фазе реструктурирања. Оптерећење за буџет Републике је отплата дуга по основу задужења код Свјетске банке за финансирање компоненте 1, у износу од 42,7 милиона евра.

Утицај на раст и конкурентност: Реализација пројекта реструктурирања довешће до растеређења "Железница Републике Српске" дугова које имају према Влади Републике Српске по основу иностраних кредита, а које не могу самостално сервисирати, те дуговања према радницима ■ Пореској управи Републике Српске, као и до смањења трошкова пословања, прије свега услед смањења трошкова бруто зарада, али због оптимизације пословања и информатизације Друштва. Коначан резултат требало би да се огледа у способности "Железница" да буду финансијски самоодрживе, као ■ у квалитету пружених услуга, што ће у значајној мјери повећати конкурентност јавног предузећа.

Социјални исходи: Смањење броја запослених и смањење укупних трошкова предузећа имаће негативан утицај на економски и социјални положај радника који не буду збринуте по Закону о измјени и допунама Закона о железницама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 100/17), који је усвојен на 22. редовној сједници НСРС, одржаној 17. октобра 2017. године (процјена је да се ради око 100 радника у 2017. години). "Железнице Републике Српске" обавезне су да сачине програм збрињавања вишка радника у складу са Законом о раду Републике Српске. У оквиру тог програма радници којима у складу са Законом о измјени и допунама Закона о железницама Републике Српске престане уговор о раду биће збринуте тако да ће имати могућност остваривања права на пуну пензију. Преостали број радника имаће могућност добровољног одласка уз добијање посебних накнада за добровољни одлазак, а они који то не желе биће проглашени технолошким вишком и оствариваће право на накнаду у складу са Законом о раду. Такође, ови радници ће имати могућност бесплатне правне помоћи у "Железницама Републике Српске", у смислу остваривања сопствених права (преквалификација, остваривање помоћи при новом запошљавању и слично).

Ризик реализације мјере: Главни ризик спровођења мјере реструктурирања "Железница Републике Српске" огледа се у добијању политичке подршке на нивоу Босне ■ Херцеговине, што може проузроковати кашњење одобрења кредита од стране Свјетске банке. План Бе за овај комплексан пројекат није разматран.

4.3.3. Секторски развој

4.3.3.1. Пољопривреда

Пољопривредна производња у Републици Српској у 2017. години одвија се поново у отежаним околностима, узрокованим прије свега екстремном сушом, појавом мрза на почетку вегетације, ризицима од нових заразних болести у анималној производњи, али и ризицима повезаним са отвореним тржиштем, порозношћу граница и изостанку адекватних мјера заштите домаће производње.

Узимајући у обзир претходно речено, процјене су да ће ове године у сектору пољопривреде умјесто очекиваних 1.5 милијарди КМ вриједности производње постојати умањење дате вриједности за око 250 милиона КМ, односно 270 милиона КМ ако се рачуна и штета од мрза у воћарској производњи. Од тога, највећи губици, преко 150 милиона КМ, очекују се у производњи кукуруза, дакле око 50% укупних губитака односи се на ову ратарску културу.

У Регистру пољопривредних газдинстава Министарства пољопривреде, шумарства ■ водопривреде регистровано је око 38.000 пољопривредних газдинстава, од чега око 4.000 комерцијалних, а 34.000 некомерцијалних газдинстава. Свакако, укупан број газдинстава далеко је већи, али се ради о нерегистрованим, мањим сеоским посједима која не производе значајне тржишне вишкове.

Република Српска има спољнотрговински дефицит код већине пољопривредних производа. Само неколико царинских тарифа (млијеко и други млијечни производи, јаја, природни мед, јестиви производи животињског поријекла, поврће, шећер и производи од шећера и риба) остварили су веће укупне вриједности извоза у односу на вриједност увоза. Недовољан је обим инвестиција у домаћу производњу хране и њен откуп, а много више је у изградњу тржних центара и маркета, у којима се продаје храна произведена у различитим дијеловима свијета.

Кључне препреке за раст и конкурентност у области пољопривреде су: извори и обим финансирања сектора пољопривреде, укупан обим и структура пољопривредне производње, технолошки ниво и продуктивност пољопривредне производње, структура пољопривредних газдинстава (доминантно учешће малих газдинстава, уређеност спољнотрговинског пословања, ниско учешће тржишно оријентисаних произвођача), спољнотрговински дефицит пољопривредних и прехрамбених производа, имовинска и правна питања која се односе на пољопривредно земљиште, усклађивање са заједничком аграрном политиком ЕУ, немогућност коришћења бесповратних новчаних средстава из претприступних фондова ЕУ, те климатске промјене и све учесталије природне катастрофе (поплаве, суше, град, олуја, заразне болести животиња и сл.).

С обзиром да активности за реализацију прошлогодишње мјере нису у потпуности реализоване сматрамо да је потребно и у 2018. години наставити са реализацијом већ предложене мјере.

5. Унапређивање пољопривреде, шумарства и водопривреде

Унапређивање пољопривреде, шумарства и водопривреде биће реализовано кроз следеће активности: унапређивање извора финансирања аграрног сектора; усвајање прописа из области пољопривреде на нивоу Републике Српске ■ хармонизација ових прописа унутар БиХ; успостављање система идентификације земљишних парцела; спровођење процеса идентификације животиња кроз усавршавање система контроле кретања животиња; унапређивање спољнотрговинског пословања и заштите домаће пољопривредне производње; рад на креирању ИПАРД Оперативне структуре, изградњи организационо-економских и тржишних субјеката с циљем повезивања укупне аграрне репродукције ■ тржишта (кластери, кооперативе и други облици повезивања); унапређивање система образовања кадрова и едукације субјеката аграрне производње, прије свега фармера; унапређивање савјетодавства и другог; увођење новог информационог система у шумарству; израду мастер плана изградње шумских путева; унапређење рада извјештајно-дијагностичке и прогнозне службе, стављање етата на располагање домаћим дрвопрерађивачима; расподелу шумских дрвних сортимената према усвојеним критеријумима; доношење новог цјеновника шумских дрвних сортимената и успоставу информационог система вода у водопривреди.

Реализација по годинама је следећа:

- 2017: Унаприједити изворе финансирања аграрног сектора, што подразумева обезбјеђивање средстава аграрног буџета, средстава ИРБ-а и међународних извора финансирања, а укупни обим финансирања процијењен је на око 170 милиона КМ; унапређивање спољнотрговинског пословања и заштите домаће пољопривредне производње активност је која ће се спроводити у континуитету.

- 2018: Унаприједити модел финансирања развоја аграрног сектора, заснован на три стуба: посебна кредитна линија ИРБ, кредитне линије за дугорочне и краткорочне пласмане у пољопривреди и средства подстицаја из текућег буџета. Поред наведена три стуба подршке, укључујући и Гарантни фонд, за финансирање развоја аграрног сектора користити средства Свјетске банке и ИФАД-а, као и друге међународне изворе финансирања и др. Унапређење спољнотрговинског пословања и заштите домаће пољопривредне производње активност је која ће се спроводити у континуитету; Израдити Мастер план изградње шумских камионских путева као стратешког оквира за инвестирање у сектору шумарства; Етат ЛПШ "Шуме Републике Српске" ставиће се на располагање домаћим прерађивачима, са циљем укупног јачања економије Републике Српске; Обезбједити расподелу шумских дрвних сортимената у складу са утврђеним критеријумима који имају за циљ јачање финалних прерађивача извозног карактера; Усвојити нови цјеновник шумских дрвних сортимената, у смислу његовог усклађивања са окружењем са циљем повећања конкурентности уз позитивне ефекте за ЛПШ "Шуме" у смислу обезбјеђивања средстава за неопходне инвестиције; Успоставити информациони систем вода.

- 2018 и 2019: Изградити нови информациони систем у шумарству који треба да обезбиди квалитетније податке, праћење и контролу у свим сегментима пословања ЈППШ "Шуме";

- 2018–2020: Унаприједити рад извјештајно–дијагностичке и прогнозне службе (ИДП); кроз технолошко усавршавање унаприједиће се могућност дијагнозе здравственог стања шума и превентивног дјеловања у заштити шумских екосистема са циљем спречавања велике еколошке и економске штете;

- 2019: Успоставити систем идентификације земљишних парцела; спровођење процеса идентификације животиња кроз усавршавање система контроле кретања животиња; наведене мјере би се финансирале из ИПА2 средстава, а наведена средства биће оперативна 2019. године. Унапређење спољнотрговинског пословања и заштите домаће пољопривредне производње је активност која ће се спроводити у континуитету.

- 2020: радити на креирању ИПАРД Оперативне структуре. Очекује се да ће се до 2020. године стећи услови за наставак на креирању оперативне структуре за коришћење ИПАРД средстава како би се ова средства могла планирати у ИПА3 програмском периоду. Унаприједити спољнотрговинско пословање и заштиту домаће пољопривредне производње активност је која ће се спроводити у континуитету.

Задужене институције за реализацију мјере су Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске у сарадњи са Агенцијом за аграрна плаћања и Инвестиционо-развојна банка Републике Српске. Осим наведених, за реализацију одређених активности као што су унапређивање спољнотрговинског пословања и заштита домаће производње надлежна институција је Министарство спољне трговине и економских односа. За активности које се односе на креирање ИПАРД оперативне структуре поред институција из Републике Српске, задужено је и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Федерације БиХ, као и Министарство спољне трговине и економских односа. За реализацију активности у области шумарства задужени су Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и ЈППШ "Шуме Републике Српске" а.д. Соколац. За реализацију активности успостављања информационог система вода задужени су Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и Јавна установа "Воде Српске".

Трошкови реализације и утицај на буџет: Трошкови реализације су усклађени са постојећим буџетским оквиром, који износи 60 милиона КМ на годишњем нивоу, те у том смислу ниједна од активности неће захтијевати издвајање додатних буџетских средстава. Међутим, за неке од активности биће коришћена средства међународних финансијских институција као што су Свјетска банка и Европска унија, што је условљено усвајањем стратешког оквира развоја пољопривреде и руралних подручја на нивоу Босне и Херцеговине. Успостава информационог система вода финансираће се из UNDP пројекта "Интегрисање климатских промјена у смањење ризика од поплава у сливу ријеке Врбас" у вриједности 750.000,00 КМ.

Утицај на раст и конкурентност: Просјечна ефективна сектора пољопривреде и прехранбене индустрије у Републици Српској креће се од 1,2 до 1,5 милијарди КМ. Као ефекат реализације наведених мјера очекује се повећање укупног резултата сектора за од 2% до 5%. Свако повећање обима производње као резултат већег обима финансирања треба да резултира и новим радним мјестима. Тренутно обим формалног запослења у сектору пољопривреде и прехранбене индустрије је око 4%, док је обим неформалног запослења око 30%. Ефекат мјере за унапређивање пољопривредне производње требало би да се огледа у повећању формалне, а смањењу неформалне запослености у сектору. Све активности идентификоване у оквиру мјере за унапређивање пољопривредне производње доприносиће унапређивању конкурентности, а конкретно у следећем: унапређивање извора финансирања аграрног сектора доприноси повећању нивоа улагања и снижавању цијене коштања крајњег производа; усвајање и хармонизација про-

писа из области пољопривреде на нивоу Републике Српске и БиХ нивоу доприноси конкурентности у погледу стандардизације квалитета и усклађивања са тржишним стандардима; успостављање система идентификације земљишних парцела доприноси унапређивању контроле у реализацији буџетских средстава и других извора финансирања сектора пољопривреде; спровођење процеса идентификације животиња кроз усавршавање система контроле кретања животиња доприноси унапређивању здравственог стања ■ ефикасније контроле буџетских и ванбуџетских трансфера у анималном сектору; унапређивање спољнотрговинског пословања и заштите домаће пољопривредне производње доприноси унапређивању конкурентности у односу на глобално окружење.

Социјални исходи: Социјални ефекти су вишеструки и огледају се у стабилизацији прихода пољопривредника кроз подршку дохотку; расту прихода пољопривредника кроз раст продуктивности и конкурентности у сектору; унапређивању квалитета живота у руралном подручју кроз унапређивање економске ефикасности; унапређивању здравља животиња; унапређивању угледа и идентитета домаће производње.

Ризик за реализацију ове мјере односи се на немогућност постизања договора са надлежним институцијама на нивоу Федерације БиХ и БиХ у вези са питањима заштите домаће производње, као ■ питања у вези са ИПАРД оперативном структуром. Међутим, дати ризик не угрожава реализацију суштинских активности за које су надлежне институције на нивоу Републике Српске. "План Бе" за реализацију активности за које је потребно постићи договор са институцијама на осталим нивоима власти у БиХ биће управо превазиђен реализацијом активности на унапређивању извора финансирања у аграрном сектору из буџетских и ванбуџетских извора на нивоу Републике Српске тако да Република Српска није зависна од приступа ИПА фондовима за које је потребан договор свих нивоа власти у БиХ.

4.3.3.2. Производне дјелатности

Прерађивачка индустрија представља један од најзначајнијих сектора привреде Републике Српске, са учешћем у укупној индустрији Републике Српске у износу од 62,6%, учешћем у извозу Републике Српске од 95,0%, а запосљава 52.116 радника или 20,6% укупног броја запослених радника Републике Српске. У прерађивачкој индустрији послује 20 привредних друштава, у којима није приватизован државни капитал, од чега је 10 друштава са већинским и 100% државним капиталом, чији статус треба ријешити. С циљем успјешног спровођења приватизације, спроводиће се поступци реструктурирања привредних друштава са већинским ■ 100% државним капиталом, под условом да имају тржиште и даљу перспективу, те да се очекују позитивни ефекти спровођења овог поступка. У друштвима у којима приватизација и реструктурирање не би дали позитивне ефекте покретаће се поступци стечаја и ликвидације. Ради се о тешким социјално-економским процесима, који немају алтернативу и који су неопходни како би се спријечило даље стварање губитака и пропадање наведених друштава. Међутим, у случају да за то постоје одговарајуће претпоставке, стечајни поступак ће се спроводити у правцу реорганизације, а с циљем очувања производње и запослености.

У складу са Законом о приватизацији државног капитала у предузећима, спроведен је поступак финансијског реструктурирања код три привредна друштва са већинским, односно 100% државним капиталом. У складу са Законом о стечају, спроведено је финансијско и организационо реструктурирање једног привредног друштва са 100% државним капиталом. Реструктурирање наведених привредних друштава спроведено је у склопу спровођења припрема за приватизацију ових привредних друштава. Приватизовано је путем тендерске продаје једно привредно друштво. Осим наведене продаје, Инвестиционо-развојна банка је у току 2016. године и 2017. године спровела тендере за продају три привредна друштва са већинским, односно 100% државним капиталом из прерађивачке индустрије. Тендери су проглашени неуспјешним углавном због незаинтересованости понуђача, односно достављања неприхватљивих

понула. У међувремену, с циљем одржавања производње и запослености, уз сагласност Владе Републике Српске, пословни простори три привредна друштва са већинским, односно 100 % државним капиталом дата су у закуп. Покренут је стечајни поступак у једном привредном друштву са 100% државним капиталом. У поступку стечаја спроведена је реорганизација два привредна друштва која су имала већински државни капитал, те су у поступку реорганизације основана нова привредна друштва која су наставила да обављају производну дјелатност.

Кључне препреке за раст и конкурентност у области производне дјелатности огледају се у томе што прерађивачка индустрија има низак ниво конкурентности својих производа, што је резултат примјене застарјелих технологија, недостатка развојних капацитета и недовољно развијеног система квалитета у привредним друштвима. С тим у вези потребно је радити на подршци прерађивачкој индустрији, која ће се огледати кроз смањење оптерећења рада и укидање непореских давања, чиме ће се ослободити средства за инвестиције у побољшање технологије производње, а са друге стране, кроз мјере за унапређивање пословног амбијента, предузећа из области прерађивачке индустрије имаће бољу конкурентску позицију на иностраном тржишту. Поред тога, кључна препрека за раст и конкурентност у овој области односи се и на низак ниво продуктивности ■ недостатак и одлив радне снаге, са чиме се суочава све више производних привредних друштава, али и привредна друштва у сектору услуга.

С тим у вези, у наредном периоду наставља се спровођење мјере:

6. Реструктурирање привредних друштава у државном власништву

Реструктурирање привредних друштава у државном власништву биће настављено кроз неколико активности: реструктурирање привредних друштава са већинским ■ 100% државним капиталом; окончање процеса приватизације у привредним друштвима; покретање и окончање стечајног поступка и ликвидација. Реструктурирање привредних друштава у државном власништву је дугорочна активност, која има континуирани карактер, на којој ће се интензивно радити и у наредном периоду. Циљ ове мјере је покретање/оживљавање производње, повећање обима индустријске производње и запослености у привредним друштвима са већинским, односно државним капиталом. Ради што бржег ■ ефикаснијег окончања поступка приватизације неприватизованих предузећа, извршиће се измјене или донијети нови Закон о приватизацији државног капитала у предузећима.

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: Континуиране активности: реструктурирање привредних друштава са већинским и 100% државним капиталом; окончање процеса приватизације у привредним друштвима; покретање ■ окончање стечајног поступка ■ ликвидација; измјене постојећег или доношење новог Закона о приватизацији државног капитала у предузећима (Министарство финансија Републике Српске, у сарадњи са Инвестиционо-развојном банком Републике Српске).

- 2019: Континуиране активности: реструктурирање привредних друштава са већинским и 100% државним капиталом; окончање процеса приватизације у привредним друштвима; покретање ■ окончање стечајног поступка ■ ликвидација;

- 2020: Континуиране активности: реструктурирање привредних друштава са већинским ■ 100% државним капиталом; окончање процеса приватизације у привредним друштвима; покретање и окончање стечајног поступка и ликвидација.

Носилац спровођења мјера је Министарство индустрије, енергетике и рударства Републике Српске у дијелу који се односи на реструктурирање привредних друштава у областима прерађивачке индустрије у ресорној надлежности, те сви други ресори у Влади Републике Српске из чије је ресорне надлежности привредно друштво које се реструктурира.

Трошкови реализације и утицај на буџет: Трошкови реализације огледају се у износу текућег гранта предузећима за вођење стечајног поступка, те за износ Програма социјалног збрињавања радника који у процесу стечаја остану без посла.

Утицај на раст и конкурентност: Ефекти мјере огледају се на пословање привредних субјеката кроз повећање обима производње, повећање прихода привредних субјеката, те повећање броја запослених радника. Ефекти мјере утичу на прерађивачку индустрију кроз раст индекса индустријске производње, повећање учешћа прерађивачке индустрије у БДП-у, те повећање запослености у прерађивачкој индустрији. Повећање конкурентности јавиће се као последица повећања ефективности ■ продуктивности у привредним друштвима.

Социјални исходи: Повећање броја запослених радника имаће утицај на смањење незапослености у Републици Српској.

Ризик реализације мјере огледа се кроз незавршену и лоше спроведену приватизацију, недовољно ефикасан процес ликвидације и стечаја, низак ниво искоришћености производних капацитета, застарјелу технологију и опрему, низак ниво конкурентности производа, неиспуњавање одговарајућих стандарда квалитета, недостатак квалификоване радне снаге, те велику конкуренцију из свих дијелова свијета.

4.3.3.3. Услугне дјелатности

У 2017. години, на основу идентификованих препрека за раст и конкурентност, дефинисане су потребне мјере и у току је реализација двију мјера из области финансијског сектора, која се одвијала према утврђеним активностима и планираној динамици из ПЕР 2017–2019. године, и то:

7. Увођење строжих бонитетних захтјева банкарског пословања и уређење поступка реструктурирања банака и

8. Утврђивање обавезног преобликовања затворених инвестиционих фондова који су настали трансформацијом приватизационих инвестиционих фондова у отворене инвестиционе фондове.

Увођење строжих бонитетних захтјева банкарског пословања и уређење поступка реструктурирања банака реализована је доношењем Закона о банкама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 4/17) и Закона о измјенама и допунама Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 4/17), који су значајно усклађени са директивама ЕУ, а којима су уведени строжи бонитетни захтјеви банкарског пословања и уређен поступак реструктурирања банака, те проширене надлежности Агенције за банкарство Републике Српске на послове реструктурирања банака и унапријеђени интерни процеси управљања и одлучивања.

Управни одбор Агенције за банкарство је у јуну 2017. године донио Статут Агенције ("Службени гласник Републике Српске", број 63/17), на који је Влада Републике Српске дала сагласност, у складу са Законом о Агенцији за банкарство Републике Српске, а којим су створени услови за даље институционално јачање Агенције за банкарство Републике Српске у погледу организације надзора и реструктурирања банака, уз поштовање принципа функционалне подвојености послова надзора од послова реструктурирања банака.

Управни одбор Агенције за банкарство Републике Српске је у јулу 2017. године усвојио следеће подзаконске акте којима се регулише пословање банака: Одлука о израчунавању капитала банака ("Службени гласник Републике Српске", број 74/17), Одлука о управљању ризицима у банкама ("Службени гласник Републике Српске", број 75/17), Одлука о управљању каматним ризиком у банкарској књижи ("Службени гласник Републике Српске", број 75/17), Одлука о поступку интерне процјене адекватности капитала у банкама ("Службени гласник Републике Српске", број 75/17), Одлука о политици и пракси накнада у банци ("Службени гласник Републике Српске", број 74/17), Одлука о процјени чланова органа банке ("Службени гласник Репу-

блике Српске”, број 75/17), Одлука о савјесном поступању чланова органа банке (“Службени гласник Републике Српске”, број 75/17), Одлука о управљању екстернализацијом (“Службени гласник Републике Српске”, број 75/17), Одлука о јединственом начину обрачуна и исказивања ефективне каматне стопе на кредите и депозите (“Службени гласник Републике Српске”, број 75/17), Одлука о условима пријевремене отплате кредита физичких лица који нису намијењени њиховој пословној или другој комерцијалној дјелатности (“Службени гласник Републике Српске”, број 74/17), Одлука о облику ■ садржају извјештаја које организациони дијелови банака са сједиштем у Федерацији БиХ или Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине достављају Агенцији за банкарство Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 75/17), Одлука о евиденцији банака (“Службени гласник Републике Српске”, број 74/17) и Одлука о измјенама и допунама Одлуке о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака (“Службени гласник Републике Српске”, број 74/17).

Подзаконски акти у вези са реструктурирањем банака биће донесени до краја 2017. године, у складу са роковима одређеним за њихово доношење.

Наведена активност повезана је са Пројектом Свјетске банке за јачање банкарског сектора, који ће се реализовати кроз пет компонената: унапређивање регулативе и надзора банака у складу са критеријумима Базела II/III, рјешавање слабости у банкарском сектору, успостављање оквира за реструктурирање банака, унапређивање управљања и пословања ентитетских развојних банака и техничка подршка. Народна скупштина Републике Српске је у јулу 2017. године донијела Одлуку о прихватању задужења Републике Српске према Свјетској банци – Међународној банци за обнову и развој по Пројекту јачања банкарског сектора (8741-БА; “Службени гласник Републике Српске”, број 73/17). До краја 2017. године планирано је потписивање Споразума о зајму између БиХ и Међународне банке за обнову и развој, као и релевантних супсидијарних споразума између БиХ ■ ентитета, именовање Тима за реализацију Пројекта, те сачињавање и усвајање Оперативног приручника за Пројекат.

Реализација по годинама је следећа:

- 2017: 4. квартал: доношење подзаконских аката у вези са реструктурирањем банака, унапређивање способности Агенције за банкарство Републике Српске да обавља функције опоравка и реструктурирања банака (Агенција за банкарство Републике Српске);

- 2018: 1. квартал: израда и достављање планова опоравка банке и планова опоравка банкарске групе Агенције за банкарство Републике Српске (банке), 3. квартал: преиспитивање планова опоравка банке и планова опоравка банкарске групе (Агенције за банкарство Републике Српске); 4. квартал: израда планова реструктурирања за банке које на дан ступања на снагу Закона о банкама Републике Српске имају дозволу за рад (Агенције за банкарство Републике Српске);

- 2019: 2. квартал: израда планова реструктурирања за банкарске групе (Агенције за банкарство Републике Српске).

Трошкови реализације и утицај на буџет: Предложена мјера неће утицати на трошкове буџета у периоду 2018–2020. године, јер је Одлуком о прихватању задужења Републике Српске према Свјетској банци – Међународној банци за обнову и развој по Пројекту јачања банкарског сектора предвиђена одгода отплате зајма од седам година, након чега ће настати трошак у буџету у висини годишњих отплата зајма. Реализацијом компонената овог пројекта у периоду до 2020. године биће остварен прилив средстава у буџет у укупном износу зајма од 27,3 милиона евра, а та средства користеће се за редовно финансирање буџетских потреба и за спровођење структурних реформи у складу са појединим стратегијама Владе Републике Српске.

Утицај на раст и конкурентност: Предложена мјера има за циљ обезбјеђење стабилног и сигурног банкарског сектора и заштиту депоната, као и већу тржишну дисциплину пословања банака. Јачање регулативе и надзора банака

и реализација законодавног оквира за реструктурирање банака допринијеће повећању повјерења у банкарски сектор, што може утицати на повећање инвестиција, пораст запослености, те конкурентности.

Социјални исходи: Предложена мјера има за циљ унапређивање пословног амбијента за приступ финансирању домаћинстава и пословних субјеката, а усмјерена је на унапређивање институционалног, регулаторног ■ надзорног оквира за банкарски сектор, те нема значајнији социјални утицај на било коју конкретну социјалну групу.

Ризик реализације мјере: Ова реформска мјера не садржи потенцијалне ризике за реализацију.

У периоду 2018–2020. године актуелизовати раније усвојени закључак Народне скупштине Републике Српске о обједињавању три регулаторне агенције – за банкарство, за осигурање и за хартије од вриједности – у једну агенцију, како би се ојачала њихова снага и смањила могућност угрожавања опстанка и рада било које од њих у контексту могућег одузимања овлашћења и преноса надлежности у овој области са Републике Српске на ниво институција БиХ.

Утврђивање обавезног преобликовања затворених инвестиционих фондова који су настали трансформацијом приватизационих инвестиционих фондова у отворене инвестиционе фондове – Сва друштва за управљање инвестиционим фондовима консолидовала су се, те су ускладила своје пословање са Законом о измјенама и допунама Закона о инвестиционим фондовима (“Службени гласник Републике Српске”, број 85/15) и подзаконским актима Комисије за хартије од вриједности Републике Српске. Као што је и очекивано, смањен је број друштава за управљање и сада на тржишту хартија од вриједности послује пет друштава за управљање, која управљају са 14 затворених и једним отвореним инвестиционим фондом. Сва друштва за управљање су, у складу са законском обавезом, добила рјешење Комисије за хартије од вриједности Републике Српске, којим се одобравају план активности усклађивања улагања и изложености према појединим лицима и план преобликовања затворених инвестиционих фондова у један или више отворених инвестиционих фондова. Комисија за хартије од вриједности Републике Српске издала је два рјешења којим се одобрава дјелимично преобликовање два затворена инвестициона фонда. Влада Републике Српске, разматрајући извјештаје Комисије за хартије од вриједности Републике Српске за 2016. годину, констатовала је да је, у складу са очекиваним ефектима примјене новог законског оквира за инвестиционе фондове и спровођења преобликовања, смањен број друштава за управљање инвестиционим фондовима, те да је пет друштава за управљање ускладило своје пословање и почело процес преобликовања затворених инвестиционих фондова у отворене и да очекује од Комисије за хартије од вриједности Републике Српске да ■ у предстојећем периоду предузима све неопходне мјере и радње с циљем успјешног ■ квалитетног спровођења ■ окончања почетих поступка.

Комисија за хартије од вриједности Републике Српске врши континуирани надзор над друштвима за управљање инвестиционим фондовима у погледу спровођења плана усклађивања ■ плана преобликовања затворених инвестиционих фондова. Ако Комисија за хартије од вриједности Републике Српске утврди да друштво за управљање не спроводи или не спроводи благовремено и на начин утврђен планом усклађивања ■ планом преобликовања затвореног инвестиционог фонда радње, мјере и поступке с циљем спровођења планова, може да одузме дозволу за пословање друштву за управљање.

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: Квартално извјештавање Комисије о спровођењу одобрених планова (план усклађивања и план преобликовања); 4. квартал: преобликовање затворених инвестиционих фондова који су настали трансформацијом приватизационих инвестиционих ■ у отворене инвестиционе фондове. Рок за реализацију ове реформске мјере је 14. октобар 2018. године.

Носилац свих активности су Комисија за хартије од вриједности Републике Српске и друштва за управљање инвестиционим фондовима који су под надлежношћу Комисије за хартије од вриједности Републике Српске.

Имајући у виду да друштва за управљање имају законом утврђену обавезу да након преобликовања исплате власнике удјела који желе да буду исплаћени, те да уврсте удјеле отворених инвестиционих фондова у насталих преобликовањем на берзу или друго уређено јавно тржиште, неопходно је да се и након реализације ове мјере, са повећаном пажњом, прати рад друштава за управљање.

С циљем амортизовања удара на ликвидност инвестиционих фондова након отварања, Законом о инвестиционим фондовима предвиђена је излазна накнада за власнике удјела који желе да буду исплаћени у првој години након преобликовања, и то до 20% вриједности појединачне исплате, а у другој години након преобликовања до 10% вриједности појединачне исплате. Обрачун излазне накнаде може се извршити у новцу, односно хартијама од вриједности, у зависности од начина исплате удјела.

Трошкови реализације и утицај на буџет: Нови концепт пословања преобликованих инвестиционих фондова захтијева квалитетније и професионалније управљање инвестиционим фондовима (у кадровском, техничком и организационом смислу), а све с циљем обезбјеђења пројектованог поврата средстава прикупљених од инвеститора. Развој овог сегмента финансијског тржишта, који је условљен и квалитетнијом понудом хартија од вриједности на финансијском тржишту, имао би позитиван утицај на буџет путем увећаних прихода од пореза по основу послова и дјелатности у вези са трансакцијама на тржишту капитала.

Утицај на раст и конкурентност: Преобликовање затворених у отворене инвестиционе фондове требало би да повећа интерес друштава за управљање за остваривање резултата који гарантују већу вриједност акција/удјела, односно већи поврат на уложени капитал инвеститора фондова. У складу са очекиваним ефектима примјене новог законског оквира за инвестиционе фондове, извршена је консолидација друштава за управљање инвестиционим фондовима, тј. смањен је њихов број, а очекује се да друштва за управљање, која су дугорочно одређена за обављање дјелатности управљања инвестиционим фондовима повећају број и врсту инвестиционих фондова којима управљају, као понуду нових облика улагања на домаћем финансијском тржишту, с циљем задовољења тражње и повећања властите конкурентности.

Социјални исходи: Након преобликовања затворених инвестиционих фондова који послују на тржишту Републике Српске, физичка лица – инвеститори, добијају опцију изласка из инвестиционог фонда путем гарантованог откупа њихових удјела од друштава за управљање, а што није био случај код улагања у затворене инвестиционе фондове током, и након поступка приватизације. Због недостатка потражње и посљедице великог дисконта на тржишту капитала, инвестиције иницијалних инвеститора у затворене инвестиционе фондове настале у поступку приватизације државног капитала (грађана Републике Српске) нису имале адекватну ликвидност на домаћем тржишту и као такве представљале су заробљен капитал.

Будућа улагања инвеститора у отворене инвестиционе фондове биће усклађена са правилима пословања отворених инвестиционих фондова, стандардима и правилима струке у овој области финансијског посредовања.

Ризик реализације мјере: Не постоји ризик реализације ове мјере.

4.3.4. Пословно окружење и смањење неформалне економије

Република Српска спровела је реформу регистрације пословања увођењем једношалтерског система регистрације пословних субјеката као једног од параметара битних за пословање. Резултат је био значајно смањење трошкова, процедура и дана потребних за регистрацију и повећан број новорегистрованих пословних субјеката. Овај резултат није видљив у међународним извјештајима као што је Doing

Business Свјетске банке, будући да прати стање само за један/највећи град у једној земљи (у случају БиХ за Сарајево). У Републици Српској постоји одређен, али недовољан напредак, у успостављању јавних електронских услуга, посебно броја услуга према пословној заједници. Кључни циљ у успостављању јавних електронских услуга јесте смањење трошкова, времена и повећања транспарентности рада јавне управе. Са циљем даљег побољшања у овој области и уопште развоја електронске управе, Влада Републике Српске покренула је активности на сљедећем кораку у реформи регистрације пословних субјеката, која се односи на регистрацију електронским путем. Ово је ширег значаја од саме електронске регистрације, будући да ствара претпоставке и за низ других потенцијалних електронских сервиса (за грађане и привреду). Пројекат онлајн регистрације одобрен је од Владе Републике Српске у мају 2016. године, те је формирана радна група за израду акционог плана за онлајн регистрацију. За значајан дио пројекта осигурана су средства Владе Велике Британије. Пројекат подразумијева више сегмената: Први – комплетну дигитализацију судских списа о регистрованим привредним субјектима у Републици Српској, те њихову коначну верификацију и везивање за привредни регистар. Други сегмент односи се на системско, апликативно и законодавно прилагођавање реформи, а трећи на успостављање квалификованог издаваоца дигиталних сертификата за Републику Српску (сертификационо тијело). У јулу 2017. године Влада Републике Српске разматрала је и усвојила концепт за спровођење пројекта. Завршен је избор извођача за спровођење дигитализације судске архиве. Агенција за информационо друштво задужена је и покренула је активности на успостављању Центра за управљање дигиталним сертификатима Републике Српске, а ресорна министарства задужена су да покрену активности на измјени прописа потребних за спровођење овог пројекта.

Увођењем мултилатералне компензације Влада Републике Српске начинила је први корак са намјером да смањи неликвидност привреде. Поред тога, био је покренут поступак доношења Закона о роковима измирења новчаних обавеза, али са намјером да се сачека идентично рјешење и у Федерацији БиХ, поступак усвајања законског рјешења је одложен.

У Републици Српској до сада није постојала база важећих прописа којима се дефинишу захтјеви за производе и услуге, а која би била транспарентна и доступна привредницима, као и ефикасна Информациона тачка за прописе, стандарде и сертификациона тијела Републике Српске, што доприноси успјешнијем пословању домаће привреде и привлачењу страних инвестиција. Информисаност о важећем правном оквиру и условима пословања у Републици Српској доприноси јачању свеукупне конкурентности домаће привреде. Такође, неопходно је да се што прије успостави и ефикасна Нотификациона тачка прописа Републике Српске у припреми, која ће допринијети уклањању свих потенцијалних препрека слободној трговини и извозу, али и заштити потрошача и заштити домаће производње. Стратешки оквир развоја и унапређивања инфраструктуре квалитета производа и услуга Републике Српске захтјев је и процеса европских интеграција, али и потреба домаће привреде и привредног развоја. Планирана израда стратешког оквира позитивно ће се одразити на домаће привреднике, који ће производити, увозити и извозити производе без техничких препрека, домаћим потрошачима ће бити доступни квалитетни и безбједни производи, органи републичке управе ће на једноставнији и ефикаснији начин спроводити надзор над примјеном прописа који дефинишу техничке и друге услове, привреда Републике Српске ће бити у позицији да постане активан учесник на европском и свјетском тржишту.

Република Српска препознала је потребу за снажном оријентацијом на сектор услуга, као и на свеукупан развој који треба да буде основан на привлачењу страних инвестиција. С тим у вези, потребно је примјенити либерализовани приступ сектору услуга. Веома важна обавеза која произилази из будућег чланства у Унији је даља либерализација тржишта услуга, како у погледу слободе права

настањивања тако и слободе пружања услуга на територији Републике Српске. Постепено припремање за будуће чланство и функционисање на јединственом тржишту ЕУ подразумева обавезу да се испуне захтјеви из Директиве 2006/123/ЕС Европског парламента и Савјета од 12. децембра 2006. године о услугама на унутрашњем тржишту (у даљем тексту: Директива о услугама). У оквиру преговора у преговарачком поглављу 3. "Право пословног настањивања и слобода пружања услуга" пратиће се напредак у овој области и кроз преговоре достизати услови чланства. Народна скупштина Републике Српске, на приједлог Владе Републике Српске, усвојила је Закон о услугама ("Службени гласник Републике Српске", број 89/13). Посредством овог републичког закона извршена је дјелимична транспозиција Директиве о услугама, а он представља општи пропис, којим је улога јединствене контакт тачке за услуге, које су њиме обухваћене, повјерена Министарству за економске односе ■ регионалну сарадњу. С циљем даљег унапређивања сектора слободног пружања услуга, формирано је Координационо тијело за слободно пружање услуга у Републици Српској, чији је основни задатак учешће у изради аналитичког прегледа републичког законодавства у сектору слободног пружања услуга у контексту Закона о услугама и Директиве о услугама на унутрашњем тржишту, предлагање мјера за унапређивање правног оквира у сектору услуга, праћење спровођења Акционог плана за спровођење Закона о услугама / Директиве о услугама на унутрашњем тржишту у Републици Српској и др. Предвиђено је, такође, да ово тијело прати и предлаже мјере за унапређивање рада електронске јединствене контакт тачке за услуге која, у складу са чланом 12. став 2. Закона о услугама, дјелује у Министарству за економске односе и регионалну сарадњу.

Кључне препреке за раст и конкурентност у области пословног окружења и смањења неформалне економије јесу: недовољна свијест о потреби примјене е-услуга у јавној управи и могућност за исту, превелик број документације из области просторног планирања, те неликвидност привреде.

Кључне препреке за раст ■ конкурентност у сектору слободног кретања робе јесу: нетранспарентност ■ нехармонизованост свеукупног важећег правног оквира којим се дефинишу захтјеви за производе и услуге; непостојање оперативног и редовно ажурираног Регистра важећих прописа и Информационе тачке за прописе, стандарде и сертификациона тијела Републике Српске; неуспостављање Нотификационе тачке прописа Републике Српске у припреми (изради), који омогућава уклањање свих потенцијалних препрека слободној трговини и извозу и заштити домаће производње, што је уједно и услов СТО и ЕУ чланства; непостојање стратешког оквира развоја и унапређивања инфраструктуре квалитета производа и услуга Републике Српске и пратећег акционог плана реализације, који представља важан оквир за привреднике који ће производити, увозити и извозити производе без техничких препрека, а домаћим потрошачима обезбиједити доступност квалитетних и безбједних производа.

Кључне препреке за раст и конкурентност у сектору слободног пружања услуга су: непостојање аналитичког прегледа законодавства Републике Српске за област слободног пружања услуга и ограничена финансијска средства за надоградњу и унапређивање јединствене контакт тачке за услуге.

Имајући у виду све наведено, реформске мјере у 2018. години су:

9. Подршка конкурентности привреде,

10. Развој правног и планског оквира у сектору слободног кретања робе,

11. Унапређивање сектора слободног пружања услуга.

Подршка конкурентности привреде биће реализована кроз:

- увођење онлајн регистрације пословних субјеката,
- унапређивање области просторног планирања,

- унапређивање ликвидности привреде.

Пројекат увођења онлајн регистрације подразумева више сегмената: Први – комплетну дигитализацију судских списа о регистрованим привредним субјектима у РС, те њихову коначну верификацију и везивање за привредни регистар. Други сегмент се односи на системско, апликативно и законодавно прилагођавање реформи, а трећи на успоставу квалификованог издаваоца дигиталних сертификата за Републику Српску (сертификационо тијело). Ово је ширег значаја од саме електронске регистрације, будући да ствара претпоставке и за низ других потенцијалних електронских сервиса (за грађане и привреду).

У области просторног планирања потребно је приступити измјенама и допунама Закона о уређењу простора ■ грађењу у вези са дефинисањем мањег броја докумената просторног планирања, као ■ дефинисањем једноступеног поступка доношења планова.

Проблем ликвидности привреде додатно ће се унаприједити доношењем Закона о роковима измирења новчаних обавеза. Обезбиједиће се виши степен контроле и одговорности за неплаћање обавеза, те једнак третман дужника јавног и приватног сектора. Такође, иновираће се Закон о ликвидационом поступку са циљем смањења трошкова и убрзања поступка затварања привредних друштава. Увођењем института вансудског финансијског реструктурисања, односно добровољног финансијског реструктурисања креираће се правни оквир за реструктурирање пред институционалним посредником, тако да се поступак спроводи само ако би био могућ опоравак и одржив наставак пословања дужника. Доношењем Закона о факторингу побољшаће се свеукупни пословни амбијент и смањити неликвидност привреде. Инсистираће се на досљедној примјени новог Закона о стечају, који је предвидио скраћене процедуре трајања стечајног поступка. Поред тога, биће омогућено да Пореска управа по аутоматизму покреће предстечајне поступке за привредне субјекте који почну да увећавају дуг за порезе и доприносе, како би се сачували други привредни субјекти од потенцијалних проблема.

Реализација по годинама је сљедећа:

- 2018: 1. квартал: доношење Закона о роковима измирења новчаних обавеза (Министарство финансија Републике Српске); доношење Закона о факторингу (Министарство финансија Републике Српске); иновирати Закон о ликвидационом поступку (Министарство правде Републике Српске); донијети Закон о споразумном вансудском финансијском реструктурирању (Министарство индустрије, енергетике и рударства Републике Српске); 2. квартал: завршетак дигитализације судске архиве (Министарство правде Републике Српске ■ привредни судови); 3. квартал: оспособљавање Националног центра за управљање дигиталним сертификатима Републике Српске (Влада Републике Српске и Агенција за информационо друштво Републике Српске); легислативне промјене и успостављање софтверског рјешења, те пилот фазе е-регистрације на појединим облицима привредних друштава (Влада Републике Српске, ресорна министарства, АИДРС, привредни судови ■ Пореска управа Републике Српске); доношење измјена и допуна Закона о уређењу простора ■ грађењу (Министарство за просторно уређење, грађевинарство ■ екологију Републике Српске).

- 2019: 4. квартал: проширење е-регистрације на све облике привредних друштава и унапређивање система (Влада Републике Српске, ресорна министарства, АИДРС, привредни судови и Пореска управа Републике Српске).

Трошкови реализације и утицај на буџет: За пројекат увођења онлајн регистрације потребно је обезбиједити у 2018. години 2,8 мил. КМ средстава из буџета и обезбијеђено је 3,5 мил. КМ донаторских средстава. У првим фазама не очекује се значајан прилив средстава у буџет, али развојем електронске управе пројекат треба да буде самоодржив. Доношење измјена и допуна Закона о уређењу простора и грађењу не захтијева додатна буџетска средства. Доношење законских рјешења за побољшање ликвидности привреде неће узроковати нове буџетске издатке.

Утицај на раст и конкурентност: Ефикасно и транспарентно пружање услуга путем електронске регистрације, као ■ услуга издавања сертификованог дигиталног потписа, печата и жига омогућиће привредним субјектима једноставан и сигуран поступак уласка на тржиште и значајно бржу процедуру инвестирања у Републици Српској. То ће директно утицати на ефикаснију размјену услуга, скраћивање времена регистрације и смањење трошкова привредних субјеката, што ће се повољно одразити на њихову конкурентност. Израда и доношење нових докумената просторног уређења, који ће бити максимално искористиви и доприносити унапређивању пословног амбијента и стимулисати израду недостајућих докумената просторног уређења, а самим тим и повећања запослености стручног кадра. Израдом нових докумената отвориће се нове визије и могућности израда, односно улагања, а што ће, свакако, допринијети конкурентности. Повећање ликвидности привреде значајно ће унаприједити конкурентност привредних субјеката у Републици Српској.

Социјални исходи: Електронска регистрација и успостављање Сертификационог тијела ствара претпоставке за коришћење низа других потенцијалних електронских сервиса за потребе обављања пословних активности, које ће спријечити сваки облик корупције. Очекивани социјални исходи у вези са доношењем измјена и допуна Закона директно су у вези са додатним запошљавањем и инвестицијама, а што ће допринијети бољем стандарду живота. Већа ликвидност привреде утицаће на бољи социјални положај свих категорија друштва у Републици Српској.

Могући ризици у реализацији е-регистрације огледају се у великом броју укључених институција, значајном законодавном, софтверском и институционалном прилагођавању, те недовољној свјесности о значају е-управе. У случају остварења ризика, биће потребне додатне активности на промоцији значаја пројекта.

Развој правног и планског оквира у сектору слободног кретања робе: Даљи развој правног и планског оквира у сектору слободног кретања робе у Републици Српској подразумева: Редовно ажурирање важећег правног оквира Републике Српске у сектору слободног кретања робе и усклађивање нових прописа са *acquis* и са осталим прописима Републике Српске; Уклањање превазиђених прописа и ЈУС стандарда са обавезном примјеном из правног система Републике Српске; Успостављање оперативног свеобухватног Регистра важећих прописа и оперативне Информационе тачке за прописе, стандарде и сертификациона тијела Републике Српске; Успостављање оперативне и ефикасне Нотификационе тачке прописа Републике Српске у припреми; Праћење реализације "Стратегије инфраструктуре квалитета производа и услуга Републике Српске за период 2017–2020." и доношење пратећег "Акционог плана за предузимање у правни систем Републике Српске прописа ЕУ из области слободног кретања робе" ■ "Акционог плана испуњавање обавеза из чл. 34–36. Уговора о функционисању ЕУ у Републици Српској за период 2018–2020."

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: 3. квартал: усвајање приједлога Закона о измјенама и допунама Закона о техничким прописима Републике Српске (Министарство индустрије, енергетике и рударства Републике Српске, Влада Републике Српске); доношење Уредбе о поступку пријављивања прописа у припреми, стандарда и тијела за оцјењивање усаглашености у Републици Српској (Министарство за економске односе и регионалну сарадњу, Влада Републике Српске); 4. квартал: обезбјеђење *software* за управљање Регистром (Базом) прописа Републике Српске.

- 2019: 2. квартал: успостављање Нотификационе тачке прописа Републике Српске у припреми (министарства у Влади Републике Српске, Министарство за економске односе ■ регионалну сарадњу, Републички завод за стандардизацију и метрологију); 4. квартал: усвајање Плана усаглашавања прописа Републике Српске са (новим) *acquis* из области опште безбједности производа ■ тржишног надзора (Министарство за економске односе и регионалну сарадњу, Влада Републике Српске).

- 2020: 2. квартал: анализа рада Информационе тачке важећих прописа и Нотификационе тачке прописа Републике Српске у припреми (Министарство за економске односе и регионалну сарадњу, Републички завод за стандардизацију ■ метрологију, Влада Републике Српске).

Трошкови реализације и утицај на буџет: У 2018. години биће обезбјеђено 360.000 КМ донаторских средстава за израду софтвера за управљање регистром.

Утицај на раст и конкурентност: Јасан и транспарентан правни и плански оквир за производњу и пласирање производа на тржиште Републике Српске, усаглашен са правним оквиром и праксом у региону ■ обавезама процеса европских интеграција, те релевантним правом ЕУ, неопходни су предуслови за раст домаће производње и извоза, а самим тим и запошљавања нове радне снаге. Уређен правни оквир за пласирање производа и услуга на тржиште Републике Српске, усаглашен са обавезама процеса европских интеграција и релевантним правом ЕУ, има значајан утицај на конкурентност домаћих производа на страним тржиштима, те значајно доприноси унапређивању пословне климе. Јасан правни оквир доприноси успјешном пословању домаће привреде, али свакако и привлачењу страних и домаћих инвестиција. Оперативне базе (регистри) и ефикасне Информационе тачке за прописе, стандарде и сертификациона тијела Републике Српске доприносе транспарентности и информисаности грађана, привредника и инвеститора о правном оквиру ■ условима пословања у Републици Српској, док ефикасна Нотификациона тачка прописа Републике Српске у припреми омогућава уклањање свих потенцијалних препрека слободној трговини и извозу, али и заштити домаће производње. То уједно доприноси испуњавању услова ЦЕФТА и СТО споразума, те ССП-а. Спровођење Закона о општој безбједности производа Републике Српске доприноси јачању конкурентности привреде Републике Српске тако да ће се производити само безбједни производи који испуњавају техничке ■ безбједносне захтјеве и који као такви могу имати олакшан пласман и на домаћем, али и на страном тржишту. Овај законски оквир доприноси заштити здравља домаћих потрошача и заштити околине, спречава негативне посљедице по грађане и привреду услед употребе или повлачења са тржишта небезбједних и ризичних домаћих производа и негативну рекламу домаћих извозника. Утврђивање стратешког и планског оквира развоја и унапређивања инфраструктуре квалитета производа и услуга Републике Српске позитивно ће се одразити на домаће привреднике који ће производити, увозити и извозити производе без техничких препрека, домаћим потрошачима ће бити доступни квалитетни и безбједни производи, органи републичке управе ће на једноставнији и ефикаснији начин спроводити надзор над примјеном прописа који дефинишу техничке ■ друге услове, привреда Републике Српске биће у позицији да постане активан учесник на европском и свјетском тржишту. Овај стратешки оквир биће основ за обезбјеђење услова за именовање неопходних тијела за оцјењивање усаглашености у Републици Српској.

Социјални исходи: Развој овог сектора утиче на повећање производње конкурентних и безбједних домаћих производа, њихов извоз ■ привлачење инвеститора, што доприноси креирању нових радних мјеста и бољих социјалних услова грађана.

Ризик реализације мјере огледа се у великом броју укључених институција.

Унапређивање сектора слободног пружања услуга реализоваће се кроз следеће: Због велике сложености рјешења из Директиве о услугама, а у сврху боље координације планираних активности, формирано је Координационо тијело за слободно пружање услуга у Републици Српској, у оквиру којег ће се даље спроводити активности усмјерене на реализацију Акционог плана за спровођење Закона о услугама у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 89/13) / транспозицију Директиве о услугама. Потребно је израдити аналитички преглед законодавства у сектору слободног пружања услуга, којим ће се идентификовати цјелокупно законодавство Републике

Српске којим се третира обављање услужних дјелатности. С циљем унапређивања правног оквира у сектору услуга и спровођења Закона о услугама, предвиђена је израда и доношење уредбе о начину обављања анализе, испитивања и процјене процедура и формалности, која ће уредити начин обављања анализе, испитивања ■ процјене процедура садржаних у прописима који се примјењују на покретање и обављање услужних дјелатности од надлежних органа. Потребно је унаприједити јединствену електронску контакт тачку која дјелује у Министарству за економске односе и регионалну сарадњу на начин да се на једном мјесту лицима заинтересованим за пружање услуга учине доступним информације о поступцима за покретање и обављање услужних дјелатности.

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: 3. квартал: доношење листе законских и подзаконских прописа који уређују област услуга у Републици Српској (Министарство за економске односе ■ регионалну сарадњу у сарадњи са надлежним институцијама у оквиру Координационог тијела за слободно пружање услуга у Републици Српској); 4. квартал: доношење уредбе о начину обављања анализе, испитивања и процјене процедура и формалности (Министарство за економске односе и регионалну сарадњу); успостављање јединствене контакт тачке за услуге (Министарство за економске односе ■ регионалну сарадњу).

- 2019: Континуирано: Анализа спровођења Уредбе о начину обављања анализе, испитивања и процјене процедура и формалности (Министарство за економске односе ■ регионалну сарадњу).

- 2020: Континуирано: Унапређивање рада Јединствене електронске контакт тачке и примјене Уредбе о начину обављања анализе, испитивања и процјене процедура и формалности (Министарство за економске односе и регионалну сарадњу).

Трошкови реализације и утицај на буџет: Предложена мјера неће утицати на трошкове буџета у периоду 2018–2020. године.

Утицај на раст и конкурентност: Унапређивање сектора слободног пружања услуга допринијеће остварењу високог квалитета услуга, стварању претпоставки за нове услужне дјелатности и повећању запослености, те развоју тржишта услуга као цјелине. Унапређивање и реализација правног оквира у сектору слободног пружања услуга допринијеће смањењу или укидању препрека развоју услужних дјелатности. Кроз управно поједностављење ■ коришћење централизоване базе података о условима за пружање услуга биће омогућен лаган и брз приступ информацијама заинтересованим субјектима који се баве или се намјеравају бавити дјелатностима из области сектора услуга.

Социјални исходи: Развој сектора услужних дјелатности и допринос креирању нових радних мјеста.

Ризик реализације мјере огледа се у великом броју укључених институција.

4.3.5. Истраживање, развој и иновације и дигитална економија

Стратегија научног и технолошког развоја Републике Српске за период од 2017. до 2021. године – “Знање за развој” показује да је у претходном петогодишњем периоду извршен значајан напредак у области истраживања и развоја у РС као што су институционализација ове области, организација научноистраживачког рада ■ технолошког развоја, увођење савремених критеријума за суфинансирање програмских активности и подизање квалитета научноистраживачког рада и иновација. Такође, уложена су значајна (претежно кредитна) средства у модернизацију научноистраживачке опреме у једном броју установа и организационих јединица јавних универзитета. Међутим, у области истраживања и иновација потребно је направити додатне искорак.

Стање у области истраживања и иновативности слично је земљама региона, иако постоје специфичности које се односе на Републику Српску. У области истраживања карактерише га институционални оквир недовољно усклађен са добрим европским праксама, незадовољавајући ниво и квалитет научне продуктивности, низак ниво сарадње научноистраживачке заједнице са привредом, изузетно ниска улагања у научноистраживачки рад, одбојност ка увођењу екстерног вредновања рада појединаца и организација, те недовољна интердисциплинарност у истраживању.

Област технолошког развоја карактерише изражен јаз између могућности привреде да апсорбује нова технолошка рјешења и недовољно развијена свијест доносилаца одлука о важности иновација и нужности коришћења савремених технолошких рјешења. Истовремено, у Републици послује мали број великих компанија које улажу у иновативност. На високошколским установама нема системске усмјерености ка развоју иновација, нити постоји адекватан систем вредновања и награђивања иноватора, односно управљања интелектуалном својином. Према извјештају Глобалног индекса иновативности, који рангира 128 земаља, у 2016. години, БиХ заузима 87. мјесто (у 2015. години од 141 земље БиХ је била на 79. мјесту), са изразито ниским оцјенама у области иновативности и пословне софистицираности. Овако стање је последица слабе комерцијализације истраживачких резултата ■ недовољно развијених људских ресурса. Највећи број истраживача ангажован је у сектору високог образовања (56,9%), државном сектору (39,8%) ■ непрофитном и пословном сектору по 1,7% истраживача. Када се посматра научна област истраживачког рада, највише истраживача ангажовано је у области друштвене науке (43,1%). У Републици Српској, од укупно 350 промовисаних доктора наука између 2010 и 2015. године, чак 179 или 51% је из друштвених наука, што са 42 доктора наука из области хуманистичких наука чини чак 63% свих доктора наука. Број доктора наука у области инжењерства ■ технологије (16%), медицинских и здравствених наука (15%) ■ свега 6% из природних наука далеко је мањи од просјека у ЕУ. Просјечан број научних радова аутора из БиХ је једва већи од 30 на годишњем нивоу у периоду између 1996. и 2015. године. Поред Словеније и Хрватске, које у просјеку биљеже перманентан раст, најзначајнији раст броја међународних научних публикација биљежи Србија од 2006. године, када су избори у виша научнонаставна и научна звања условљени објављивањем радова у међународним публикацијама са рецензијама. Ово показује да је појединачно најважнија институционална промјена везивање избора за научнонаставна звања објављивањем радова у међународним публикацијама са рецензијама.

Научна продуктивност у Републици вишеструко је мања од научне продуктивности земаља региона. У 2015. години објављено је свега 237 научноистраживачких радова, од чега највећи број радова припада примијењеним истраживањима (50,2%), развојним истраживањима (30,4%) и фундаменталним истраживањима (19,4%). Од 2010. до 2014. године истраживачи из Републике објавили су 780 радова (Web of Science), од чега је 301 рад цитиран, а укупно је регистрован 1.161 цитат. Најраспрострањенији показатељ улагања у истраживања и развој (ИР) је износ улагања изражен као проценат БДП-а. Глобални просјек износи 1,8% БДП-а, али овај постотак крије бројне разлике између развијених земаља и земаља у развоју. Просјечно улагање у развијеним земљама је 2,3%, док је у земљама у развоју 1,1%, при чему је улагање у ИР најмање у неразвијеним земљама, свега 0,2% БДП-а. У Републици су бруто домаћи издаци за ИР у 2015. години износили 17.935.000 КМ, од чега су текући издаци износили 14.547.000 КМ (81,1%), а инвестициони издаци 3.388.000 КМ (18,9%). Бруто домаћи издаци највећи су у области Инжењерство и технологија (63,5%) и Природне науке (17,7%). Имајући у виду да су 2014. године бруто домаћи издаци за ИР износили 0,202% БДП-а, а да су улагања у ИР 2015. године износили 0,196% БДП-а, евидентно је да Република улаже много мање у ИР у односу на земље Европске уније.

Такође, Република улаже знатно мање у односу на очекивани ниво када се посматра ниво општег развоја. Према подацима Еуростата из 2012. године, пословни сектор у просјеку улаже више од пола (55%) укупних средстава у

земљама ЕУ, док једну трећину финансира државни сектор (32,8%), а 9,7% улагања долази из иностранства.

Расположиви подаци Министарства науке и технологије односе се на буџетска средства пласирана преко овог министарства и указују да се у последњих пет година издвајања за науку крећу у интервалу од 0,03 у 2011. години до 0,025% БДП-а у 2015. години, а за развој технологије од 0,006 до 0,007% БДП-а у посматраном периоду. У просјеку, за научноистраживачки развој издваја се око 0,032% БДП-а.

Конкурентност земаља све више зависи од њихових иновативних способности. Република Српска спада у ред скромних иноватора. У периоду 2013–2014. године иновативна активност предузећа у Републици повећава се са њиховом величином, тако да је 51,9% иновативно активних предузећа у посматраном броју великих предузећа (250 и више запослених), затим 33,3% у посматраном броју средњих предузећа (50–249 запослених), док је 17,1% иновативно активних предузећа из групе малих предузећа (10–49 запослених). Највише иновативно активна била су предузећа која припадају подручју финансијске дјелатности и дјелатности осигурања (66,7%).

Успјешан модел сарадње различитих актера јесте Фондација Иновациони центар Бања Лука (ИЦБЛ), као први модерно опремљени комбиновани центар за подршку и развој предузетништва у Републици Српској. У претходних пет година постојања кроз сталне програме ИЦБЛ-а развијано је 49 одобрених пословних идеја, на основу којих је основано 27 компанија са преко 200 запослених особа. Такође је реализовано 75 обука са преко 1.500 учесника, организовано је и седам циклуса студентске праксе са 350 учесника и 50 реализованих пројеката у 73 компаније.

Паметна специјализација је нови концепт иновационе политике који користе земље ЕУ ради промовисања ефикасног ■ ефикасног коришћења јавних инвестиција у истраживању. Циљ паметне специјализације је повећање конкурентности привреде, стварање нових радних мјеста и економски раст кроз развој иновативних рјешења у приоритетним областима. Истраживања показују да је ИКТ сектор блиско повезан са иновативношћу у осталим областима, односно коришћење људских ■ технолошких ИКТ ресурса има директан утицај на развој иновативног окружења. За развој ИКТ сектора у Српској потребно је створити стимулативно окружење у којем ће стручњаци у различитим ИКТ подобластима без потешкоћа покретати фирме и планирати своју будућност у Српској. То није могуће извести у свим срединама. Потребно је усмјерити напоре у развој тзв. "софтвер" средина које ће након двије или три године створити препознатљиве производе за свјетско тржиште.

Кључне препреке за раст и конкурентност у области истраживања, развоја ■ иновација ■ дигиталне економије су: институционални оквир који је недовољно усклађен са добрим европским праксама, незадовољавајући ниво и квалитет научне продуктивности, низак ниво сарадње научноистраживачке заједнице са привредом, изузетно ниска улагања у научноистраживачки развој у односу на развијене европске земље, одбојност ка увођењу екстерног вредновања рада појединаца и организација.

С тим у вези, кључна реформска мјера Владе Републике Српске у 2018. години у области истраживања, развоја и иновација и дигиталне економије јесте:

12. Успостављање ефикаснијег система управљања научноистраживачким и иновационим потенцијалом у Републици Српској

Успостављање ефикаснијег система управљања научноистраживачким и иновационим потенцијалом у Републици Српској: Квалитетно образовање, развијен научноистраживачки потенцијал и снажне институције представљају потребан, али не и довољан услов развоја научноистраживачке дјелатности. Улога јавног сектора у овом сегменту је посебно наглашена код превазилажења парцијалног односа према истраживању и иновацијама. Кључни задатак политика сектора је да подстичу и стварају амбијент погодан за умрежавање и структурно повезивање образовног, научноистраживачког и институционалног

сектора са привредом. Комплексност овако дефинисаног задатка није само у стварању него и у ефикасном управљању раније стеченим претпоставкама тог развоја. Претходни период карактеришу значајни позитивни помаци у смислу институционализације ове области, снажније промоције и боље организације научноистраживачког рада и технолошког развоја, увођења савремених критеријума за суфинансирање програмских активности и подизања општег квалитета научноистраживачког рада и иновативности. Иако су уложени озбиљни напори са циљем унапређивања, постоје бројни изазови и препреке за даља побољшања као што су: недовољна хоризонтална и вертикална институционална усклађеност ■ сарадња, недовољан број и/или структура истраживача и истраживачких институција, изражен "одлив мозга", низак ниво ■ квалитет научне продуктивности, недовољна сарадња научноистраживачке ■ иноваторске заједнице са привредом, скромна улагања у научноистраживачки развој, недостатак објективности и пристрасност у процесу процене истраживачких резултата и недовољна интердисциплинарност у истраживању. Изражен је и несклад између могућности привреде да апсорбује нова технолошка рјешења и недовољно развијене свијести доносилаца одлука о важности иновација и коришћења савремених технолошких рјешења, додатно појачан врло скромном финансијском подршком из јавних извора. Такође, видљив је изостанак системског приступа иновацијама, нарочито на високошколским установама, као и незаинтересованост привреде за улагања у истраживачке центре који могу да подстакну и промовишу развој иноваторства. Последица су недовољан ниво иновативних активности, застарјела технолошка рјешења у привреди и недовољно креативно прилагођавање постојећим свјетским технологијама. У складу са овако дефинисаним стањем у области истраживања ■ иновација, неопходна је примјена јасних и циљаних јавних политика, усмјерених на повећање квалитета резултата истраживања, јачање постојећих и изградњу савремених капацитета, уз претходно одређене приоритете, јер само овакав приступ може повећати капацитет привреде у смислу примјене иновативних рјешења као ефикасног инструмента повећања конкурентности. Претпоставке за спровођење наведене реформске мјере у наредном периоду су: унапређивање система вредновања научноистраживачког рада и обезбјеђење материјалних услова за рад Центра за сцијентометрију и промоцију науке; промјена модела финансирања истраживања и иновација, која укључује оснивање Фонда за науку и иновативност Републике Српске (ФНИРС) и идентификација и спровођење потребних измјена и допуна правног оквира у складу са реформским циљевима.

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: 1. и 2. квартал: Израда Елабората о оправданости оснивања Фонда за науку и иновативност Републике Српске; Анализа постојећег правног оквира и идентификација потребних измјена и допуна правног оквира у складу са реформским циљевима (Министарство науке и технологије); 3. и 4. квартал: Реализација претпоставки за оснивање Центра за сцијентометрију и промоцију науке, избор адекватног модела и пилот пројекат (Министарство науке и технологије).

- 2019: 1. и 2. квартал: Успостављање адекватног и подстицајног правног оквира за истраживања и иновације као процеса који захтијева координисан приступ више министарстава у Влади Републике Српске ■ других јавних институција и агенција, али ■ свих учесника у друштвено-економском животу Републике (Министарство науке и технологије, Привредна комора Републике Српске, ресорно надлежна министарства, локалне заједнице); 3. и 4. квартал: Оснивање Фонда за науку и иновативност Републике Српске; Евалуација првих резултата реализације изабраног модела Центра за сцијентометрију и промоцију науке (Министарство науке и технологије).

- 2020: 1. и 2. квартал: Усклађивање правног оквира у складу са уоченим недостацима и потребама ефикаснијег функционисања Центра за сцијентометрију и промоцију науке и Фонда за науку и иновативност Републике Српске

(Министарство науке и технологије); 3. и 4. квартал: Компаративна анализа претходног и новог система управљања научноистраживачким и иновационим потенцијалом Републике Српске; Даља унапређивања заснована на резултатима претходне анализе (Министарство науке и технологије).

Трошкови реализације и утицај на буџет: Значајни фискални ефекти предложених реформских мјера биће видљиви тек у дугом року, с обзиром на специфичност инвестиција у истраживање и развој. С друге стране, улагања у реализацију предложених мјера представљају релативно скроман износ, с обзиром на очекиване ефекте. Трошкови реализације предложених активности: у првој (2018) години предвиђени су за реализацију пилот пројекта Центра за сцијентометрију и промоцију науке и иновативности (тзв. виртуелни модел, погодан за оцјену корисности) у износу од 50.000 КМ; Друга (2019) година, под условом да се изабрани модел Центра покаже адекватан, захтијева 150.000 КМ за његово функционисање и развој; Трећа (2020) година је прва година пуног капацитета Центра ■ трошкови су планирани у износу од 200.000 КМ, што је просјечан износ и за сваку наредну годину; Фонд за науку и иновативност, који практично преузима грант позициониран у буџету Министарства, достиже праг рентабилности само ако се, као један од извора, обим буџетских средстава обезбједи у износу минимално четири милиона КМ (што је на нивоу издвајања реализованих у буџету Републике Српске у 2011. години). У релативно кратком року (три до четири године), кроз побољшани квалитет људских истраживачких ресурса, уочавају се финансијски мјерљиве користи у смислу смањења потреба за буџетском подршком научноистраживачкој заједници, односно веће заинтересованости реалног сектора да преузме значајан дио финансирања, због чега се у истом омјеру могу очекивати уштеде у буџету. Друга врста финансијских ефеката односи се на уштеде које ће пословни сектор остварити због ангажовања квалитетних истраживача у процесима рјешавања пословних проблема са којима се суочавају.

Утицај на раст и конкурентност: Примјена иновативних процеса или производа, преузетих или развијених у оквиру пословног субјекта, има снажан финансијски ефекат ■ резултат је интензивним растом и развојем. Ово води и додатном ефекту – веће зараде значе и већу могућност улагања средстава у истраживање и развој и могућност новог запошљавања, чиме се наставља циклус позитивних активности у овој области. Иновативно активне средине снажно побољшавају конкурентност не само између домаћих субјеката него и у односу на шире тржиште. Истраживања доводе до иновативних рјешења које реални сектор апсорбује и користи, због чега је неопходно стално јачање процеса умрежавања академске и пословне заједнице, у подстицајном амбијенту и уз помоћ инструмената којим располаже јавни сектор.

Социјални исходи: Додатни финансијски ефекти ■ ефекти на конкурентност ће дугорочно утицати, с једне стране, на повећање запошљавања у научноистраживачкој дјелатности, али и стварању нових радних мјеста у реалном сектору, с друге стране, захваљујући ефектима који произлазе из коришћења квалитетних и употребљивих истраживачких и иновативних рјешења.

Ризик реализације мјере: Не постоји ризик реализације мјере.

4.3.6. Реформе у вези са трговином

Према UNCTAD извештају World Investment Report 2017 глобални токови страних директних инвестиција су у 2016. години забиљежили пад од 2%. Према мишљењу мултинационалних корпорација, узрок оваквом тренду страних директних инвестиција налази се у слабом економском расту и значајном политичком ризику. Инвестирање у земље у развоју је забиљежило још већи пад од 14%. Иако је UNCTAD предвидио благ опоравак токова страних директних инвестиција у 2017–2018, очекује се да ће ниво страних директних инвестиција остати значајно испод нивоа 2007. године. У Републици Српској тренд је исти као и у већини земаља региона, тј. није дошло до значајнијег раста страних директних инвестиција.

С циљем подстицања улагања усвојена је и Стратегија подстицања страних улагања у Републику Српску 2017–2020. године и акциони план за њено спровођење. Једна од мјера јесте задржавање постојећих инвеститора, подстицање постојећих инвеститора на реинвестирање, те отклањање препрека у њиховом пословању.

Ова област је подложна кретању низа фактора: осјетљива је на међународна, регионална и унутрашња кретања као што су свјетске економске или политичке кризе (нпр. мигрантска криза, Брегзит, природне катастрофе итд.). Ограничавајући унутрашњи фактори на које се може утицати су сви елементи пословне климе (што у ширем смислу укључује и инфраструктуру, образовање, итд.).

Стратегија развоја трговине Републике Српске до 2022. године усвојена је на 21. сједници Народне скупштине Републике Српске, 13. септембра 2017. године. Акциони план за реализацију Стратегије развоја трговине Републике Српске до 2022. године биће усвојен на Влади Републике Српске до краја 2017. године. Стратегија развоја трговине Републике Српске има значајно мјесто и улогу у будућем развоју Републике Српске. Сама Стратегија предвиђа, између осталог, подршку развоју домаће производње, финалних производа и развоју брэнда.

Према томе, кључне препреке за раст и конкурентност у области реформе у вези са трговином Републике Српске огледају се у недовољној подршци развоју домаће производње, финалних производа и развоју брэнда производа.

С тим у вези, кључна мјера у области реформе у вези са трговином у периоду 2018–2020. године јесте:

13. Подршка брэндирању домаће производње

Подршка брэндирању домаће производње има за циљ да подржи брэндирање производа произведених на подручју Републике Српске. Јасно дефинисан брэнд даје велику предност на тржишту. Јак брэнд заправо је највећа вриједност коју производ или услуга може да посједује. Успјешан брэнд је онај који купци вреднују као супериорнији у односу на друге присутне на тржишту. Успјешан брэнд је онај који купци желе, траже ■ купују са повјерењем. Вриједност компаније која посједује јаке брэндове на свјетском тржишту мјери се милијардама. Посматрајући ситуацију у Републици Српској, може се закључити да је мало ко успио да створи брэнд, иако Република Српска има добар квалитет као и потенцијал за развој. Чињеница је да Републици Српској недостају брэндови који могу да одговоре захтјевима свјетског тржишта, брэндови који треба да руше границе и због којих ће потрошачи бити спремни да плате и вишу цијену ако је то потребно.

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: континуирано одржавање конференција о маркетингу и брэндирању, које имају за циљ едукацију домаћих предузетника о значају и важности брэнда, покретању иницијативе за повезивање и успостављање сарадње између појединачних компанија у процесу брэндирања и њиховог заједничког тржишног наступа. Издавање билтена "Најбоље из Српске", који обухвата наше најбоље произвођаче по различитим областима, односно дјелатностима којим се баве. Билтен ће се преводити на руски и енглески језик и биће присутан на међународним сајмовима и у нашим привредним представништвима широм свијета. Билтен "Најбоље из Српске" омогућава потенцијалним инвеститорима увид у производе по којима смо препознатљиви. Спровођење интензивне медијске кампање, гостовање на телевизијским и радио-емисијама, снимање рекламних спотова, билборди ■ друге активности, а све с циљем скретања пажње потрошачу на значај куповине домаћих производа.

- 2019: континуирано одржавање конференција о маркетингу и брэндирању. Издавање билтена "Најбоље из Српске", који обухвата наше најбоље произвођаче по различитим областима, односно дјелатностима којим се баве. Билтен ће се преводити на руски и енглески језик и биће присутан на међународним сајмовима и у нашим привредним представништвима широм свијета. Континуирано спровођење медијске кампање с циљем подстицања потрошача за куповином домаћих производа.

- 2020: континуирано издавање билтена "Најбоље из Српске", у којем ће се представљати домаћи произвођачи ■ домаћи производи. Билтен ће се преводити на више језика, а све с циљем промоције домаћих предузетника и бољег пласмана њихових производа на страна тржишта. Наставак одржавања конференција о брендирању; Спровођење осталих активности у кампањи "Наше је боље", а све с циљем подршке домаћем предузетништву као једном од најзначајнијих фактора у развоју економије и привреде једне земље (снимање рекламних спотова, билборди...).

Институција задужена за реализацију свих активности по овој мјери је Министарство трговине и туризма Републике Српске.

Трошкови реализације ■ утицај на буџет: За реализацију наведених активности у 2018. години биће потребно издвојити 100.000 КМ, у 2019. години 150.000 КМ, а у 2020. години 200.000 КМ.

Утицај на раст и конкурентност: Реализацијом активности очекује се стварање брендова, јачање свијести потрошача о куповини домаћих производа, чиме се подстиче јачање домаће производње, смањење незапослености, смањење спољнотрговинског дефицита и стварање стабилног економског тржишта привлачног за стране инвестиције.

Социјални исходи: Реализација наведене мјере доприносиће креирању нових радних мјеста, већем запошљавању, већем животном стандарду становништва, јачању куповне моћи становништва, побољшању пензионих, здравствених ■ социјалних фондова.

Ризик реализације мјере: Ризик имплементације огледа се у евентуалном недостатку новчаних средстава потребних за реализацију активности.

4.3.7. Образовање и вјештине

Унапређивање повезаности образовања и тржишта рада је дуготрајан процес који захтијева континуирану активност, како надлежних институција тако и друштва у цјелини. Креирајући уписну политику за академску 2017/18. годину, Министарство просвјете и културе руководило се стратешким правцима развоја високог образовања, те је узело у обзир податке Привредне коморе Републике Српске о исказаним потребама послодаваца за запошљавањем кадрова високе стручне спреме уз консултације са високошколским установама, представницима студената, Савјетом за развој високог образовања и осигурање квалитета, Привредном комором Републике Српске и Унијом удружења послодаваца Републике Српске. Успјешно повезивање образовања ■ тржишта рада захтијева детаљну анализу стања на тржишту рада, с циљем усаглашавања уписних политика у средњим школама и високошколским установама са потребама послодаваца и тржишта рада, локалне самоуправе. Стављање акцента на предузетничко-иновативне компоненте у области средњег и високог образовања, усклађеност стандарда занимања и стандарда квалификација са потребама тржишта рада, заједно са јачањем сарадње реалног сектора и сектора образовања, може бити најкраћи пут за убрзање привредног развоја у Републици Српској. Министарство просвјете и културе прихватило је као свој стратешки циљ унапређивање наведених компонента успјешног повезивања тржишта рада ■ система образовања.

Препреке за раст и конкурентност у области образовања и вјештина су: неусклађеност уписних политика са захтјевима тржишта рада; недовољно изражена предузетничко-иновативна компонента у образовном процесу; практична настава и обука која се изводи ван образовних установа није доступна ученицима и студентима у предузећима, као и недостатак ментора у предузећима који би радили и пратили ученике и студенте; наставни процеси нису у довољној мјери прилагођени савременим методама и облицима рада у области образовања.

На основу идентификованих кључних препрека, кључна реформска мјера Владе Републике Српске у 2018. години у области образовања и вјештина јесте:

14. Унапређивање повезаности образовања и тржишта рада

Унапређивање повезаности образовања и тржишта рада: Успјешно повезивање образовања и тржишта рада захтијева детаљну анализу стања на тржишту рада, с циљем усаглашавања уписних политика у средњим стручним школама ■ високошколским установама са захтјевима послодаваца.

Квалификација занимања треба да одговара релевантним захтјевима тржишта рада, а да би се то постигло, нужно је укључити све друштвене partnere те почети процедуру развијања квалификационог оквира Републике Српске, што ће омогућити адекватно праћење, вредновање и усклађивање студијских програма и наставних планова и програма, односно модула са потребама послодаваца и тржишта рада.

Квалификацијским оквиром ће се описати ■ вредновати на исти начин све квалификације стечене у средњој школи, високошколским установама и на радном мјесту. Квалификацијски оквир обухвата све квалификације стечене формалним, неформалним и информалним образовањем и дефинише нивое квалификација и исходе учења на сваком нивоу. Образовање је дјелатност од општег друштвеног интереса ■ зато треба континуирано радити на подизању квалитета.

Први корак у тим активностима је квалитетније креирање уписне политике у средњим школама ■ на високошколским установама.

План уписа треба бити одраз потреба привреде Републике Српске, кроз усклађеност са потребама послодаваца, тржишта рада, локалне самоуправе и исказаним потребама за наставак даљег школовања на високошколским установама.

При изради плана уписа у средње школе и високошколске установе потребно је узети у обзир мишљење јединице локалне самоуправе, Завода за запошљавање Републике Српске, Привредне коморе Републике Српске, Занатске коморе Републике Српске и Уније удружења послодаваца Републике Српске.

Креирајући уписну политику за академску 2017/18. годину, Министарство просвјете и културе руководило се стратешким правцима развоја високог образовања, те је узело у обзир податке Привредне коморе Републике Српске о исказаним потребама послодаваца за запошљавањем кадрова високе стручне спреме уз консултације са високошколским установама, представницима студената, Савјетом за развој високог образовања и осигурање квалитета и Привредном комором Републике Српске.

Мјера Владе Републике Српске у области образовања и вјештина: "Унапређење повезаности образовања и тржишта рада" реализоваће се континуирано.

У области високог образовања мјера ће бити реализована путем иновирања студијских програма тако да буду оријентисани према практичном и истраживачком дијелу студија, те кроз сарадњу високошколских установа и привреде, чиме ће се повећати учешће струковних студијских програма на 7% у периоду до пет година.

У средњем стручном образовању потребно је континуирано радити на стварању услова за развој стандарда занимања и стандарда квалификација заснованих на исходима учења. Стандард занимања је попис свих послова које појединац обавља у одређеном занимању и попис компетенција потребних за њихово успјешно обављање.

Стандард квалификација је стандард који одређује услове за стицање јавне исправе о одређеној квалификацији, која укључује све податке који су потребни за одређивање нивоа, обима и профила квалификације, те податке који су потребни за осигурање и унапређивање квалитета стандарда квалификација, а припрема се на основу стандарда занимања, који произилази из потреба за конкретном квалификацијом с циљем запошљавања или наставка образовања.

У средњем стручном образовању наставни план и програм подразумева примјену модуларне методологије

која омогућава брзо реаговање на примјену у друштву и технологији, као и могућност да се дио наставног плана и програма у износу од 30% утврђује у складу са потребама тржишта рада јединице локалне самоуправе у којој дјелује средње школа.

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: 1. квартал: усвајање Закона о средњем образовању и васпитању; доношење правилника о плану уписа за наредну школску годину и правилника о упису ученика у први разред средње школе; 2. квартал: уписна политика за средње школе креираће се у складу са реалним потребама послодаваца; Влада и послодавци договориће се о начинима опремања техничких школа, а посебна пажња биће посвећена повезивању привреде и школа на обезбјеђењу услова за спровођење праксе за дефицитарна занимања; изнаћи ће се могућности за плаћање ученика који су на пракси код послодавца, уз уговор између школе и послодавца; преиспитаће се досадашњи начин стипендирања високог образовања, на начин да се више пажње посвети студентима који редовно чисте годину; 3. квартал: унапређивање квалитета рада Републичког педагошког завода кроз модернизацију; 4. квартал: доношење правилника о класификацији занимања и правилника о начину образовања ученика код послодавца; успостављена институционална сарадња на утврђивању потреба тржишта рада за струкама ■ занимањима у периоду од три до пет година;

- 2019: 1. квартал: развити 20 стандарда занимања; 3. квартал: изградити флексибилне програмске садржаје до 20% садржаја да креирају наставници, ученици и школа у сарадњи са локалном заједницом; 4. квартал: у сарадњи са надлежним институцијама изградити акциони план о изradi ревидираних модуларних наставних планова и програма, у складу са потребама тржишта рада и приступити његовој изradi. Континуирано: подизање свијести о значају предузетничког учења.

- 2020: 1. квартал: дефинисати правила и процедуре за изradу квалификационог оквира за средње стручно образовање; 2. квартал: развити 10 стандарда занимања; 4. квартал: израђен Квалификационо оквир од другог до петог нивоа квалификација. Континуирано: донесен Програм континуиране обуке наставника у стручном образовању усклађен са потребама тржишта рада.

Институција задужена за реализацију свих активности по овој мјери је Министарство просвјете и културе Републике Српске.

Трошкови реализације и утицај на буџет: У овом моменту није могуће процијенити фискалне ефекте, будући да се ради о мјери која ће се реализовати у средњорочном периоду.

Утицај на раст и конкурентност: Повећање ефикасности образовања, па посредно и тржишта рада у значајној мјери ће утицати на конкурентност привреде Републике Српске, чији је крајњи циљ смањење стопе незапослености. Повећање ефикасности образовања, па посредно и тржишта рада у значајној мјери утицаће на конкурентност привреде Републике Српске, чији је крајњи циљ смањење стопе незапослености.

Социјални исходи: Повећање конкурентности привреде Републике Српске ■ њене атрактивности за страна улагања, кроз повећање ефикасности тржишта рада има директне утицаје на запошљавање и социјални положај становништва.

Ризик реализације мјере огледа се у великом броју укључених партнера ■ потребној веома детаљној ■ свеобухватној анализи потребних занимања по свакој јединици локалне самоуправе.

4.3.8. Запошљавање и тржиште рада

У области рада и запошљавања и даље основни проблем представљају високе стопе незапослености ■ економске неактивности радно способног становништва. Иако је кроз примјену реформског Закона о раду из 2016. године дошло до смањења ригидности у поступцима запошљавања, остваривања и заштите права по основу рада те от-

пуштања, и даље постоје приговори пословне заједнице на недовољну флексибилност радног законодавства. Такође, социјални дијалог између представника послодаваца и синдиката, нарочито на најнижим облицима организовања, није довољно изражен, што резултира у релативно малом броју закључених колективних уговора на нивоу послодавца и нивоу подручја, области или гране. Иако су у току 2017. године више пута вођени преговори с циљем закључивања Општег колективних уговора, који би обавезивао све раднике и послодавце у Републици Српској, до краја трећег квартала 2017. године он још није закључен. С циљем утврђивања стања у области примјене Закона о раду, за четврти квартал 2017. године планирано је спровођење више јавних расправа о примјени тог закона, те израда анализе примјене, која ће бити основ за евентуалне законодавне и остале интервенције.

Препреке за раст и конкурентност у области запошљавања и тржишта рада су: непостојање прецизних евиденција и података о активној понуди радне снаге; слаба повезаност система образовања са тржиштем рада; неусаглашено и некоординисано дјеловање и слаб развој институција на тржишту рада, те низак ниво запошљивости активних тражилаца посла.

С циљем повећања запошљавања, неопходно је обезбједити нови пословни амбијент и проширити тржиште рада кроз организован ■ систематичан развој пољопривреде и индустријске производње ■ да се искористе предности које постоје у овим областима кроз развијање задружног модела.

На основу идентификованих кључних препрека, кључна реформска мјера Владе Републике Српске у 2018. години у области запошљавања и тржишта рада јесте:

15. Повећање ефикасности тржишта рада и реформа Завода за запошљавање

Повећање ефикасности тржишта рада и реформа Завода за запошљавање: У реализацији ове мјере остварен је дјелимичан успех, јер је планирана и у 2017. години. Наиме, овом мјером као кључна активност повећања ефикасности тржишта рада Републике Српске планирана је реформација и редифинисање улоге јавне службе за запошљавање – ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, у складу са усвојеним стратешким циљевима из Стратегије запошљавања Републике Српске 2016–2020. ■ Акционим планом запошљавања у Републици Српској за 2017. годину. Основ за планирану мјеру је усвајање измјена и допуна Закона о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености ■ других прописа у вези са вођењем евиденција о незапосленим лицима. У том циљу формирана је интерресорна радна група у чији рад су активно укључени и представници социјалних партнера. Ова радна група је и припремила радни текст закона, али су даље активности обустављене због чињенице да истовремено није постигнут значајан напредак у изradi новог Закона о здравственом осигурању, којим између осталог треба на другачији начин да буде уређено остваривање права на здравствено осигурање незапослених лица, а чије доношење је предуслов за даље активности на формализирању Нацрта закона и других везаних прописа. У погледу осталих планираних активности, Влада Републике Српске је 26. јануара 2017. године усвојила Акциони план запошљавања у Републици Српској за 2017. годину, којим су планиране бројне мјере активне политике рада на тржишту Републике Српске, а чија реализација је у току. Извјештај о реализацији овог акционог плана у прва два квартала 2017. године Влада Републике Српске је разматрала у септембру. У току септембра Народна скупштина је усвојила Закон о измјенама и допунама Закона о Економско-социјалном савјету, којим је унапријеђен институционални оквир за вођење социјалног дијалога у Републици Српској на свим нивоима. У завршним фазама је и припрема Нацрта закона о измјенама и допунама Закона о штрајку, чије усвајање у форми нацрта се очекује до краја 2017. године.

Реализација по годинама је следећа:

- 2018: усвајање Закона о измјенама и допунама Закона о штрајку (Министарство рада и борачко-инвалидске

заштите Републике Српске); усвајање Закона о измјенама и допунама Закона о посредовању у запошљавању и примања за вријеме незапослености (и других прописа у вези са вођењем евиденција незапослених лица); (Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске), а што је директно условљено претходним усвајањем Закона о здравственом осигурању Републике Српске (Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске), којим ће на адекватан начин бити уређено остваривање права на здравствено осигурање незапослених лица.

Трошкови реализације и утицај на буџет: Завод за запошљавање Републике Српске ће се ослободити сервисирања услуга здравственог осигурања, одвајањем активних тражилаца посла од лица која су на евиденцији ради остваривања права на здравствено осигурање. Одвајањем активних од пасивних тражилаца посла ојачаће се посредничка улога Завода за запошљавање са сврхом посредовања за лица која су стварно заинтересована за запослење.

Утицај на раст и конкурентност: Јачање посредничке улоге Завода за запошљавање ■ повећање квалитета услуга посредовања и боље циљање активних политика запошљавања.

Социјални исходи: С обзиром да се ради о комплексној области, која је уједно ■ социјално осјетљива, неопходна је стручна, детаљна ■ пажљива анализа стања у сврху синхронизоване активности издвајања здравственог осигурања из Завода за запошљавање од Министарства здравља и социјалне заштите, Министарства рада и борачко-инвалидске заштите, Завода за запошљавање и Фонда здравственог осигурања Републике Српске како би незапослена лица имала континуирану здравствену заштиту.

Ризик реализације мјере јесте неусвајање Закона о здравственом осигурању Републике Српске, који је претходна активност коју треба да спроведе Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске.

4.3.9. Социјална укљученост, смањење сиромаштва и једнаке могућности

Народна скупштина Републике Српске усвојила је у априлу 2017. године Стратегију унапређења друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 44/17).

Социјална сигурност лица са инвалидитетом у Републици Српској дефинисана је и успостављена у више сектора, међу којима не постоји усклађена и координисана политика договарања и допуњавања. Ова област обухвата социјално осигурање, социјална давања у социјалној и борачко-инвалидској заштити и друга давања за породице са дјецом са инвалидитетом. Права војних инвалида и породица погинулих бораца ВРС дефинисана су Законом о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске и накнаде Влада Републике Српске обезбјеђује кроз буџет, уважавајући узрок и степен инвалидности, односно то су материјална давања која лица остварују на основу претрпљених губитака стечених учешћем у Одбрамбено-отаџбинском ослободилачком рату. Програм стамбеног збрињавања РВИ је један од најбитнијих предуслова за квалитетан живот, кроз који су до сада били обухваћени РВИ од прве до четврте категорије, а у наредном периоду планирано је доношење нове уредбе о стамбеном збрињавању породица погинулих бораца и ратних војних инвалида Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске. Садашњи пензијски систем законски успоставља сигурност у случају трајног губитка радне способности (инвалидска пензија) и институт професионалне рехабилитације, доквалификације ■ преквалификације за оне осигуранике који имају преостале способности. У систему здравственог осигурања преузета је одговорност од послодаваца за обезбјеђење сигурности у случају болести дуже од тридесет дана. Поред тога, овај систем развија и друге инструменте којима потпомаже социјалну сигурност кроз осигурање медицинске рехабилитације, ортопедских помагала, санитетског материјала, и др.

Социјална заштита у Републици Српској дефинисана је Законом о социјалној заштити, Породичним законом и

Законом о дјечјој заштити. Кроз дјечју заштиту дјеца са инвалидитетом узраста до 18 година имају право на увећан додатак на дјецу, а родитељи на половину плаћеног радног времена које проводе његујући дјецу.

С обзиром на то да је социјална сигурност лица са инвалидитетом подијељена међу различитим секторима, она је различито и уређена и дефинисана. Посљедице те подијељености су велике разлике у нивоима сигурности међу корисницима. Зато је потребно дефинисати критеријуме социјалне сигурности који представљају усаглашену политику Републике Српске према овом питању. Они треба да су обавезујући за све секторе и актере у њима и да гарантују свим лицима са инвалидитетом, без обзира на то у којем сектору остварују сигурност, подједнаке нивое квалитета услуге. Критеријуми треба да омогуће начине остварења социјалне сигурности свих лица са инвалидитетом у Републици Српској на јаван, транспарентан и стручан начин и да уважавају стање, могућности и искоришћеност свих ресурса лица са инвалидитетом ■ њиховог социјалног ■ радног окружења.

Мјере и активности у демографској политици морају бити уграђене у све акционе планове и секторске политике. Међутим, мијењање стања у овој области захтијева најширу активност материјалног подстицања и стварања нормативног оквира којег ће пратити на свим нивоима и у свим областима стварања услова који ће имати организован, систематичан и крајње подстицајан однос првенствено према младима.

Област пензијског и инвалидског осигурања у Републици Српској уређена је Законом о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 134/11, 82/13 и 103/15) и Законом о остваривању права на старосну пензију професионалних војних лица ("Службени гласник Републике Српске", број 63/14).

Систем пензијског и инвалидског осигурања у Републици Српској заснива се на начелу међугенерациске солидарности, који дефинише стечено право као одређено потраживање према будућим генерацијама, при чему се оно поставља одвојено од капацитета плаћања будућих генерација. С обзиром на раскорак између средстава потребних за финансирање права и реалних извора финансирања, Република је у потпуности преузела одговорност за материјалну и социјалну сигурност корисника права из пензијског и инвалидског осигурања. У посљедњим годинама заустављен је негативан тренд смањивања односа броја осигуравања према броју корисника права, настављен је позитиван тренд у измјени структуре пензија, који се огледа у постепеном повећању процента корисника старосне пензије и смањивању процента корисника инвалидске пензије, задржан је тренд повећања просјечне старости корисника старосне пензије на дан признавања права (ефективна старост), настављен је тренд смањења признатих права на инвалидску пензију у једној календарској години. Поред наведеног, смањивањем најниже границе стажа осигурања на 15 година, реализовани су стратешки циљеви смањење сиромаштва популације старих ■ повећање обухвата пензијским осигурањем популације преко 65 година живота.

До краја 2015. године финансирање пензијског система у Републици Српској у потпуности је вршено преко Фонда ПИО РС. Од 1. јануара 2016. године Фонд ПИО РС обавља пословање преко Јединственог рачуна трезора Републике. Рачуни Фонда ПИО РС у свим пословним банкама угађени су закључно са 31. децембром 2015. године, а Фонд ПИО РС је извршио пренос свих новчаних средстава на Јединствени рачун трезора Републике, као и свих података о имовини, потраживањима и обавезама из својих пословних књига у главну књигу Трезора Републике са стањем на дан 31. децембар 2015. године. Поред средстава по основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, недостајућа средства за исплату пензија и рад административне службе Фонда ПИО РС, у износу од 236,9 милиона КМ, обезбјеђена су из буџета Републике. Преласком на трезорски систем пословања постигнута је додатна сигурност у обезбјеђивању средстава за исплату пензија.

Симулације које је радило Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске и Министарство

финансија Републике Српске, у сарадњу са експертима Свјетске банке, показале се да је пензијски систем Републике Српске стабилан ■ одржив у наредних десет до 15 година, али да након тога слиједи раст трошкова, тако да у наредном трогодишњем периоду није потребно вршити нити измјену параметара пензијског система, нити било какве структурне реформе у овој области.

5. ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПИТАЊА И УКЉУЧЕНОСТ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

Влада Републике Српске, на 134. сједници, одржаној 24. јула 2017. године, упознала се са Информацијом о активностима на изради Програма економских реформи Босне и Херцеговине за период 2018-2020. године, број: 06.01/012-1722/17, од 20. јула 2017. године, коју је и усвојила, те донијела Закључак број: 04/1-012-2-1837/17, чиме је почела процес израде Програма економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године.

Ресорна министарства су Министарству финансија Републике Српске доставила имена својих представника који чине Тим Републике Српске (у даљем тексту: Тим) за израду Програма економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године.

Министарство финансија одржало је 28. августа 2017. године Радионицу, на којој су чланови Тима још једанпут упознати са обавезама и роковима око израде Програма економских реформи, те са методологијом коју захтијева Европска комисија.

Министарство финансија Републике Српске упутило је 19. септембра 2017. године Допис број: 06.01/012-1722-3/17 Привредној комори Републике Српске, Унији удружења послодаваца Републике Српске ■ Савезу синдиката Републике Српске, са молбом да доставе своје приједлоге мјера са израду Преднацрта програма економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године.

Министарство финансија Републике Српске, заједно са сваким ресорним министарством појединачно, припремило је једнообразану анализу реализације мјера из претходне године, анализу стања из ресорне области, идентификовало препреке за раст и конкурентност, те једнообразно припремило приједлоге мјера, у складу са Смјерницама Европске комисије.

Министарство финансија Републике Српске, 30. октобра 2017. године, примило је приједлоге мјера Савеза синдиката Републике Српске и гранских синдиката за Програм економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године.

Министарство финансија Републике Српске, 31. октобра 2017. године, примило је приједлоге мјера пословне заједнице за Програм економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године.

ПРИЛОГ 1: ТАБЕЛЕ

Табела 1д: Секторски биланси

	% од БДП-а	% од БДП-а	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
			ESA код	година	година	година	година
			X – 2	X – 2	X – 1	X	X + 1
1.	Нето кредитирање/задуживање у односу на остатак свијета	B.9				необавезујуће	необавезујуће
	Од чега:						
	- Биланс робе и услуга						
	- Биланс примарног дохотка и трансфера		0,0	0,0	0,0		
	- Капитални рачун						
2.	Нето кредитирање/задуживање приватног сектора	B.9/ EDP B.9	0,0	0,0	0,0		
3.	Нето кредитирање/задуживање шире владе		-89,8	-64,3	55,4	228,5	237,9
4.	Статистичка дискрепанција			необавезујуће	необавезујуће	необавезујуће	необавезујуће

Министарство финансија Републике Српске, 1. новембра 2017. године, примило је приједлоге мјера Уније удружења послодаваца Републике Српске за Програм економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године.

Влада Републике Српске, на 151. сједници, 9. новембра 2017. године, утврдила је Преднацрт програма економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године, поставила га на интернет портал Владе Републике Српске, те упутила у јавне расправе.

Јавне расправе на билатералној основи одржаване су од 10. до 24. новембра 2017. године, а 25. новембра 2017. године одржана је завршна јавна расправа са свим партнерима Владе Републике Српске. Билатералне јавне расправе одржане су са: Привредном комором Републике Српске, Унијом удружења послодаваца Републике Српске, Савезом синдиката Републике Српске, Удружењем пензионера Републике Српске, Удружењем пољопривредника, Борачком организацијом Републике Српске, Савезом организација и удружења ратних војних инвалида Републике Српске, Организацијом ампутираца УДАС Републике Српске, Републичком организацијом породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила Републике Српске, Савезом логораша Републике Српске, Савезом удружења цивилних жртава рата, Удружењем "Ветерани Републике Српске", Удружењем жена жртава рата Републике Српске, Унијом студената Републике Српске, Омладинским савјетом Републике Српске, те Савезом општина и градова Републике Српске.

Министарство финансија Републике Српске, 22. новембра 2017. године, примило је од Привредне коморе Републике Српске Коментаре и сугестије на документ Преднацрт програма економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године.

На 45. редовној сједници Економско-социјалног савјета Републике Српске, која је одржана 28. новембра 2017. године, те настављена 30. новембра 2017. године, разматран је Преднацрт програма економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године, који је добио једногласну подршку свих социјалних партнера.

Све прихватљиве примједбе и коментари који су усаглашени са сваким од партнера током јавних расправа, те на сједници Економско-социјалног савјета Републике Српске, уграђене су у документ Програм економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године и Буџет Републике Српске за 2018. годину, који је у потпуности усаглашен са Програмом економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године.

Влада Републике Српске, на 154. сједници, одржаној 30. новембра 2017. године, утврдила је Приједлог програма економских реформи Републике Српске за период 2018–2020. године по хитном поступку и упутила га Народној скупштини Републике Српске на разматрање и усвајање.

Табела 2а: Изгледи буџета опште владе – Република Српска

		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	
		ESA код	Год.	Год.	Год.	Год.	Год.
			X – 2	X – 1	X	X + 1	X + 2
			% БДП				
	Нето кредитирање (В9) по подсекторима						
1.	Шира влада	S13	-0,9	-0,6	0,5	2,1	2,0
2.	Централна влада	S1311	-0,3	-0,8	-0,2	1,3	1,2
3.	Државна влада	S1312	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.	Локална влада	S1313	0,0	0,5	0,6	0,6	0,5
5.	Фондови социјалне сигурности	S1314	-0,6	-0,3	0,1	0,2	0,3
Шира влада (S13)							
6.	Укупан приход	TP	39,7	39,0	38,2	37,2	36,4
7.	Укупна потрошња	TE	40,7	39,6	37,6	35,1	34,4
8.	Нето задуживање/кредитирање	EDP.B9	-0,9	-0,6	0,5	2,1	2,0
9.	Издаци по каматама	EDP.D41 укљ. ФИСИМ	1,2	1,2	1,1	1,0	0,9
10.	Примарни биланс		0,3	0,6	1,7	3,1	3,0
11.	Једнократне и друге привремене мјере						
Компоненте прихода							
12.	Укупан порез (12 = 12a + 12б + 12ц)		19,9	21,2	21,1	20,6	20,3
12.a	Порез на производњу и увоз	D2	15,7	16,8	16,7	16,3	16,1
12.б	Текући порези на приход и богатство	D5	4,1	4,3	4,3	4,3	4,2
12.ц	Порез на капитал	D91	0,04	0,05	0,04	0,04	0,04
13.	Социјални доприноси	D61	14,8	13,8	13,8	13,4	13,0
14.	Приход од имовине	D4	0,7	0,8	0,5	0,5	0,5
15.	Остало (15 = 16 - (12 + 13 + 14))		4,4	3,2	2,8	2,7	2,6
16 = 6	Укупан приход	TP	39,7	39,0	38,2	37,2	36,4
п. м.: Пореско оптерећење (D2 + D5 + D61 + D91 - D995)			34,7	35,0	34,9	34,0	33,3
Одабране компоненте потрошње							
17.	Колективна потрошња	P32	12,2	12,0	11,4	10,6	10,4
18.	Укупни социјални трансфери	D62 + D63	20,8	19,4	19,2	18,5	17,7
18.a.	Неновчани социјални трансфери	P31 = D63	7,3	6,8	6,7	6,5	6,2
18.б.	Остали социјални трансфери осим не-новчаних	D62	13,5	12,6	12,4	12,0	11,5
19 = 9.	Издаци по каматама (укљ. ФИСИМ)	EDP.D41 + ФИСИМ	1,2	1,2	1,1	1,0	0,9
20.	Субвенције	D3	1,2	1,5	1,2	1,3	1,3
21.	Формација бруто фиксног капитала	P51	3,0	3,1	2,3	1,4	1,8
22.	Остало (22 = 23 - (17 + 18 + 19 + 20 + 21))		2,3	2,5	2,4	2,2	2,3
23.	Укупна потрошња	TE	40,7	39,6	37,6	35,1	34,4
	п.м. накнада запосленима	D1	10,0	9,5	8,9	8,6	8,2

НАПОМЕНА

У Табели су консолидовани подаци за ниво опште Владе Републике Српске, који обухвата ниво централне владе Републике Српске (буџет Републике Српске, корисници буџета Републике Српске унутар и изван Главне књиге трезора, који имају властите рачуне, подаци о средствима од пројекта финансираних из иностранства и средствима са escrow рачуна), ниво јединица локалне самоуправе и фондови социјалне сигурности.

Табела 2б: Изгледи буџета опште владе – Република Српска

			2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
		ESA код	год.	год.	год.	год.	год.
			X – 2	X – 1	X	X + 1	X + 2
			у 000 KM				
	Нето кредитирање (B9) по подсекторима						
1.	Шира влада	S13	-89,8	-64,3	55,4	228,5	237,9
2.	Централна влада	S1311	-30,2	-81,3	-16,6	139,9	135,3
3.	Државна влада	S1312					
4.	Локална влада	S1313	-3,2	52,0	61,0	63,5	63,5
5.	Фондови социјалне сигурности	S1314	-56,4	-35,0	11,1	25,1	39,2
	Шира влада (S13)						

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
	год.	год.	год.	год.	год.
	X – 2	X – 1	X	X + 1	X + 2
1. Раст БДП-а (% поена)					
Претходно ажурирање					

Најновије ажурирање					
Разлика					
2. Нето кредитирање шире владе					
Претходно ажурирање	-94,9	-114,7	172,8	251,6	
Најновије ажурирање	-89,8	-64,2	55,5	228,6	
Разлика	5,1	50,5	-117,3	-23,0	
3. Бруто задуженост шире владе					
Претходно ажурирање					
Најновије ажурирање					
Разлика					

Табела 10: Матрица обавеза политика

у милионима КМ

	Опис политике	2017. год.	2018. год.	2019. год.	2020. год.
		X – 1	X	X + 1	X + 2
	1. Унапређивање пореског оквира				
Унапређивање пореског оквира има неколико циљева: реформа директних пореза ради смањења оптерећења рада; укидање непореских давања, те реформа пореза на додату вриједност.					
A.	Трајање реформе*				
B.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,00	0,00	-10,00	0,00
B.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	-10,00	0,00
B.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	0,00	0,00	0,00
B.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
-B3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
	2. Реформа здравственог сектора, са реформама финансирања дјечје заштите и рефундације боловања				
Реформа здравственог сектора, са реформама финансирања дјечје заштите и рефундације боловања има неколико циљева, и то: анализа дуговања здравственог сектора; предузимање мјера на превенцији стварања нових обавеза у јавном здравственом сектору; изналагање могућности за измирење заосталих неизмирених обавеза јавних здравствених установа; увођење свих јавних здравствених установа (осим апотека) и Фонда здравственог осигурања Републике Српске на трезорски начин пословања; изналагање могућности за нове моделе и изворе финансирања; нормирање мреже здравствених установа; те реформа финансирања дјечје заштите и рефундације боловања.					
A.	Трајање реформе*		x	x	x
B.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,0	-2,0	-3,1	-5,1
B.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,0	-3,4	-5,1	-8,5
B.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,0	1,4	2,0	3,4
B.3	Могуће небуџетско финансирање	0,0	0,0	0,0	0,0
-B3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,0	0,0	0,0	0,0
	3. Смањење фискалних потреба јавног сектора				
Смањење фискалних потреба јавног сектора биће реализовано кроз више мјера у више области: израда Регистра запослених у јавном сектору; осигурање ефикасности рада локалне самоуправе; повећање ефикасности јавних инвестиција и реформа инспекција.					
A.	Трајање реформе*	x	x	x	x
B.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,0	0,0	0,0	0,0
B.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,0	0,0	0,0	0,0
B.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,0	0,0	0,0	0,0
B.3	Могуће небуџетско финансирање	0,0	0,0	0,0	0,0
-B3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,0	0,0	0,0	0,0
	4. Реструктурирање Жељезница Републике Српске				
Реструктурирање ће бити реализовано кроз три компоненте: власничко, финансијско и организационо реструктурирање.					
A.	Трајање реформе*	x	x	x	x
B.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	-2,90	-34,13	0,00	0,00

Б.1	Директни утицај на буџетске приходе	3,40	43,10	0,00	0,00
Б.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	-6,30	-77,23	0,00	0,00
Б.3	Могуће небуџетско финансирање	1,70	1,50	7,50	3,30
-Б3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
5. Унапређивање пољопривреде, шумарства и водопривреде					
Биће реализовано кроз следеће активности: унапређивање извора финансирања аграрног сектора; усвајање и хармонизација прописа из области пољопривреде на нивоу Републике Српске и БиХ нивоу; успостављање система идентификације земљишних парцела; спровођење процеса идентификације животиња кроз усавршавање система контроле кретања животиња; унапређивање спољно-трговинског пословања и заштите домаће пољопривредне производње; рад на креирању ИПАРД оперативне структуре, изградњу организационо-економских и тржишних субјеката с циљем повезивања укупне аграрне репродукције и тржишта (кластери, кооперативе и други облици повезивања); унапређивање система образовања кадрова и едукације субјеката аграрне производње, прије свега фармера, унапређивање савјетодавства и друго; увођење новог информационог система у шумарству; израду мастер плана изградње шумских путева; унапређење рада извјештајно-дијагностичке и прогнозне службе, стављање етета на располагање домаћим дрвопрерађивачима; распоједу шумских дрвених сортимената према усвојеним критеријумима; доношење новог ценовника шумских дрвених сортимената и успоставу информационог система вода у водопривреди.					
А.	Трајање реформе*	х	х	х	х
Б.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
-Б3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Реструктурирање привредних друштава у државном власништву					
Реструктурирање привредних друштава у државном власништву биће настављено кроз неколико активности: реструктурирање привредних друштава са већинским и 100% државним капиталом; окончање процеса приватизације у привредним друштвима, те покретање и окончање стечајног поступка и ликвидација.					
А.	Трајање реформе*	х	х	х	х
Б.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,00	-0,03	-0,02	-0,02
Б.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	-0,03	-0,02	-0,02
Б.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
-Б3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Увођење стројних бонитетних захтјева банкарског пословања и уређење поступка реструктурисања банака					
Увођење стројних бонитетних захтјева банкарског пословања и уређење поступка реструктурисања банака реализовани су доношењем Закона о банкама Републике Српске и Закона о измјенама и допунама Закона о Агенцији за банкарство Републике, а наведена активност повезана је са Пројектом Свјетске банке за јачање банкарског сектора.					
А.	Трајање реформе*	х	х	х	х
Б.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
-Б3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
8. Утврђивање обавезног преобликовања затворених инвестиционих фондова који су настали трансформацијом приватизационих инвестиционих фондова у отворене инвестиционе фондове					
Сва друштва за управљање, у складу са законском обавезом, добила су рјешење Комисије за хартије од вриједности РС, којим се одобрава план активности усклађивања улагања и изложености према појединим лицима и план преобликовања затворених инвестиционих фондова у један или више отворених инвестиционих фондова. Комисија за хартије од вриједности Републике Српске врши континуирани надзор над друштвима за управљање инвестиционим фондовима у погледу спровођења плана усклађивања и плана преобликовања затворених инвестиционих фондова.					

A.	Трајање реформе*	x	x		
B.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,0	0,0	0,0	0,0
B.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
B.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	0,00	0,00	0,00
B.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
-B3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
9. Поддршка конкурентности привреде					
Поддршка конкурентности привреде биће реализована кроз: увођење онлајн регистрације пословних субјеката; унапређивање области просторног планирања, те унапређење ликвидности привреде.					
A.	Трајање реформе*		x	x	
B.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,00	-2,80	0,00	0,00
B.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
B.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	-2,80	0,00	0,00
B.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	3,50	0,00	0,00
-B3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
10. Развој правног и планског оквира у сектору слободног кретања робе					
Даљи развој правног и планског оквира у сектору слободног кретања робе у Републици Српској подразумева: редовно ажурирање важећег правног оквира Републике Српске у сектору слободног кретања робе и усклађивање нових прописа са acquis и са осталим важећим прописима Републике Српске; уклањање конфликтних прописа и ЈУС стандарда са обавезном примјеном из правног система Републике Српске; успостављање оперативног свеобухватног Регистра важећих прописа и оперативне Информационе тачке за прописе, стандарде и сертификациона тијела Републике Српске; успостављање оперативне и ефикасне Нотификационе тачке прописа Републике Српске у припреми; праћење реализације "Стратегије инфраструктуре квалитета производа и услуга Републике Српске за период 2017–2020." и доношење пратећег "Акционог плана за преузимање у правни систем РС прописа ЕУ из области слободног кретања робе" и "Акционог плана испуњавање обавеза из чл. 34–36. Уговора о функционисању ЕУ у Републици Српској за период 2018–2020."					
A.	Трајање реформе*		x	x	
B.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,0	0,0	0,0	0,0
B.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
B.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	0,00	0,00	0,00
B.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,36	0,00	0,00
-B3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
11. Унапређивање сектора слободног пружања услуга					
Потребно је израдити аналитички преглед законодавства у сектору слободног пружања услуга, којим ће се идентификовати цјелокупно законодавство Републике Српске којим се третира обављање услужних дјелатности.					
A.	Трајање реформе*		x	x	
B.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,00	0,00	0,00	0,00
B.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
B.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	0,00	0,00	0,00
B.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
-B3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
12. Успостављање ефикаснијег система управљања научноистраживачким и иновационим потенцијалом у Републици Српској					
Претпоставке за спровођење наведене реформске мјере у наредном периоду су: унапређивање система вредновања научноистраживачког рада и обезбјеђење материјалних услова за рад Центра за сцијентометрију и промоцију науке; промјена модела финансирања истраживања и иновација, која укључује оснивање Фонда за науку и иновативност Републике Српске (ФНИРС) и Идентификација и спровођење потребних измјена и допуна правног оквира у складу са реформским циљевима.					
A.	Трајање реформе*		x	x	x
B.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,00	-0,05	-4,15	-4,20

Б.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	-0,05	-4,15	-4,20
Б.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
-Б3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
13. Поддршка брендирању домаће производње					
Поддршка брендирању домаће производње има за циљ да подржи брендирање производа произведених на подручју Републике Српске.					
А.	Трајање реформе*		х	х	х
Б.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
Б.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,0	0,0	0,0	0,0
Б.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
Б.3	Могуће небуџетско финансирање				
-Б3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање				
14. Унапређивање повезаности образовања и тржишта рада					
Успјешно повезивање образовања и тржишта рада захтијева детаљну анализу стања на тржишту рада, с циљем усаглашавања уписних политика у средњим стручним школама и високошколским установама са захтјевима послодаваца.					
А.	Трајање реформе*		х	х	х
Б.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
-Б3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
15. Повећање ефикасности тржишта рада и реформа Завода за запошљавање					
У реализацији ове мјере остварен је дјелимичан успјех, јер је планирана и у 2017. години. Наиме, овом мјером као кључна активност повећана ефикасности тржишта рада Републике Српске планирана је реформација и редефинисање улоге јавне службе за запошљавање – ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, у складу са усвојеним стратешким циљевима из Стратегије запошљавања Републике Српске 2016–2020. и Акционим планом запошљавања у Републици Српској за 2017. годину.					
А.	Трајање реформе*		х		
Б.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.1	Директни утицај на буџетске приходе	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	0,00	0,00	0,00	0,00
Б.3	Могуће небуџетско финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
-Б3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,00	0,00	0,00	0,00
УКУПНО					
Б.	Нето директни утицај на буџет (евентуални)	-2,9	-39,1	-17,4	-9,5
Б.1	Директни утицај на буџетске приходе	3,4	39,7	-15,1	-8,5
Б.2	Директни утицај на буџетску потрошњу	-6,3	-78,8	-2,3	-1,0
Б.3	Могуће небуџетско финансирање	1,7	5,4	7,5	3,3
-Б3	Од чега из намјенских IPA фондова, укључујући WBIF финансирање	0,0	0,0	0,0	0,0

ПРИЛОГ 2: ПИСМЕНИ ПРИЈЕДЛОЗИ ВАЊСКИХ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

На основу писаних приједлога Савеза синдиката Републике Српске, Привредне коморе Републике Српске и Уније удружења послодаваца Републике Српске, које је запримила Влада Републике Српске, у наставку дајемо кратак приказ кључних захтјева.

Кључни захтјеви **Савеза синдиката Републике Српске** су:

- 1) Повећање најниже плате – прихваћено;
- 2) Доновење новог или измјена и допуна постојећег Закона о раду у Републици Српској, те закључивање колективних уговора – прихваћено закључивање колективних уговора, а тренутно се ради анализа спровођења Закона о раду;

- 3) Растеређење привреде у корист повећања плата радника и бољег пословног амбијента - прихваћено;
- 4) Сузбијање сиве економије и превођење неформалног рада у формални рад - прихваћено;
- 5) Доношење измјена и допуна Закона о удружењима и фондацијама – није дио ПЕР-а, већ дио Програма рада Владе;
- 6) Потпуна реализација Програма социјалног збрињавања радника – дјелимично прихваћено;
- 7) Доношење Закона о обавези Републике да уплати доприносе свим радницима којима то послодавци нису уплатили, без обзира на структуру власништва – биће унапријеђено кроз сузбијање сиве економије;
- 8) Доношење Закона о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености – прихваћено;
- 9) Доношење Закона о спречавању злостављања раду – није дио ПЕР-а, већ дио Програма рада Владе;
- 10) Доношење новог Закона о здравственој заштити и Закона о здравственом осигурању – прихваћено;
- 11) Доношење Стратегије безбједности, заштите и здравља на раду – није дио ПЕР-а, већ дио Програма рада Владе;
- 12) Контрола и анализа примјене законских прописа – прихваћено.

Кључни захтјеви **Привредне коморе Републике Српске** су:

- 1) Растеређење привреде: Измјене закона о порезима и доприносима са циљем враћања на ниво од 51% оптерећења на нето плату; Повећање неопорезивог дијела дохотка на ниво најниже плате; те Системско рјешавање породилског боловања – прихваћено;
- 2) Мјере за смањење јавне потрошње: Реформа јавне управе; Рестриктивне политике јавне потрошње; Реструктурирање јавних предузећа; те Максимално укључивање домаћих капацитета – прихваћено;
- 3) Праћење активности у вези са анализом примјене Закона о раду и актуелне ситуације на тржишту рада: Анализа примјене Закона о раду; Усвајање Уредбе о подстицајима запошљавања; те Недостатак и одлив квалификоване радне снаге – прихваћено;
- 4) Побољшање ликвидности привреде ванбуџетских фондова: Увођење института вансудског реструктурирања; Виши степен финансијске дисциплине код плаћања обавеза; те Иновирати Закон о ликвидационом поступку – прихваћено;
- 5) Мјере подршке и подстицаји привреде: У Буџет 2018. године уврстити средства подстицаја намијењена пројекте унапређења производње и подизања конкурентности; Усмјерење средстава концесионих накнада; Доношење Закона о подстицајима; те Благовремена расподела подстицајних средстава у привреди и креирање Регистра подстицаја у привреди – дјелимично прихваћено;
- 6) Унапређење поступка контроле, рад правосуђа, системске реформе и друге мјере: Јединствена инспекција; те Преиспитати мјеру затварања привредних друштава у случају када инспекцијска контрола установи рад непријављених радника – прихваћено;
- 7) Реформа образовног система – прихваћено.

Кључни захтјеви **Уније удружења послодаваца Републике Српске**:

- 1) Смањење фискалних и паракискалних оптерећења – прихваћено;
- 2) Вишак подстицајних средстава запошљавање из Завода запошљавање преусмјерити Јавном фонду дјечију заштиту с циљем повећања natalитета - прихваћено;
- 3) Донијети Уредбу о подстицајима запошљавање – прихваћено;
- 4) Измирење обавеза од стране Фонда здравствене заштите – прихваћено;
- 5) Увести накнаде за незапослене породиље – прихваћено;
- 6) Реформа тржишта рада кроз измјештање администраирања здравственог осигурања утврђивања пакета здравствених услуга који су сразмјерни уплатама доприноса – прихваћено;
- 7) Повећати транспарентност и контролу рада инспекцијских органа, те формирати јединствену инспекцију – прихваћено;
- 8) Повећати ниво контроле пријаве радника, радног времена, спречавање исплате плате “на руке”, те пријављивање најниже плате, а повећане приходе усмјерити на смањење опорезивања рада – прихваћено;
- 9) Прилагођавање система образовања потребама тржишта рада – прихваћено.